

Dee woto u Masa Jesosi dee

Lukasi sikifi

Wan wöutu a fesi.

Wë dee sëmbë, wan womi de kai Lukasi hën mbei di pampia aki e. A bi dë data, nöö hën a ko dë wan mati u di tjabukama u Masa Jesosi de kai Paulosu. A ta waka ta lontu ku ën ta paaja di Buka u Gadu.

Nöö Lukasi mbei di pampia aki manda da wan mati fëen de ta kai Teofilusi, be a sabi soni u Masa Jesosi. Ma hii fa a mbei ën apaiti da Teofilusi seei, ma a mbei ën a wan fasi fu hii sëmbë musu sa fusutëen. Dee Isaëli sëmbë ku dee sëmbë dee an dë u Isaëli, ku dee biibima u Masa Jesosi ku dee sëmbë dee an dë biibima, de tuu sa lesi ën fusutan. Biga sëmëni sëmbë bi jei di Buka kaa ma de an bi jei ën ku telu, nöö hën a kë fu de jei ën finifini be de sabi seti fëen te go dou a kaba fëen.

Nöö hën da di pampia aki.

Aki Lukasi seti di fan fëen.

1 Wë, mi mati Teofilusi, mi, Lukasi, manda gaan odi da i. Nöö mi kë taki da i kumafa soni bi pasa ku Masa Jesosi. Ma nöö fa mi o taki aki, na mi da fosu sëmbë di mbei ën buta a pampia e. Biga sëmëni sëmbë bi sikifi soni fëen kaa. ^{2,3}Nöö dee bakama u Masa Jesosi ku sëmëni oto sëmbë bi si dee soni aki ku deseji wojo kumutu a seti fëen te kaba fëen, nöö de fika ta konda da sëmbë kumafa a bi pasa. Nöö leti fa de ta kondëen dë, nöö sö nöö dee sëmbë ta sikifi ën buta a pampia. Nöö miseji jei ën

finifini tu, biga mi nango ta hakisi sëmbë, de ta kondëen da mi. Nöö di mi jei ën sö, nöö mi si taa a bunu fu mi mbei di pampia aki manda da i ⁴fii seei musu jei ën finifini tu taa na lëgëdë. Dee soni de bi lei i dë, de tuu dë tuutu soni.

Aki di oto u Johanisi di Dopuma seti.

⁵Wë a di juu ten di di sëmbë de kai Helodi bi dë könu u Judea Köndë, nöö hën wan begima bi dë de kai Sakaliasi. A bi dë a wan feleniki u dee begima de kai Abia. Nöö hën mujëe de ta kai Elizabëti, nöö hënseei dë famii u dee Begima tu. ⁶Nöö de tu sëmbë dë tuu bi ta

libi kumafa Masa Gaangadu kë. De ta hoi dee wëti fëen te na wan sëmbë bi feni föutu a de. ⁷Ma wan soni nöö bi makei de, hën da de an bi abi miii, biga Elizabëti an bi pai wan daka, nöö de tu sëmbë tuu ko gaan sëmbë kaa.

⁸Nöö hën de dë te wan daka, nöö hën Sakaliasi ku dee oto begima musu go du di wooko u de a di Gaan Wosu u Masa Gaangadu „a Jelusalen naandë„. ⁹Nöö hën de dë a di wooko te wan pisi, nöö hën de tuwë lötu kumafa di guwenti u de bi dë, fu de luku ee ambë o go tjuma sumëë suti soni da Masa Gadu nëen Wosu dendu dë. Nöö hën de tuwë tefa de kaba, nöö hën di lötu kai a Sakaliasi. Nöö hën de mandëen go. ¹⁰Nöö di a go a di wosu faa go tjuma di soni, nöö hii dee oto sëmbë tuu dë taanputaanpu a dööbuka ta begi Masa Gadu.

¹¹Nöö hën Sakaliasi dë a di Wosu dendu te wan pisi, hën wan basia u Gadu ko nëen ko taanpu a letimaun së u di tafa ka de ta tjuma di sumëë suti soni. ¹²Nöö di Sakaliasi si ën, nöö hën hati fëen latja. A panta tee na sipootu.

¹³Hën di basia taki dëen taa: “Na fëë e, Sakaliasi. Masa Gaangadu jei dee begi fii, nöö di mujëë fii, Elizabëti, o pai wan womi mii. Nöö i musu kai ën Johanisi. ¹⁴Nöö te i pai di mii, nöö joo abi gaan piizii ku ën. Söseëi hii sëmbë o wai ku di mii. ¹⁵Nöö fa joo pai ën dë, nöö a o dë wan hei sëmbë a Masa Gadu wojo. Hiniwan taanga diingi di sa dööngö sëmbë nöö an musu bebëen. Nöö sensi nëen mama bëë dendu seei di Akaa u Masa Gadu o dë ku

ën, nöö di mii o ta dë nëen leiki.

¹⁶Nöö a o mbei sëmëni sëmbë u Isaëli Köndë aki bia de libi toona ko a Masa Gaangadu, di Gadu u de.

¹⁷“Nöö di mii di woon pai dë o dë wan sëmbë kuma di fesiten tjabukama de kai Elia. Biga kumafa di kaakiti u Masa Gadu bi dë a Elia liba, nöö sö a o dë a di mii liba tu. Nöö leti kumafa Elia bi dë a di Akaa u Masa Gadu leiki, nöö söseei di mii o dë tu. Nöö a o waka a Masa fesi faa seeka hii soni dëen. A o ta bia sëmbë hati, tata ku mii o ko ta libi bunu ku deseëi. A o mbei dee sëmbë dee an bi ta piki Gadu buka musu bia ko abi bunu fusutan, kuma dee sëmbë dee ta libi bunu a Masa Gadu wojo. Leti kumafa mi taki aki, nöö sö a o seeka sëmbë hati da Masa.”

¹⁸Nöö hën Sakaliasi hakisi di basia taa: “Wë fa un taki dë, wë nöö un maaka un o da mi fu mi sa sabi taa a sa dë sö tuu? Biga mi ko gaandi kaa, nöö di mujëë u mi seei ko gaandi tu.”

¹⁹Nöö hën di basia piki ën taa: “Mi da Gabiëli, di basia u Masa Gadu di ta dë hiniwanten leti nëen bandja. Hën wë manda mi ko a i fu mi tja di bunu buka aki ko da i. ²⁰Ma nöö fu di ja kë biibi, nöö di maaka mi o da i hën da buka fii o tapa. Ja o fan möön u te di mujëë dë ku bëë te a pai bifö joo fan möön. Biga dee soni mi taki da i aki, te di daka dou nöö de tuu o pasa sö tuu.”

²¹Nöö di juu dë, dee hia sëmbë bi dë a dööbuka ta luku Sakaliasi. Hën de tuu foombo. De taa: “Wë unfä a tan longi a di Wosu dendu sö?”

²²Te wan pisi, hën Sakaliasi kumutu ko a döo. Nöo buka fëen tapa, an sa fan ku dee sëmbë möön. Nöo de ko si wante taa wan soni a si a di Wosu dendu, biga a ta biinga u kondëen da de ku maun.

²³Nöo hën Sakaliasi ta wooko a di Wosu u Masa Gadu tefa juu fëen kisi faa go a wosu, nöo hën a go.

²⁴Nöo an longi möön seei, hën di mujëe fëen, Elizabëti, tei bëe. Nöo hën a tjubi feifi liba longi a wosu dendu. ²⁵Hën a da Gadu tangi seei taa: “Masa Gadu, gaan tangi fii. I du mi wan gaan bunu fu di i mëmbë mi ku i bunuhati. Biga awaa ufö i puu sen a mi wojo a hii sëmbë fesi.”

**Aki Masa Gadu manda
Gabiëli go a Malia.**

²⁶Nöo baka u di dë, hën Elizabëti dë ku di bëe tee a a’ sikisi liba, nöo hën Masa Gadu toona manda di basia dë seei go a wan wëndjë mujëe mii de ta kai Malia. A ta libi a di pisiwata de kai Galilea a di köndë de ta kai Nazalëti. ²⁷Nöo di mujëe aki an sabi womi wan daka, ma wan womi de kai Josëfu bi pidi ën ta kiija. Ma an bi tei ën eti. Nöo Josëfu bi dë wan sëmbë u di lö u di fesiten könu de kai Dafiti.

²⁸Wë nöo fa di basia go dou a Malia naandë, nöo hën a dëen odi taa: “Tia, odi oo. I a’ bunuhedi möön hii mujëe e. Biga Masa Gaangadu dë ku i. A o naki i kölöku möön hii mujëe u goonliba.”

²⁹Wë di Malia jei di odi hën a panta teee, biga a toobi ën. Hën a hakisi ën seei taa: “Wë un sooti odi disis? Andi a kë taki?”

³⁰Hën di basia taki dëen taa: “Malia, na fëeë e! Masa Gadu seei tei i apaiti kaa faa lei i di bunuhati fasi fëen. ³¹Biga joo dë ku bëe, nöo joo pai wan womi mii. Nöo i musu kai ën Jesosi. ³²Nöo di mii di joo pai dë, a o hebi möön hii sëmbë. Biga di në fëen o dë ‘di Mii u di möön hei Gadu a liba.’ Nöo Masa Gadu o butëen ko könu nëen gaan avo Dafiti kamian, ³³nöo a o dë könu u dee bakamii fuunu gaan avo Jakopu u nöömö. Taki fëen an o kaba möönsö a mundu.”

³⁴Hën Malia hakisi di basia taa: “Unfa mi sa du dë ku bëe? Biga ma sabi womi wan daka.”

³⁵Hën di basia piki ën taa: “Di Akaa u Masa Gadu hën o ko a i e, nöo di taanga u Gadu hën o du di soni naandë. Nöo hën mbei di mii di joo pai, de o kai ën Gaangadu Mii. A o dë wan apaiti sëmbë u Masa Gadu limbolimbo.

³⁶“Nöo haika e, i sisa Elizabëti dë ku gaan bëe a di gaandigaandi ten fëen aki. Fa u dë aki, a dë ku bëe sikisi liba longi kaa. Di wan seei mujëe di hii sëmbë bi sabi taa an sa pai mii, hën wë ko dë ku bëe e. ³⁷Biga na wan soni dë a goonliba aki di Masa Gaangadu an sa du.”

³⁸Hën Malia piki ën taa: “Wë mi dë a mi Masa maun dendu. Be a pasa ku mi kumafa i taki dë.” Hën di de fan sö te de kaba, hën di basia go fëen.

Aki Malia go a Elizabëti.

³⁹Nöo a baka u di di basia fan ku Malia sö kaa, nöo an longi möön seei, nöo hën Malia hopo tei pasi. Hën a waka hesihesi go tee a wan

köndë u di pisiwata de kai Judea a dee kuun mindi. ⁴⁰Hën di a go dou, hën a denda go a Sakaliasi wosu, hën a da Elizabëti odi. ⁴¹Nöo hën di Elizabëti jei di odi u Malia, hën di mii dë nëën bëë dendu dë buli seei.

Nöo hën di Akaa u Masa Gadu ko a Elizabëti liba ⁴²hën a bai taa: “Keeë, mujëë, i a’ bunuhedi möön hii mujëë. Gadu dë ku i. Söseëi di mii di dë a i bëë dendu dë tu, Masa Gadu a’ gaan piizii ku ën. ⁴³Unfa mi du ufö mi a’ bunuhedi sö tee di mama u mi Masa seei ko haika mi? ⁴⁴Wë biga di mi jei di odi fii, nöo di mii dë a mi bëë dendu aki wai te a buli.

⁴⁵“Wë nöo fa i si i piki Gadu buka dë, mujëë, nöo joo si bunu fëën e. Biga dee soni a taki da i dë, nöo de tuu o pasa sö tuu.”

⁴⁶Nöo hën Malia seei bia gafa Gadu tu. A taa:

“Mi gafa Masa tee dou ku mi akaa tuu.

⁴⁷Mi ta wai seei a mi hati ku di Gadu u mi.

Hën da mi Heepima.

⁴⁸Biga a bi luku mi möfina sëmbë te a buta mi ko hei sëmbë a goonliba.

Nöo di hei a hei mi aki, mi abi ën fu teego.

Hii sëmbë u goonliba o ta kai mi në

taa sö Masa bi dë ku mi.

⁴⁹Wë biga di Sëmbë di abi kaakiti a hii mundu liba nöo hën wë du mi di gaan bunu aki.

Di Sëmbë di abi limbo hati möön hii sëmbë a goonliba nöo hën du mi ën.

⁵⁰An ta wei möönsö fu du dee sëmbë dee ta lesipeki ën gaan bunu.

A ta heepi dee lö sëmbë dë nöömö fu teego.

Biga a a’ tjalihati u libisëmbë.

⁵¹Nöo a taanga, a a’ makiti u du soni.

Biga a jaka dee gaanfasi sëmbë ku dee bigimëmbë wan paaja.

⁵²Dee gaan könu u goonliba a ta hai puu a de könu bangi.

Ma dee sakafasi sëmbë a ta hopo fu de musu ko dë hei sëmbë.

⁵³A ta paati dee gudu fëën da dee pena sëmbë, dee ta kë Masa Gadu.

Ma dee guduma dee aan fanöudu fëën, a ta mbei de go ku sösö maun.

^{54,55}A ta a’ tjalihati nöömö ta heepi dee sëmbë fëën u Isaëli, leti kumafa a bi paamusi u tata Abahamu ku dee bakamii fëën.

Fa a bi fan dë, nöo an fëëkëtë möönsö.

A heepi u tuu.

Nöo a o ta heepi u nöömö.”

Sö Malia fan te a kaba gafa Gadu.

⁵⁶Nöo hën a fika ku Elizabëti naandë te a abi dii liba, nöo hën a toona go fëën nëën köndë.

Aki de pai Johanisi di Dopuma.

⁵⁷Nöo hën de dë te di ten u Elizabëti dou faa pai, nöo hën a pai wan womi mii. ⁵⁸Nöo di dee famii fëën ku dee sëmbë a di pisiwata dë jei taa sö Gadu du ën sö wan gaan bunu, nöo hën de tuu wai ku ën seei.

⁵⁹Hën de dë tefa di mii abi aiti daka, hën de ko u ko koti di mii buta di maaka faa dë taa sëmbë u Gadu disi, kumafa di guwenti u dee Dju sëmbë bi dë. Nöo de bi kë tei ën tata në ta kai di mii Sakaliasi. ⁶⁰Ma hën mama taa: “Nönö, u musu kai ën Johanisi.”

⁶¹Hën de piki ën taa: “Wë nönö mujëë, biga na wan sëmbë dë a di famii fuunu de ta kai Johanisi.”

⁶²Hën de go fan ku ën tata ku maun hakisi ën ee un në a kë fu de musu kai di mii.

⁶³Nöo hën a mbei de dëen wan piki böutu sö, nöo hën a sikifi nëen taa di në u di mii da Johanisi.

Hën de taa: “Hmmm, di soni aki, a foombo.”

⁶⁴Nöo a di juu dë seei, Sakaliasi buka jabi, tögö fëen lusu, hën a seti u fan baka. Nöo di a si sö, hën a gafa Gadu seei.

⁶⁵Nöo hii dee sëmbë u di pisiwata naandë foombo te na soni. Nöo hën di woto dë ko paaja a hii Judea a dee kuun mindi naandë. ⁶⁶Nöo di hii sëmbë jei fa di soni pasa naandë, nöo hën de ta pakisei a de hati taa: “Wë unfa seei di mii naandë o dë?” Biga de si taa Masa Gadu dë ku ën.

Aki Sakaliasi ta gafa Gadu.

⁶⁷Nöo hën di Akaa u Masa Gadu ko a Sakaliasi di tata u di mii liba, nöo hën a konda wan buka u Masa Gadu taa:

^{68,69} Gaantangi u Masa Gadu, di Gadu fuu dee Isaëli sëmbë aki, fu di a ko puu u dee sëmbë fëen a sitaafu.

Biga fa i si di wëndjé mujëë mii o pai di mii dë, nöo Gadu o da u wan taanga Heepima a di lö fu di futuboi fëen de kai Dafiti.

⁷⁰A o da u ën leti kumafa a bi mbei dee fesiten tjabukama fëen bi paamusi dee gaan sëmbë fuu gaanduwe kaa

⁷¹taa hën sa ko puu u a dee felantima fuu basu.

Nöo dee sëmbë dee an lobi u, nöo de an o feni u ta sitaafu möön.

⁷²⁻⁷⁵ Biga Gadu taa a o ta a' tjalihati da dee gaan sëmbë fuu

faa ta heepi de.

Nöo a ta mëni di buka di a bi mbei ku de nöömö.

Biga a bi mbei wan buka ku u tata Abahamu

te a djula dëen taa a o puu u dee bakamii fëen a dee felantima fuu basu

fuu musu sa dini ën ta libi gbelingbelin kumafa a kë söndö fëëë fu tee u dëdë.

⁷⁶Wë nöo, di mii u mi aki sö, de sa kai i Tjabukama u di möön hei Gadu a u liba.

Biga joo waka a Masa fesi go fan ku lanti

be de seeka hatiböö u de dëen.

⁷⁷Joo taki da de taa de musu bia de libi be Masa Gadu heepi de,

be an hoi di hogilibi u de a bëë möön.

^{78,79} Biga Masa Gadu a' tjalihati u libisëmbë.

An kë u de ta dë a dungudungu da dëdë ta sitaafu.

Hën mbei a tuwë di limbo fëen ko a goonliba

kuma te sonu ta booko ta ko, fu de sa kumutu a dungu ko ta libi fiifii a di limbo u Gadu.

Sö Sakaliasi fan te a kaba.

⁸⁰Nöö hën di mii sai dë ta göö ta ko. Nöö fusutan fëen ta göö tu biga di Akaa u Gadu ta heepi ën.

Nöö hën a sai dë teefa a ko bigi tjika, hën a kumutu go ta libi a sabana dendu hën wanwan, teefa a dou di juu faa konda di Buka u Gadu da dee Isaëli sëmbë.

Aki Lukasi ta konda soni u di pai u Masa Jesosi.

Mat. 1:18-25

2 Wë nöö a di ten dë, di Gaan Könu u dee Loomë sëmbë de kai Këisë Aukesi bi ta tii, nöö hën a manda wan buka go a hii köndë ka a abi taki taa hii sëmbë musu go sikifi de në buta a lanti buku. Biga de ta konda sëmbë. ²Di konda aki, hën bi dë di fosu toon de o konda sëmbë. Nöö di juu dë, di gaama de kai Sileni bi dë gaama fu Silia Köndë.

³Nöö hën hiniwan sëmbë nango a di kamian ka de bi pai hën avo fu de musu tei hën në sikifi a lanti buku. ^{4,5}Nöö söseei Josëfu fu di köndë de kai Nazalëti a di pisiwata fu Galilea dë hopo tu, hën ku ën kiija mujëë Malia di bi dë ku di bëë. Hën de go tee a di köndë de kai Betelehem a di pisiwata u Judea ala. Biga hën da di köndë fu dee gaan lö fu di fesiten könu de kai Dafiti, nöö Josëfu bi dë bakamii u Dafiti. Nöö hën de go fu de sikifi de në.

⁶Wë nöö di de dou a Betelehem naandë, nöö ten u Malia kisi faa pai.

⁷Nöö hën a pai wan womi mii. Hën da fosu mii fëen. Hën a dimboli ën a koosu, hën a kandi ën buta a wan kädë dendu ka sëmbë ta buta ahun da dee mbeti ta njan. Biga a mbeti wosu de bi buta de fu de duumi, fu di kamian an bi dë a di lantiwosu möön.

Aki dee basia u Gadu ko konda da dee sikafuma taa sö de pai Masa Jesosi.

⁸Wë nöö sëmbë u di pisiwata naandë ta kiija di mbeti de ta kai sikafu. Nöö a di ndeti di de pai di mii dë seei, nöö wanlö womi bi dë a sabana ta luku sikafu fu soni an musu du de. ⁹Hën de dë te wan pisi, nöö te u de kë mëni hën wan basia u Masa Gadu Köndë bazia ko a de a di ndeti dë. Nöö hën kamian ko limbo gbegedee kuma didia, biga a Masa Gadu seei di limbo kumutu. Nöö fa di soni pasa dë, nöö dee womi ta luku sikafu dë tuu panta seei. De ko fëëë tee kuma de sa dëdë.

¹⁰Ma di basia taki da de taa, “Nönö dee womi, wan fëëë sö e. Biga fa mi ko aki, nöö mi tja wan gaan bunu buka, piizii wan seei, ko da unu. Nöö di piizii an o dë fu wan kodo sëmbë, ma a o dë u hii sëmbë u goonliba. ¹¹Biga mi ko taki da unu taa tide de pai di Heepima fuunu da unu awaa, di i si un bi ta jei soni fëen nöömö taa a o ko a goonliba. Hën de ta kai di Keesitu, di Paamusi Könu. Hën da di Masa fuunu. Nöö tide de pai ën a di köndë u Könu Dafiti de ta kai Betelehem.

¹²“Wë nöö mi o lei unu wan maaka e. Te un go nöö woon si wan mii dimbolidimboli a koosu pisi. De kandi ën buta a wan kädë dendu ka de ta da mbeti soni u njan. Nöö te un si sò, nöö hën di mii di dë e.”

¹³Nöö hën wantewante dë, nöö hën wanlô oto basia u Gadu köndë ko gidjii ko mökisi ku di bi sai dë.

Hën de ta gafa Gadu tee a bigi taa:

¹⁴“Masa Gadu, u ku hii dee sëmbë fii Köndë ala tuu

ta bai i në.

U ta gafa i o,

biga gaan fii ko a goonliba

da dee sëmbë Gadu ta wai ku de.”

Sö de ta bai ta taki. ¹⁵Nöö di de konda di soni te de kaba, hën de toona go u de a Masa Gadu Köndë ka de bi kumutu.

Nöö di dee basia go, hën dee sëmbë fan ku deseei taa: “Wë womi, di buka Masa Gadu manda ko da u aki, nöö un boo go a Betelehem go luku di soni.”

¹⁶Nöö de seeka hesihesi, hën de hopo go a Betelehem. Nöö hën de go si Malia ku Josëfu ku di mii tuu. Di mii dë kandikandi a wan kädë de ta da mbeti njanjan dendu.

¹⁷Nöö di de si ën sò kaa, hën de go konda di woto u di mii da hii sëmbë leti kumafa di basia bi taki ën da de. ¹⁸Nöö hii dee sëmbë dee jei di soni u di mii, nöö de tuu ko foondo te na soni, fu di buka dee sikafuma ko taki da de naandë.

¹⁹Nöö hën Malia tei dee soni a bi jei u di mii ku dee soni dee bi pasa tuu hoi nëën hati ta pakisei de nöömö.

²⁰Nöö hën dee sikafuma bia toona go a di sabana baka. Nöö de ta gafa

Masa Gaangadu ta bai ën në ta wai fu hii dee soni dee de bi jei ku dee de bi si ku de wojo. Biga de bi dë leti kumafa di basia bi taki da de.

²¹Nöö hën de dë tee di mii abi aiti daka hën de koti ën buta di maaka kumafa di wëti u Masa Gadu bi dë. Hën de dëën në. De kai ën Jesosi leti kumafa di basia u Masa Gadu bi kai ën kaa bifö hën mama bi tei bëë fëën.

Aki de tja di mii go a di wosu u Gadu.

²²⁻²⁴Nöö hën Malia ku Josëfu sai dë te di juu dou fu Malia musu seeka puu di pai sundju. Nöö hën a tei tu piki pomba faa tja go tjuma da Masa Gaangadu a di Gaan Wosu fëën, kumafa Gadu bi da Mosesi di wëti. Nöö hën de hopo, hën de tei di mii, hën de tjëën go a Jelusalen go butëën a wan apaiti fasi da Gadu kumafa di wëti taki u wan fosupai womi mii, ufö Malia tjuma dee pomba puu di pai sundju awaa.

²⁵Nöö di juu dë, wan womi bi ta dë a Jelusalen de ta kai Simion. A bi dë wan gaan bumbuu sëmbë ta libi kumafa Gadu kë ta hoi dee wëti fëën. Fa a sai dë a ta luku Masa Gadu nöömö faa musu puu dee Isaëli sëmbë fëën a dee sitaafu u de, be de feni böö. Nöö di Akaa u Gadu dë ku di womi aki ta tjëën nëën leiki. ²⁶Nöö di Akaa bi taki dëën kaa taa an o dëdë ufö a si di sëmbë de kai di Keesitu, di Paamusi Könu di Masa Gadu taa a o manda ko da de u heepi de.

²⁷Nöö di juu di de ta tja di Mii ko, hën di Akaa manda Simion faa go a di Wosu u Masa Gadu dendu. Hën fa a go dou dë, hën a si di

mama ku di tata ta tja di mii ko, fu de seekëen kumafa di wëti u Masa Gadu taki. ²⁸Hën di a si de, hën a tei di mii puu a de maun. Hën a gafa Gadu, taa:

^{29,30} “Ke, Masa, awaa mi sa dëdë waiwai.

Mi hati ko kötö.

Biga mi seei wojo si di Heepima kumafa i bi paamusi mi.

^{31,32} I mandëen ko da u dee Isaëli sëmbë

faa heepi u ku hii dee oto sëmbë u goonliba tuu.

A o puu u a di së u dungu buta ko a di së u limbo,

nöö a o lei u di bunu pasi fuu waka.

Nöö fëen hedi sëmbë o bai u Isaëli sëmbë nê taa:

‘Di mii u Isaëli Köndë hën heepi hii sëmbë u goonliba.’ ”

Sö Simion fan te a kaba.

³³Nöö fa a fan dë, nöö a toobi Josëfu ku di mama u di mii. A foombo de seei.

^{34,35}Hën Simion begi Gadu da de te a kaba. Hën a taki da Malia, di mama u di mii, taa: “Di mii i si aki sô, a o mbei sëmëni u dee Isaëli sëmbë aki booko saka e. Nöö söseesi a o mbei sëmëni u de ko hei tu. Nöö a o puu sëmëni sëmbë gogo a döö, be de si dee pakisei u libisëmbë dee dë a de hati awaa. Biga a ko a u kuma wan maaka di Gadu da u. Di soni de an si wan daka, hën de o ta si nëën. Di soni de an bi jei wan daka, hën de o ta jei nëën. Fëen mbei na hii sëmbë o lobi ën. De o ta kosi ën. Nöö söseei tu, wan daka ta ko, nöö di soni di o pasa ku di mii aki o hogi da i kuma

de suti i ku ufangi a i hati. Sö a o hogi da i tjika.”

^{36,37}Nöö di juu dë, wan m/ma bi sai naandë tu di Masa Gadu ta fan nëën liba. Hën de ta kai Hana. Wan tata de kai Fanuëli hën pai ën nöö gaan lö fëen dë Asë. Nöö a bi dë wan gaandi mujëë kaa. Fa a sai dë, a bi libi sëbën jaa ku di fosu manu fëen di a bi tei nëën njönku ten, nöö hën di womi dëdë. Nöö hën a dë a ganda te a dou aititeni-ku-fö jaa söndö manu. Nöö a ta dë a di Wosu u Masa Gadu nöömö, an ta kumutu dë möönsö. A sai dë ta begi Gadu ta hopo ën nê ndeti ku didia te so juu an ta njan seei.

³⁸Nöö a di juu Simion ta fan dë, hën di mujëë aki seei ko dou tu, hën di a si di mii nöö hën a da Gadu tangi. Nöö hën a sai dë ta konda soni u di mii da hii dee sëmbë u Jelusalen dee bi ta mëni Masa Gadu faa manda di Heepima ko u ko puu de a sitaafu.

³⁹Nöö hën Malia ku Josëfu seeka hii soni kumafa di wëti u Masa Gadu taki te de kaba, nöö hën de toona go u de a de köndë, a Nazalëti a di pisiwata u Galilea.

⁴⁰Nöö hën di mii sai dë ta göö ta ko. A dë seei gaagaa. Möönmöön a ta a’ fusutan u dee soni u Masa Gadu ku libisëmbë tuu. Nöö Masa Gadu seei ta dë ku ën tu ta tjëen a bunu liba.

Aki Jesosi bi fika a di Gaan Wosu u Gadu dendu.

⁴¹Wë nöö dee gaan sëmbë fëen bi guwenti fu go a Jelusalen hiniwan jaa u de go njan di gaan piizii de ta kai Pasika. ⁴²Nöö hën di Jesosi abi

tuwalufu jaa, nöö hën de ku ën go a Jelusalen a di piizii.

⁴³Nöö di dee piizii daka pasa kaa, nöö hën de toona nango a wosu baka. Ma nöö di juu dë Jesosi bi fika a Jelusalen, ma dee sëmbë fëen an bi sabi taa sö a fika ala. ⁴⁴Biga de bi ninga taa sonte a waka ku dee oto sëmbë u de dee bi go a di piizii. Fëen hedi de waka wan hii daka te ndeti bifö de ko mëni u de suku ën. Hën de suku ën a dee famii u de ku dee mati u de dendu tefa de wei.

⁴⁵Hën di de an si di mii, nöö hën de toona go a Jelusalen baka go suku ën. ⁴⁶Nöö a di u dii daka dendu u di de ta suku ën ufö de go si ën a di Wosu u Masa Gadu dendu sindosindo a dee mësitë mindi. A ta haika fa de ta lei sëmbë soni u Masa Gadu, nöö a ta hakisi de soni tu, de ta konda dëen. ⁴⁷Nöö hii dee sëmbë dee ta jei di fan u di mii, nöö a ta foondo de te na soni. Biga de an sabi unfa a waka a abi sö wan bumbuu fusutan te a ta piki dee sëmbë dee ta fan ku ën dë kuma na piki mii a dë. ⁴⁸Nöö söseei di soni toobi Josëfu ku Malia tu tee de foondo.

Nöö di de go si di mii, nöö hën hën mama hakisi ën taa: “Ma di mii aki o, andi mbei i du sö ku u? Tide mbei dii daka di mi ku i tata ta booko hedi ta suku i.”

⁴⁹Hën a toona hakisi de taa: “Wë andi mbei un ta suku mi sö? Wan sabi taa mi dë aki a mi Tata wosu nö?” ⁵⁰Ma fa di mii fan dë, hën tata ku hën mama an bi saandi a kë taki da de. De an fusutëen seei.

⁵¹Nöö hën de tei ën nöö hën de toona go u de a Nazalëti baka. Nöö

hën Jesosi toona sakëen seei a dee gaan sëmbë fëen basu. Ma hën mama tei hii dee soni u di mii buta nëen hati dendu ta pakisei nöömö.

⁵²Nöö hën di mii sai dë ta göö ta ko. Nöö möönmöön a ta a’ fusutan u soni, nöö Masa Gadu ku libisëmbë tuu lobi ën.

Aki Lukasi ta konda dee soni u Johanisi.

Mat. 3:1-12; Maik. 1:1-8; Joh. 1:19-28

3 Wë nöö a di teni-a-feifi jaa u di tii u di Gaan Könu de kai Këisë Tibelia, nëen Johanisi seti di wooko fëen. Nöö a di ten dë sëmëni tiima bi dë a di Gaan Könu dë basu. Biga Gaama Pontuisi Pilati bi ta tii di köndë de kai Judea. Könu Helodi bi ta tii di köndë de kai Galilea. Nöö di baaa fëen de kai Filipi bi ta tii de tu köndë de kai Idumea ku Takonitisi. Nöö Gaama Lisamiasi bi ta tii di köndë de kai Abilene. ²Nöö a di ten dë, Ananiasi ku Kajafasi bi dë dee Kaba Hei Begima u dee Dju sëmbë.

Nöö hën Masa Gadu kai di mii u Sakaliasi de kai Johanisi ka a dë a sabana dendu ala. ³Nöö hën a hopo ta waka ta lontu a hii dee köndë a di pisiwata u di lio de kai Joodan, ta konda da sëmbë taa de musu bia de libi ko dopu, be Masa Gadu an hoi dee hogilibi u de a bëë möön. ⁴Nöö fa a ta du dë, a kai ku di soni di fesiten tjabukama u Gadu de kai Jesaaja bi sikifi a di Buku u Gadu taa:

Wan sëmbë ta bai a di sabana taa:

“Un mbei di pasi da Masa ooo, be a ko dë tololoo.

⁵Hii dee hei liba ku dee kuun,
te dou ku dee sakasaka kamian
tuu
musu ko dë palalaa.
Nöo dee bendibendi u di pasi
musu ko dë tololoo.
Söseei dee baaku dee dë a di
pasi,
de musu tapa de tuu ko buta
palalaa.

⁶Nöo te a dë sö kaa,
nöö hii sëmbë o si di heepi di
Masa Gaangadu abi awaa.”

⁷Nöo fa Johanisi ta bai dë, nöo
wanlö gaan hia sëmbë ta ko nëen
faa dopu de.

Hën a taki da de taa: “Unu
takuhatima kuma sindeki, un ko tei
dopu nö? Ambë taki da unu taa un
sa kumutu a di hatiboonu u Gadu
söndö un bia unu libi.” ⁸Un musu
libi bunu e, be hii sëmbë si taa libi
fuunu tooka. Wan musu sai dë ta
taki taa fu di di gaan avo fuunu de
kai Abahamu ku Masa Gadu bi dë
gaan mati, nöo Gadu an o sitaafu
unu e! Nönö, wan mëni sö. Biga ee
Gadu kë, a sa mbei dee sitonu aki
bia ko böngö u Abahamu a unu
kamian.” ⁹Biga luku, de seti koti dee
pau lutu kaa. Nöo ee wan pau sai dë
an ta pai bumbuu njanjan, nöo de
o faa ën puu koti tuwë a faja tjuma
kaba a sösö.” Sö Johanisi ta bai.

¹⁰Nöo hën de hakisi ën taa: “Wë
nöo andi u musu du möön?”

¹¹Hën a piki de taa: “Ee wan
sëmbë i abi tu hëmpi, nöo i musu
tei wan nöo i da di sëmbë di na abi.
Söseei ee wan sëmbë i abi njanjan,
nöo i musu da di sëmbë di na abi.”

¹²Nöo a baka fëen, nöo hën dee
pii-lanti-mönima ko nëen tu faa

musu dopu de. Hën de hakisi ën
taa: “Mësitë o, andi u musu du
möön?”

¹³Nöo hën a taki da de taa: “Un
haika e. Te un ta pii möni, nöo wan
musu hakisi möön hia möön leki fa
lanti buta.”

¹⁴Nöo hën dee sodati ko nëen tu,
hën de hakisi ën taa: “Wë andi uu
musu du?”

Nöo hën a taki da de taa: “Wan
musu suku toobi ku sëmbë ta musu
de ta tei möni a de e. Söseei wan
musu mindi soni da sëmbë tu fii tja
de go a kuutu fu möni hedi. Ma un
musu dë tifiهدي ku di möni un ta
kisi a lanti.”

¹⁵Nöo fa dee sëmbë ta jei di fan u
Johanisi dë, hën de pakisei taa: “Wë
ambë da di sëmbë naandë, maingë?
A sa kë di Keesitu, di Paamusi Könu
di Masa Gadu bi taa a o manda ko
da u a goonliba aki nö?” Biga de bi
kë fu di Paamusi Könu musu ko.

¹⁶Fëen hedi Johanisi piki de taa:
“Nönö, dee sëmbë, nëen disi e. Ma
hebi kuma ën. Ma di Sëmbë dë hën
ta ko nöömö. Fa mi dë aki, ma hei
tjika u mi lusu di susu fëen puu
nëen futu seei. Biga mii ko u mi
dopu sëmbë ku wata nöo, ma nöo
te hën a ko nöo a o dopu unu ku di
Akaa u Masa Gadu, ku faja. Biga
di Akaa o limbo unu hati puu dee
hogilibi dee bi dë a unu, kuma te
faja ta tjuma goon puu dee soni fika
di goon doti.” ¹⁷Nöo fa di Sëmbë o
ko dë, nöo a dë kabakaba këë faa
seeka di njanjan fëen. Dee bumbuu
njanjan a o tei tjubi a gaan suwa,
ma dee poipoi wan a o tuwë a di
faja di an sa tapa a mundu möönsö,
be de tjuma kaba a sösö.”

¹⁸Nöo sö Johanisi ta wasiköi dee sëmbë nöömö ta konda di Bunu Buka u Masa Gadu da de.

¹⁹Ma Johanisi bi gandji da Könu Helodi tu fu di di könu bi tei hënseei baaa mujëë, ufö a du sëmëni oto hogi tu. ²⁰Nöo hën di Könu hopo hën a go du wan möön gaan hogi eti. A kisi Johanisi söötö a dunguwosu.

Di pisi aki ta konda fa Masa Jesosi ko dopu.

Mat. 3:13-17; Maik. 1:9-11

²¹Ma bifö de söötö Johanisi a dunguwosu, nöo sëmëni hia sëmbë bi ta ko nëen faa dopu de. Nöo Masa Jesosi seei bi kisi dopu nëen tu. Nöo fa a bi dë a di dopu, nöo a ta begi. Tee wan pisi, hën di mundu jabi waaa sö nëen liba. ²²Hën di Akaa u Masa Gadu saka ko kuma wan pomba ko tan nëen liba, nöo hën wan töngö piki a liba ala taa: “I da mi lobi Womi Mii. Libi fii ta kai ku mi te.” Sö wan soni pasa a di dopu u Jesosi e.

Aki Lukasi kai dee gaan lö u Josëfu da u.

Mat. 1:1-17

²³Nöo Jesosi bi abi diiteni jaa di a seti lei sëmbë. Nöo hiniwanten de bi ta luku ën kuma wan mii u Josëfu.

Nöo Josëfu, hën da di mii u Eli.

²⁴Nöo Eli, hën da di mii u

Mataati.

Nöo Mataati, hën da di mii u

Leifi.

Nöo Leifi, hën da di mii u Mëtji.

Nöo Mëtji, hën da di mii u Janai.

Nöo Janai, hën da di mii u

Josëfu.

²⁵Nöo Josëfu, hën da di mii u Matatiasi.

Nöo Matatiasi, hën da di mii u Amosi.

Nöo Amosi hën da di mii u Naum.

Nöo Naum, hën da di mii u Esili.

Nöo Esili, hën da di mii u Nagai.

²⁶Nöo Nagai, hën da di mii u Maati.

Nöo Maati, hën da di mii u Matatiasi.

Nöo Matatiasi, hën da di mii u Semei.

Nöo Semei, hën da di mii u Joseki.

Nöo Joseki, hën da di mii u Joda.

²⁷Nöo Joda, hën da di mii u Joanan.

Nöo Joanan, hën da di mii u Lesa.

Nöo Lesa, hën da di mii u Zebabeli.

Nöo Zebabeli, hën da di mii u Seatiëli.

Nöo Seatiëli, hën da di mii u Neli.

²⁸Nöo Neli, hën da di mii u Mëtji.

Nöo Mëtji, hën da di mii u Adi.

Nöo Adi, hën da di mii u Kosan.

Nöo Kosan, hën da di mii u Elimadon.

Nöo Elimadon, hën da di mii u Eli.

²⁹Nöo Eli, hën da di mii u Josua.

Nöo Josua, hën da di mii u Eleise.

Nöo Eleise, hën da di mii u Jolim.

Nöo Jolim, hën da di mii u Mataati.

Nöö Mataati, hën da di mii u
Leifi.

³⁰Nöö Leifi, hën da di mii u
Simion.

Nöö Simion, hën da di mii u
Juda.

Nöö Juda, hën da di mii u
Josëfu.

Nöö Josëfu, hën da di mii u
Jonam.

Nöö Jonam, hën da di mii u
Eliakim.

³¹Nöö Eliakim, hën da di mii u
Mëlia.

Nöö Mëlia, hën da di mii u
Mëna.

Nöö Mëna, hën da di mii u
Mataata.

Nöö Mataata, hën da di mii u
Naatan.

Nöö Naatan hën da di mii u
Dafiti.

³²Nöö Dafiti, hën da di mii u
Isai.

Nöö Isai, hën da di mii u Obëti.

Nöö Obëti, hën da di mii u
Boasi.

Nöö Boasi, hën da di mii u
Salima.

Nöö Salima, hën da di mii u
Nakison.

³³Nöö Nakison, hën da di mii u
Aminada.

Nöö Aminada, hën da di mii u
Adimin.

Nöö Adimin, hën da di mii u
Alini.

Nöö Alini, hën da di mii u
Esilon.

Nöö Esilon, hën da di mii u
Pëlëzi.

Nöö Pëlëzi, hën da di mii u
Juda.

³⁴Nöö Juda, hën da di mii u
Jakopu.

Nöö Jakopu, hën da di mii u
Isaki.

Nöö Isaki, hën da di mii u
Abahamu.

Nöö Abahamu, hën da di mii u
Teela.

Nöö Teela, hën da di mii u
Naako.

³⁵Nöö Naako, hën da di mii u
Seluku.

Nöö Seluku, hën da di mii u Leu.

Nöö Leu, hën da di mii u Pëlëki.

Nöö Pëlëki, hën da di mii u
Ebeli.

Nöö Ebeli, hën da di mii u Sela.

³⁶Nöö Sela, hën da di mii u
Kainan.

Nöö Kainan, hën da di mii u
Apakasa.

Nöö Apakasa, hën da di mii u
Semi.

Nöö Semi, hën da di mii u Noa.

Nöö Noa, hën da di mii u Lamëki.

³⁷Nöö Lamëki, hën da di mii u
Metusela.

Nöö Metusela, hën da di mii u
Enöku.

Nöö Enöku, hën da di mii u
Jeleti.

Nöö Jeleti, hën da di mii u
Mahalali.

Nöö Mahalali, hën da di mii u
Kainan.

³⁸Nöö Kainan, hën da di mii u
Enösi.

Nöö Enösi, hën da di mii u Seti.

Nöö Seti, hën da di mii u Adam.

Nöö Adam, hën da di mii u
Masa Gadu.

„Dati wan taki Masa Gadu seepi bi
mbei ën ku ën seei maun.“

**Di pisi aki ta lei u kumafa di didibi
pooba Masa Jesosi.**

Mat. 4:1-11; Maik. 1:12-13

4 Nöo di Masa Jesosi kumutu a Joodan Lio ka Johanisi bi dopu en dë, nöo di Akaa u Masa Gadu bi dë nëen liba, hën a tei en tja go a sabana dendu. ²Nöo ala di didibi go poobëen luku ee a o piki en buka a soni. Hën Masa Jesosi tan föteni daka ku föteni ndeti a di sabana dë söndö njan, nöo hën hangi ko kisi en.

³Nöo hën di didibi taki dëen taa: “Luku, di i dë di Mii u Gadu kaa, nöo i fan ku di sitonu aki be a bia ko bëë da i, fii feni soni u njan.”

⁴Ma Masa Jesosi piki en taa: “Nönö e. Biga di Buku u Gadu taa: ‘Na njanjan wanwan ta hoi sëmbë a libi.’”

⁵⁻⁷Nöo hën di didibi tjëen go a wan hei kamian, hën a lei en kölö sö hii dee köndë tuu fu goonliba aki. Hën a taki dëen taa: “Luku, hii dee soni aki tuu dë u mi. Gadu da mi de, nöo ee mi kë da sëmbë, nöo mi sa da. Nöo de tuu mi sa da i ku di kaakiti u de ku hii dee gudu u de tuu, be i dë takima u de ta njan di bunu ku di waiti u de. Ma i musu tjökö kini a goon a mi fesi begi mi ufö.”

⁸Hën Masa Jesosi piki en taa: “Nönö e, biga a dë a Masa Gadu Buku taa: ‘Masa Gadu wanwan tö i musu ta begi. Hën wanwan nöo i musu ta dini, biga hën nöo da i Masa.’”

⁹Nöo a baka u di dë, hën di didibi tjëen go a Jelusalen, tee a di Gaan Wosu u Masa Gadu liba a di tölu

hedi ala. Hën a taki dëen taa: “Di i dë di Mii u Gadu, nöo hiti i seei puu aki tuwë go a goon, nöo soni an o du i. ¹⁰Biga a dë a Gadu Buku taa: ‘Masa Gadu o manda dee basia fëen ko heepi i fu soni an musu du i. ¹¹De o tja i a maun fu ja musu naki futu a sitonu.’”

¹²Hën Masa Jesosi toona piki en taa: “Ma a dë a di Buku tu taa: ‘Ja musu pooba Masa Gadu e, biga hën da i Gadu.’”

¹³Nöo sö di didibi pooba Masa Jesosi a hii soni te a wei, an sa wini en möönsö. Nöo a baka fëen hën a disëen dë, hën a go fëen ufö.

**Aki Masa Jesosi seti wooko a di
pisiwata u Galilea.**

Mat. 4:12-17, 13:53-58; Maik. 1:14-15, 6:1-6

¹⁴Nöo a baka fëen, hën Masa Jesosi toona ko a di pisiwata u Galilea. Nöo di kaakiti u di Akaa u Gadu bi dë ku en te në fëen bai a hii di kamian. ¹⁵Nöo a nango ta lei de di oto u Masa Gadu a dee keikiwosu u de, nöo hii sëmbë ta gafëen taa a sabi soni.

¹⁶Nöo hën a sai dë te wan pisi hën a toona ko a Nazalëti ka de bi kijjëen. Nöo hën a dë tefa saba daka dou, hën a go a di keikiwosu kumafa a bi guwenti. Hën a hopo taanpu faa lesi Gadu Wöutu da de. ¹⁷Hën wan u dee tiima u di keiki tei di pampia di di fesiten tjabukama u Masa Gadu de kai Jesaaja bi sikifi, hën a tëndëen dëen. Hën a jabi en te a dou a wan kamian ka a de sikifisikifi taa:

^{18,19} Di Akaa u Masa Gadu dë a mi liba.

Masa Gadu tei mi fu mi konda di Bunu Buka fëen da dee pootima ku dee möfina sëmbë.

A tei mi u mi konda da dee
sëmbë dee dë taitai,
taa mi sa puu de a di fuka de sai
dë fu de de ko feni böö.

A tei mi u mi konda da dee
bookowojoma
taa dee wojo u de sa ko bunu fu
de ko si soni baka.

A tei mi u mi konda da dee
sëmbë dee ta dë a sitaafu ta
kaba a sösö
taa de sa kumutu a di sitaafu dë
basu.

A tei mi u mi konda da hii
sëmbë tuu
taa di juu dou awaa fu Masa
Gadu limbo fesi da libisëmbë.

²⁰Nöö di Masa Jesosi kaba u
lesi di pampia hën a tapëën, hën
a toona tëndëën da di tiima baka.
Nöö hën a go bazia sindo. Nöö hii
dee sëmbë dë a di keikiwosu tuu ko
ta luku ën diin.

²¹Nöö hën a taki da de taa: “Wë
di pisi u di Buku di i si u lesi aki,
nöö di Sëmbë di Gadu taa a o
manda ko dë nöö hën wë disi e.”

²²Nöö di a fan söt te a kaba nöö
di fan fëën suti da dee sëmbë tee
a foombo de. Ma tökuseei de an
gafëën kaba. Biga so u de toona
kosi ën taa: “Wë ambë da di sëmbë
di ta fan di fan naandë? Na di mii u
Josëfu nö?”

²³Nöö hën Masa Jesosi piki de taa:
“Aai, a bunu. Un sa koti wödu da mi
kumafa un kë e. Un sa taki da mi
taa: ‘Data o, heepi i seei. Biga un bi
jei dee soni i bi ta du a Kapenaumi,
nöö di i ko a i seei köndë aki nöö be
i heepi dee sëmbë fii tu, boo si.’

²⁴“Ma un haika e, mi o taki wan
soni da unu. Wan tjabukama u

Gadu an ta a’ në nëën seei köndë
e. ²⁵Biga luku di tjabukama de kai
Elia. Di ten a bi dë, nöö söt de an bi
tei ën u soni tu. A bi tapa di tjuba
hii dii jaa ku sikisi liba longi nëën
köndë Isaëli aki. Tjuba seei an bi kai
möönsö, nöö hën wan gaan hangi
ko. Nöö Isaëli köndë bi abi sömëni
mujëë di manu u de bi dëdë disa de.
²⁶Ma tökuseei fu di dee sëmbë fëën
seei köndë an bi biibi ën tjika, hën
mbei Gadu puu ën manda go tee a
wan oto köndë de kai Salepita te a
di pisiwata u Sidon Köndë ala go ta
heepi wan oto köndë mujëë di hën
manu bi dëdë disa.

²⁷“Nöö söseei a di tjabukama de ta
kai Elisa ten, Isaëli köndë aki bi abi
hia sikitjinama, ma Elisa an bi kula
na wan kodo u de fu di de an biibi
ën tjika. Ma wan oto sëmbë de kai
Naaman kumutu te a wan oto köndë
de kai Silia nöö hën a feni kula.”

Nöö sö Masa Jesosi fan ku dee
sëmbë te a kaba.

²⁸Nöö dee sëmbë dee bi dë a di
keikiwosu dendu, di de ko jei fa Masa
Jesosi fan, nöö hën hati u de ko boonu
tee na sipootu. Biga de sabi taa de a
ta taki. ²⁹Hën de hopo vu hën de kisi
ën hai tja go a döö. Hën de tjëën go a
di kuun buka fu de tuusi ën tuwë go a
goon. Biga di köndë bi dë a wan kuun
liba. ³⁰Ma te u de kë si, hën a pasa a
de mindi dë go fëën.

**Aki Masa Jesosi jaka wan gadu puu a
wan sëmbë liba.**

Maik. 1:21-28

³¹A baka u di dë, nöö hën Masa
Jesosi toona go a Kapenaumi, a di
pisiwata u Galilea dë seei. Nöö hën a
dë tefa di saba dou, hën a go a keiki

go ta lei sëmbë. ³²Nöo fa a ta lei de dë, nöo a foombo de seei. Biga te a ta fan, i ta si taa hën abi di taki.

³³Nöo fa de dë a keiki naandë nöo wan oto sëmbë bi ko dë tu. A bi dë ku wan gadu nëen hedi. Nöo di a si Masa Jesosi, hën a bai kai olo taa: ³⁴“Disa u ooo, disa u, Jesosi u Nazalëti. Andi tja i ko aki? I ko fii ko kii u wante nö? Mi sabi i. Ju da di Sëmbë u Masa Gadu seei apaiti.”

³⁵Ma hën Masa Jesosi gandji dëen taa: “Kabuka dë! Andi joo feni taki? Kumutu a di sëmbë dë liba e!” Nöo hën di gadu hiti di sëmbë tuwë a goon a dee oto sëmbë fesi dë, ma an du ën soni. Nöo hën a kumutu disëen go.

³⁶Hën dee sëmbë tuu ko fëëë teee de taki ku deseei taa: “Maingë, andi u ta si aki! Dee soni a ta lei dë, andi seei da de? Biga ku di makiti ku di taanga fëen a puu di gadu a di sëmbë liba. Fa a fan dë, wante di soni disa di sëmbë.” ³⁷Nöo hën oto fëen paaja a hii di köndë naandë.

Aki Masa Jesosi kula di mai u Simon ku wanlô oto sëmbë möön.

Mat. 8:14-17; Maik. 1:29-39

³⁸Nöo hën Masa Jesosi kumutu a keiki, hën a go a di wosu u di womi de kai Simon. Hën a go si Simon mai sikisiki naandë. Wan taanga fëbë kisi ën. Nöo hën de begi Masa Jesosi faa kulëen da de.

³⁹Nöo hën a bendi go a di mujëe liba hën a gandji da di fëbë. Nöo hën wantewante dë, hën di fëbë pasa di mujëe, hën a hopo go seeka soni da de de njan.

⁴⁰Hën de sai dë tefa sapate buka, sonu nango. Nöo hën dee sëmbë u di köndë naandë tja wanlô hia sikima peipei wan ko a Masa Jesosi, nöo hën a buta maun a de kula de tuu ko bunu. ⁴¹Nöo söseei a puu hia soni a sëmbë liba tu, dee ta kisi sëmbë a hedi. De ta bai taa: “Ju da di Womi Mii u Masa Gadu,” nöo a ta gandji da de taa: “Un kabuka dë! Wan fan dë möön e.” Biga de tuu bi sabi ën tuutuu taa hën da di Keesitu, di Paamusi Könu.

⁴²Hën di dobooko fëen, mamate biten, hën Masa Jesosi hopo go a döo, hën a go dë a wan kamian hën wanwan. Nöo hën dee hia sëmbë go ta suku ën teefa de go si ën naandë. Hën de begi ën taa gaantangi, be a tan ku de naandë. An musu go disa de.

⁴³Ma Masa Jesosi taki da de taa: “Wë ma mi musu fu go a dee oto köndë tu u mi konda di Bunu Buka u Masa Gadu da de, be de jei kumafa a ta hopo di Njunjun Tii fëen fa u dë aki. Biga fu di soni dë hedi mbei a manda mi ko a goonliba aki.”

⁴⁴Nöo hën a ta waka a hii dee köndëköndë u dee Dju tuu ta konda di Bunu Buka u Gadu da de a dee keiki u de.

Aki dee fosu bakama ko ta waka a Masa Jesosi baka.

Mat. 4:18-22; Maik. 1:16-20

5 Wan daka hën Masa Jesosi bi dë a di ze de ta kai Genesalëti^a bandja, nöo hën sëmëni sëmbë ta ko nëen fu de jei Masa Gadu oto. De ko hila tee kamian an

^a 5:1 Hën da Galilea, ee nasö di ze u Galilea.

dë faa taanpu möön. ²Nöo hën a si tu boto a lampeesi dë. Wanlô sëmbë bi kumutu a höndi ko ta wasi dee nëti u de. ³Nöo hën a go subi a di boto u di womi de ta kai Simon.

„Hën seei da Petuisi.” Hën a taa be a tuusi di boto go a wata abiti sô. Nöo hën a sindo a di boto ta lei dee sëmbë dee dë a tela liba ala.

⁴Nöo di a kaba u lei de, nöo hën a taki da Simon taa: “Womi, tuusi di boto go a mindiwata, nöo un tuwë dee nëti fuunu be un kisi fisi.”

⁵Nöo hën Simon piki taa: “Wë Mësitë o, hii di ndeti u ta dëdë ta tuwë nëti te u wei, wa kisi na wan wojo soni. Ma töku di i taki sô, nöo u sa tuwë luku.”

⁶Nöo hën de tuwë dee nëti a wata, hën de kisi fisi teee a fika piki sô nëti u de bi tënë. ⁷Nöo hën de bai kai dee oto sëmbë a di oto boto ala, dee ku de ta wooko makandi, u de ko heepi de hai dee fisi. Nöo hën de ko a de, hën de ta kisi dee hia fisi ta buta a de tu boto teee a fika piki sô möön nöo de tu boto tuu bi singi.

⁸Nöo di Simon Petuisi si sô, hën a tuwëen seei a goon a Masa Jesosi fisi. Hën a taa: “Masa, kumutu a mi aki e! Biga mi dë wan hogilibi sëmbë. „Ma bumbuu tjika fii ko a mi bandja.”

⁹Di soni mbei a taki sô. Fa de kisi dee hia fisi di wan pasi dë, nöo a foombo ën te a ko fëëë, hën ku dee oto sëmbë dee ku ën sai naandë.

¹⁰Nöo Johanisi ku Jakobosi, de da dee sëmbë dee ta wooko ku Simon makandi. De dë mii u wan tata de ta kai Zebedeosi. Nöo di soni foondo de tu.

Hën Masa Jesosi taki da Simon taa: “Na fëëë, womi. I bi ta kisi fisi, ma fa u dë aki mi o mbei i ko ta kisi libisëmbë „ta tja ko u de musu sabi mi.”

¹¹Hën de tja dee boto u de go buta, hën de disa hii soni u de dë, hën de go ta waka a Masa Jesosi baka.

Aki Masa Jesosi kula wan sëmbë di bi siki tjina siki.

Mat. 8:1-4; Maik. 1:40-45

¹²Wë nöo a baka u di dë, nöo hën Masa Jesosi go a wan köndë. Nöo wan sëmbë bi sai naandë, sinkii fëën lai ku tjinasiki. Nöo di a si Masa Jesosi, hën a kai ku fisi a goon begi ën taa: “Masa, ee i kë nöo i sa kula di tjinasiki u mi da mi.”

¹³Nöo hën Masa Jesosi tëndë maun nama nëën, hën a taa: “Wë mi kë. Ko bunu e!” Nöo hën wante dë, di sëmbë ko bunu kaa.

¹⁴Nöo hën Masa Jesosi bai ën taa an musu konda da na wan sëmbë, ma be a go a di begima „a Masa Gaangadu Wosu dë” be a si taa a ko bunu. Nöo be a tja paima go da Gadu kumafa di wëti taki. Biga da sô Gadu bi taki da di fesiten hedima u dee Dju de kai Mosesi taa sô sëmbë musu du te de ko bunu u di lö siki dë, fu hii sëmbë sabi taa i ko bunu tuu.

¹⁵Ma hii fa a bai ën dë seei, ma tökuseei soni u Masa Jesosi paaja a hii di kamian dë. Nöo hii sëmbë ta ko nëën gidjii u de jei dee soni a ta taki, sôseei faa heepi de a dee siki u de tu. ¹⁶Ma Masa Jesosi lobi u

nango a sabana dendu go begi hën wanwan.

Aki Masa Jesosi kula wan lan sëmbë.

Mat. 9:1-8; Maik. 2:1-12

¹⁷Wë nöö wan oto daka möön hën Masa Jesosi ta lei sëmbë „a wan wosu dendu. Nöö wanlô sëmbë u di keiki paatëi de kai Falisei ku dee Sabima u dee Djuwëti seei dë sindosindo naandë tu. De bi kumutu a hii dee köndëköndë u Galilea ku Judea, te dou ku Jelusalen. Nöö di juu dë, di kaakiti u Gadu bi dë a Masa Jesosi faa kula dee sikima.

¹⁸Te wan pisi hën wanlô womi ko dou ku wan lan sëmbë a wan kama liba ko suku heepi a Masa Jesosi.

¹⁹Hën di de ko dou a di wosu ka Masa Jesosi dë, nöö sëmbë sai dë teee a hia. De an sa feni kamian seei u de tja di sëmbë go dou a Masa Jesosi. Nöö hën de subi go a di wosu liba, „biga dee wosu liba u di köndë bi dë palalaa sô. Nöö hën de go booko di wosu a liba ala. Nöö hën de saka di womi a di kama go a dee hia sëmbë dendu dë, go buta a Masa Jesosi fesi.

²⁰Nöö hën di Masa Jesosi si fa dee sëmbë biibi tjika, hën a taki da di sikima taa: “Womi, wë Masa Gadu puu i a bëë e. An ta mëni dee hogi i bi du möön.”

²¹Nöö di dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti jei fa Masa Jesosi taki, nöö hën de ta kuutu ën a de hati taa: “Huun? Unfa wan libisëmbë sa fan sô? Ambë da di sëmbë naandë di ta hoi Gadu a sipootu sô? Ambë tjika u puu sëmbë a Gadu bëë boiti hënseei nöö?”

^{22,23}Wë nöö Masa Jesosi sabi di pakisei de abi, nöö hën a piki de taa: “Dee sëmbë, andi mbei un musu ta pakisei dee soni dë u du? Andi seei mi musu du fuun sabi taa mi abi taki a di goonliba aki? Ee mi taa Gadu puu di sëmbë nëën bëë, ee nasö mi taki dëen taa be a hopo waka go nëën wosu, undi u de mi musu du fuun sabi taa mi abi taki a goonliba? ²⁴Ma nöö un luku e, mi o lei unu taa Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki, na fan nöö mi sa fan, ma mi abi makiti tuú a goonliba aki fu mi sa puu sëmbë a Gadu bëë.”

Nöö hën a bia fan ku di sikima taa: “Mi taki e, hopo, nöö i tei di kama fii nöö i waka go fii a wosu.”

²⁵Hën wante dë, hën di sëmbë hopo a hii dee sëmbë tuu fesi. Hën a tei hën kama hën a ta waka ta gafa Masa Gaangadu nango nëën wosu.

²⁶Nöö hii sëmbë ko foondo. A bigi da de te na soni, hën de taa: “Aai, dee sëmbë, Masa Gaangadu bigi e. A bumbuu. U si foombo soni tide.”

Aki Masa Jesosi kai Leifi faa ko dë bakama fëën.

Mat. 9:9-13; Maik. 2:13-17

²⁷A baka u di dë, hën Masa Jesosi go si wan sëmbë de kai Leifi sindosindo nëën kantoo ka a ta pii lanti möni, nöö hën a kai ën faa ko dë bakama fëën. ²⁸Hën di womi hopo disa hii soni fëën dë, hën a waka go a Masa Jesosi baka.

²⁹Nöö hën de dë te wan daka, nöö hën Leifi mbei wan gaan piizii nëën wosu da Masa Jesosi. Nöö sëmëni u dee sëmbë dee ta pii lanti möni ku sëmëni oto sëmbë bi dë a di piizii

ta njan ku de tu. ³⁰Te wan pisi hën dee Faliseima, ku dee Sabima u Wëti dee ta nama ku dee Faliseima, ko si Masa Jesosi ku dee lö sëmbë dë sindosindo ta njan makandi, hën hati u de boonu. Hën de hakisi dee bakama u Masa Jesosi taa ee faandi mbei de ta njan ta bebe ku dee sëmbë dee ta pii lanti möni dë ku dee oto takulibi sëmbë u di köndë? Biga bumbuu sëmbë an bi musu ta hulu dee lö sëmbë dë.

³¹Hën Masa Jesosi koti wan nongö da de taa: “Ee wan sëmbë ja siki, nöö ja abi data fanöudu. ³²Nöö un haika e. Ma ko aki fu bumbuu sëmbë hedi e, ma u dee takulibi sëmbë hedi, u mi kai de u de bia de libi ko a Masa Gadu.”

Aki Masa Jesosi ta konda soni u di njunjun lei ku di awoo lei da de.

Mat. 9:14-17; Maik. 2:18-22

³³Nöö hën dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti toona hakisi ën taa: “Wë Mësitë o, andi mbei dee bakama fii an ta disa u njan fu begi hedi kumafa u ta disa? Biga dee bakama u Johanisi di Dopuma ta begi söndö njan hiniwanten, söseei dee bakama fuu ta begi söndö njan tu. Ma dee bakama fii ta njan ta bebe kodo. Unfa a waka?”

³⁴Nöö hën Masa Jesosi da de wan oto. A taa: “Ee wan sëmbë o tööu, nöö dee mati fëen o ko nëen a di tööu. Nöö fa hën ku de o sai dë, nöö de o ta njan ta piizii makandi. ³⁵Ma tee di daka dou de puu ën a de mindi ufö de o ta kusumi ta tja hangí awaa.”

³⁶Nöö hën a toona da de wanlö oto möön ta lei de kumafa di awoo

lei u de ku di njunjun lei fëen an ta kai. A taa: “Dee sëmbë, un haika e. Na wan sëmbë o tei wan njunjun koosu pisi go lapu wan awoo koosu. Wë biga ee a du sö, nöö a o poi di njunjun wan nöö di awoo wan an o kai ku ën tu.

³⁷“Nöö söseei na wan sëmbë sa buta wan njunjun diingi a wan awoo mbeti kakisa saku. Biga a ko taanga kaa. Nöö te di diingi o soopu, nöö di awoo saku o bai latja. Di diingi o kaba a söso nöö di saku seei o kaba a söso tu. ³⁸Ma te i buta di diingi a wan njunjun saku, nöö di saku dë diaan eti. Nöö te di diingi soopu, nöö di saku o tëndë, an o bai latja tuwë di diingi. Nöö di njunjun diingi ku di njunjun mbeti kakisa saku tuu o dë bunu.

³⁹“Ma nöö na wan sëmbë ta bebe awoo diingi nöö i kë bebe njunjun wan möön, biga joo si taa di awoo diingi suti möön di njunjun wan.”

Aki Masa Jesosi lei dee Faliseima kumafa hën ku saba daka dë.

Mat. 12:1-8; Maik. 2:23-28

6 Wë nöö a wan saba, hën Masa Jesosi ku dee bakama fëen ta waka ta pasa a wan goon dendu. Nöö wan sootu pei soni kuma alisi sö dë a di goon ma de sa njan mëen kuakua, nöö hën dee bakama ta booko ën ta buuka ta njan. ²Nöö hën so u dee Faliseima hakisi de taa: “Faandi mbei un ta booko di soni a di saba daka u du? Nëen da un ta booko di wëti nö?”

³Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Ja bi lesi a di Buku u Gadu andi Dafiti bi du nö, di ten hangí bi ta kii hën ku dee oto sëmbë ku

ën bi ta waka? ⁴De bi ta lontu te de go dou a di wosu u Gadu dendu, hën Dafiti si dee bëëë de bi tja go buta da Gadu naandë. An bi dë soni u de musu njan, biga dee begima wanwan tō nōö bi sa njan mën. Ma tōkuseei Dafiti njan mën, hën ku dee otowan fëën tuu. „Ma Gadu an bi tei de u hōgi fu di fuka u de hedi.”

⁵“Ma „boiti u di dë, un musu sabi taa mi di ko dë Libisëmbë Mii aki dë Masa u saba.”

Aki Masa Jesosi kula wan sëmbë a wan saba daka.

Mat. 12:9-14; Maik. 3:1-6

⁶Nōö hën wan oto saba möön, hën Masa Jesosi go lei sëmbë a keiki. Nōö hën wan sëmbë ko naandë di wan së maun fëën doba fika dëëdëë. ⁷Nōö wanlō Sabima u Wëti ku dee Faliseima bi sai dë kaa, nōö hën de ta luku ee a o heepi di sëmbë naandë a di saba, u de feni fōutu nëën fu de tja go kaagi.

⁸Ma nōö Masa Jesosi bi sabi kaa andi de ta mëni a de hati, hën a kai di sëmbë taa: “Womi, hopo ko taanpu a u fesi aki.” Nōö hën di sëmbë hopo hën a ko taanpu naandë.

⁹Hën Masa Jesosi hakisi dee sëmbë sai dë taa: “Andi möön bunu fuu du a saba, hōgi naa bunu? Fuu musu puu sëmbë a dëdë maun, naa fuu disëën faa dëdë? Unfa di wëti taki?”

¹⁰Hën a luku dee sëmbë tuu lontu dou. Nōö hën a taki da di sëmbë taa: “Womi, tëndë di maun fii i si.” Nōö hën di di womi mbei kuma a kë tëndë di maun fëën, nōö hën

wante hën a ko bunu djee kumafa a bi dë.

¹¹Nōö hën dee sëmbë hati ko boonu ku Masa Jesosi tee kuma de sa lau sō, nōö hën de seti kuutu ku deseëi ee unfa u de du ku ën.

Aki Masa Jesosi tei tuwalufu sëmbë ko bakama fëën vō.

Mat. 10:1-4; Maik. 3:13-19

¹²A di pisiten dë, hën Masa Jesosi go a wan kuun liba go begi Masa Gadu, nōö hën a tan dë begi wan hii ndeti. ¹³Te di mamate fëën, hën a kai dee sëmbë dee bi ta waka nëën baka u de ko nëën. Nōö hën a tei tuwalufu sëmbë a de mindi, dee o dë apaiti tjabukama fëën de ta kai apösutu. ¹⁴Nōö haika dee në u de. Di fosuwan de kai Simon, hënseei da Petuisi, ku ën baaa Andiasi, ku Jakobosi ku Johanisi ku Filipi ku Batolomisi, ¹⁵Mateosi ku Tomasi, ku Jakobosi wan mii u Alufasi, ku Simon di bi dë wan sëmbë u di paatëi de kai Zeloti, ¹⁶ku Judasi wan mii fu Jakobosi, ku Judasi Isikaliotu di sei Masa Jesosi.

Aki wanlō hia sëmbë ko suku heepi a Masa Jesosi.

Mat. 4:23-25

¹⁷Nōö hën Masa Jesosi ku dee tuwalufu bakama dee a bi tei dë ku dee otowan dee fika, hën de saka go a goon a wan palala kamian. Nōö sëmbë u Jelusalen te dou ku dee oto kamian u Judea, ku sëmbë u de tu köndë ta dë a di ze bandja de kai Tilusi ku Sidon tuu sai dë kaa. ¹⁸De ko u jei di lei fëën. So sëmbë ko faa kula de. So sëmbë bi abi soni a de liba ta toobi de, nōö hën de

ko a Masa Jesosi faa puu de da de. Nöo hën a puu de tuu. ¹⁹Hii sëmbë bi ta mbei möiti u de nama nëen, biga di kaakiti u Masa Gaangadu ta kumutu nëen ta kula de tuu.

Aki Masa Jesosi ta lei dee bakama fëen fa u de libi nöo de dë bunu.

Mat. 5:1-12

²⁰Nöo hën Masa Jesosi hopo wojo luku dee bakama fëen, nöo hën a taa:

“Un dee möfina sëmbë aki, un dë bunu e, biga woon njan di bunu u di Njunjun Tii u Masa Gaangadu.

²¹“Nöo un dee sëmbë dee ta hangi fuun ko kumafa Masa Gadu kë, nöo un dë bunu e, biga woon feni ën sö tuu.

“Nöo un dee sëmbë dee ta kë, un dë bunu, biga di kë fuunu o bia ko lafu.

²²“Nöo un dë bunu e, un dee sëmbë oto sëmbë an sa si a wojo fu di un ta biibi a Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki hedi. Fa de ta puu unu a de mindi ta kosi unu ta poi unu në a köndëköndë, nöo un dë bunu e. ²³Nöo un musu piizii, un musu wai seei, biga a Masa Gadu Köndë woon kisi wan gaan paima. Biga söseei dee fesiten sëmbë fuunu bi du ku dee fesiten tjabukama u Masa Gadu.

²⁴“Ma un dee sëmbë dee taa: ‘U abi gudu,  nöö wa abi Masa Gaangadu fanöudu möön, mi bai helu da unu, biga te bakaten te di gudu fuunu kaba, nöo wan o a’ soni möön. Biga un bi njan di bunu fuunu tuu a fesi kaa.

²⁵“Nöo un dee sëmbë dee ta mbei taa un dë fa un kë,  wan abi Masa

Gadu fanöudu möön, mi bai helu da unu biga a bakaten wan o dë kumafa un kë möön.

“Nöo un dee sëmbë dee ta wai ta lafu fu di un feni andi un kë, mi bai helu da unu biga a bakaten këë nöo woon ta këë.

²⁶“Nöo un dee sëmbë ta kisi gafa a köndë  fu di un ta libi kumafa dee sëmbë dee an dë a Masa Gadu së kë, mi bai helu da unu. Biga söseei dee fesiten sëmbë dee bi ta ganjan taa de ta tja Gaangadu buka bi kisi gafa tu.”

Aki Masa Jesosi ta lei dee bakama fëen fa u de libi ku dee felantima u de.

Mat. 5:38-48, 7:12a

²⁷Hën Masa Jesosi toona taki da de taa: “Ma un dee sëmbë dee kë jei mi tuutuu aki, un haika. Mi taki e, un musu lobi dee felantima fuunu, nöo un du bunu da dee sëmbë dee abi hogihati fuunu. ²⁸Nöo söseei un musu wensi bunu da dee sëmbë dee ta siba unu ta kosi unu. Nöo un musu begi da dee sëmbë dee ta du hogihogi ku unu tu.

²⁹“Nöo ee wan sëmbë naki i baaimaun a bandjajesi, nöo i bia di oto së dëen be a toona naki e. Nöo ee wan sëmbë tei di liba koosu fii, nöo ja musu tapëen fu an tei di basu koosu fii tu. ³⁰Nöo söseei ee wan sëmbë hakisi i wan soni, nöo ja musu niingëen. Ee wan sëmbë tei soni fii, nöo ja musu toona tei ën nëen baka.

³¹“Nöo leti kumafa i kë fu sëmbë musu libi ku i, nöo sö seei i musu libi ku sëmbë tu.”

³²Hën a taki da de möön taa: “Un haika e, dee sëmbë. Ee i ta lobi

dee sɛmbɛ dee ta lobi i nɔɔ, nɔɔ ja o feni gafa naandɛ e. Biga na wan apaiti soni i ta du dɛ. Biga dee sɛmbɛ dee an dɛ ku Masa Gadu a wan sɛ, sɔ deseɛi ta libi tu.

³³“Nɔɔ sɔseei ee i ta du dee sɛmbɛ bunu dee ta du i bunu wanwan, nɔɔ ja o feni gafa fɛɛn tu. Biga sɔ nɔɔ dee sɛmbɛ dee an dɛ ku Masa Gaangadu a wan sɛ ta libi u de kaa.

³⁴“Nɔɔ ee i juu wan sɛmbɛ soni fu di i sabi taa a o toona da i ɛn baka, nɔɔ ja du wan apaiti soni fii kisi gafa e. Biga sɔ nɔɔ dee sɛmbɛ dee an dɛ ku Masa Gadu a wan sɛ ta du tu. Nɔɔ un musu libi bunu mɔɔn de.

³⁵“Biga un musu lobi dee felantima fuunu. Un musu du de bunu. Ee joo juu sɛmbɛ soni, nɔɔ i musu juu di sɛmbɛ di ja abi pakisei taa joo feni soni nɛɛn baka. Nɔɔ te i du sɔ, nɔɔ joo kisi wan gaan paima a Gadu e. Nɔɔ a di fasi dɛ woon djeesi unu Tata Masa Gadu tu, biga sɔ a ta libi. A abi bunuhati u sɛmbɛ, biga dee sɛmbɛ an ta dɛɛn tangi seei a ta heepi te kisi ku dee hogihati sɛmbɛ tuu.

³⁶“Nɔɔ un musu ta abi tjalihati u sɛmbɛ e, leti kumafa Masa Gadu abi tjalihati.”

Aki Masa Jesosi ta bai de taa de an musu kuutu de na de.

Mat. 7:1-5

³⁷Nɔɔ hɛn Masa Jesosi toona taki da de taa: “Ja musu ta kaagi sɛmbɛ e, dee sɛmbɛ, nɔɔ de an o kaagi i tu. Ja musu kuutu de u de musu kisi sitaafu, nɔɔ Masa Gadu an o kuutu i tu, fii kisi sitaafu. Ja musu ta hoi

otowan a bɛɛ nɔɔ Masa Gaangadu an o hoi i a bɛɛ tu. ³⁸I musu ta da sɛmbɛ soni, nɔɔ i seei o kisi tu. Nɔɔ mɔɔn hia seei joo kisi e. Biga Gadu o lai ɛn a wan gaan manda ta zin ta fugu tee di manda an sa tei mɔɔn, nɔɔ a hopo ɛn da i. Biga ku di wan seepi maaka di i ta maaka da otowan, nɔɔ ku ɛn seei de o maaka da i tu.”

³⁹Nɔɔ hɛn a koti wanlɔ nɔngɔ da de, a taa: “Bookowojoma an sa tja bookowojoma a maun e. Biga de tuu o go kai a ngɔtɔ dendu kaba a sɔsɔ. ⁴⁰Nɔɔ sɔseei wan sikɔɔ mii an o sabi soni kuma di mɛsitɛ fɛɛn e, ma te a ta lei te a ko sabi ufɔ a o kɔ dɛ kuma di mɛsitɛ.”

^{41,42}Nɔɔ hɛn a taa: “Dee sɛmbɛ o, unfa i ta si di piki sundju a di otowan fii wojo fii taki dɛɛn taa: ‘Womi, be mi puu di sundju a i wojo dɛ da i,’ ma di gaan wan a i seei wojo dɛ, ja ta si ɛn? I bɔdjɛɛma, i musu puu di gaan sundju di dɛ a i seei wojo te i kaba, nɔɔ i sa si bunu fii puu di u di otowan dɛɛn.”

Aki Masa Jesosi ta lei fa i sa du sabi ee wan pau bunu.

Mat. 7:16-20, 12:33-35

⁴³Nɔɔ hɛn a taa: “Ee wan pau ta pai sɔsɔ njanjan, nɔɔ an dɛ wan bumbuu pau e. Sɔseei wan pau di ta pai bumbuu njanjan an dɛ wan sɔsɔ pau tu. ⁴⁴Biga hiniwan pau i sa sabi ɛn nɛɛn njanjan. Ja o feni apeesina naa alandja pau, nɔɔ sɔseei ja o feni mamaun a panpantii. ⁴⁵Dati wan taki ee i dɛ hogihatima, nɔɔ ja o taki bumbuu soni. Nɔɔ ee i dɛ bumbuu sɛmbɛ, ja o taki hogihatima soni. Ma kumafa

di hati fii dë, nöö sö di buka fii o ta fan.”

**Aki ta taki u tu sëmbë dee mbei
wosu.**

Mat. 7:24-27

⁴⁶Nöö hën Masa Jesosi toona lei dee sëmbë soni möön. A taa: “Dee sëmbë o, faandi mbei un ta kai mi ‘Masa’ ma wan ta du dee soni dee mi ta taki da unu fuun du?”

^{47,48}“So sëmbë ta ko a mi ta ko ta jei di lei u mi, nöö te de go nöö de ta du kumafa de jei dë. Nöö sö wan sëmbë, a dë kuma wan sëmbë di o mbei wan wosu fëen, nöö hën a seti ën ku wan goonsei taangataanga gingin kuma sionu. Hën a mbei di wosu te a kaba. Nöö hën a bakaten, hën wan gaan tjuba kai tee na soni, singi di kamian pii. Ma töku di wosu an booko kai möönsö. A fika taanputaanpu apë fu di de seti ën bunu sö.

⁴⁹“Ma di sëmbë di ta jei di lei u mi ma an ta du kumafa mi ta lei ën, nöö a dë kuma wan sëmbë di ta mbei wan wosu fëen, nöö hën a seti ën a sandu liba mbei te a kaba. Nöö hën a baka, hën wan gaan wata ko sawa di wosu tja go fiaa. Biga di goonsei an bi dë gingin tjika.”

**Aki Masa Jesosi kula wan wookoma
u wan oposii.**

Mat. 8:5-13

7 A baka u di Masa Jesosi kaba u lei dee sëmbë naandë, nöö hën a toona go a Kapenaumi. ²Nöö wan oposii u dee Loomë Köndë sodati bi dë a di köndë dë. Nöö a abi wan futuboi fëen di a lobi gaanfa, ma nöö hën di futuboi siki

tee a dë a maunmaun. ³Nöö hën di di oposii jei u Masa Jesosi, nöö hën a go a wanlö Gaan Womi u dee Dju sëmbë go hakisi de ee de sa go a Masa Jesosi go begi ën faa ko kula di futuboi fëen dëen.

^{4,5}Nöö hën dee sëmbë hopo go a Masa Jesosi, hën de begi ën seei taa be a ko heepi di womi da de, mbei di futuboi fëen ko bunu. De taa: “Di womi aki, a dë wan sëmbë di lobi u Dju sëmbë e. Biga di keiki fuu seei a heepi u mbei fiaa. Wë nöö hën u si taa a fiti fii sa du ën di bunu aki da u.”

⁶Nöö hën Masa Jesosi hopo wante faa go ka di oposii ta libi. Nöö hën de ta waka nango. Ma nöö di de ko zuntu, hën di oposii manda sëmbë u de taki dëen taa: “Ma bumbuu tjika fii musu ko a mi wosu e. ⁷Hën mbei miseei an ko a i tu. Ma be i taki wan wöutu nöö, nöö di sëmbë u mi o ko bunu kaa.

⁸“Wë biga miseei, fa mi dë aki nöö mi dë a sëmbë basu, nöö mi abi sodati a mi basu tu. Nöö ee mi taki da wan u de taa be a go ala, nöö a o hopo go. Ee mi taki da wan otowan taa be a ko aki, nöö wante a dou kaa. Ee mi taki da di futuboi u mi taa be a du di dë, nöö wantewante a ta du ën. Nöö söseei mi sabi taa ee i, Masa Jesosi, taki ee wan wöutu seei, nöö a o pasa sö kaa.”

⁹Nöö hën dee sëmbë go, hën de da Masa Jesosi di buka te de kaba.

Nöö di a jei fa di oposii taki, nöö a bigi dëen tee na sondi. Hën a bia luku hii dee sëmbë dee bi ta waka ku ën naandë. Hën a taa: “Dee sëmbë, a bigi da mi e. Biga di wakama dë ko

ta biibi mi möön leki un dee Isaëli^b sëmbë u di köndë aki seei.”

¹⁰Nöö hën dee sëmbë dee bi tja di buka ko dë toona go. Nöö di de go dou a wosu, hën de si taa di futuboi u di oposii ko bunu kaa.

**Aki Masa Jesosi weki wan
kijoo mii a dëdë.**

¹¹Nöö baka u di dë, hën Masa Jesosi go a wan köndë de kai Nain, hën ku dee bakama fëen ku wanlô hia oto sëmbë. ¹²Nöö di de go dou a di dööbuka u di peni di lontu di köndë, nöö hën de si wanlô sëmbë kumutu ta waka ta ko ku wan dëdë de ta tja go bei. Di sëmbë naandë bi dë di wan kodo womi mii tö fëen mama, nöö di mama manu bi dëdë disëen kaa. Nöö di mama ku sômëni sëmbë ta waka ta ko. ¹³Nöö di Masa Jesosi si di mama u di mii, nöö tjali fëen kisi ën. Hën a fan ku di ën taa: “Mujëë o, kabuka.”

¹⁴Nöö hën a waka go panjan di daagi, nöö hën dee sëmbë ta tja di dëdë taanpu pii. Nöö hën a taa: “Womi, hopo.”

¹⁵Nöö hën wantewante dë, hën di dëdë sëmbë weki. Hën a hopo sindo, hën a seti fan. Nöö hën Masa Jesosi taki da di mama taa: “Luku di mii fii aki. Ko tei i soni.”

¹⁶Wë nöö di soni di pasa dë, a bigi da dee sëmbë tee na soni. De taa: “Masa Gadu bigi e, dee sëmbë. A ko heepi u dee sëmbë fëen te a manda wan gaan tjabukama fëen ko da u.”

¹⁷Nöö hën di oto dë paaja a hii Judea te dou ku dee oto köndë tuu dee dë zuntu dë.

**Aki Johanisi di Dopuma manda wan
buka go da Masa Jesosi.**

Mat. 11:2-19

¹⁸Wë nöö di dee bakama u Johanisi di Dopuma jei hii dee oto u Masa Jesosi dë, hën de go konda de da Johanisi ka a dë a dunguwosu dë.

Nöö hën Johanisi kai tu u dee bakama fëen ko nëen ¹⁹faa manda de go a Masa Jesosi. A taki da de taa: “Wë un sabi taa Masa Gadu bi paamusi taa a bi o manda wan sëmbë ko da u faa puu u a dee fuka fuu. Nöö un go a Jesosi e, go hakisi ën ee hën da di sëmbë dë, naa a dë a baka ta ko eti.” Sö Johanisi manda di buka.

²⁰Nöö hën dee bakama u Johanisi nango tefa de go dou a Masa Jesosi. Nöö hën de taki dëen taa: “Wë Johanisi di Dopuma manda u fuu musu ko hakisi i ee i da di sëmbë di Masa Gadu bi paamusi taa a bi o manda ko da u, naa a dë a baka ta ko eti?”

²¹Nöö a di ten dë seei, Masa Jesosi bi dë ta kula wanlô hia sëmbë. De bi ko nëen ku peipei siki, ku gadu a hedi, so u de dë bookowojo sëmbë, nöö de ko faa heepi de. Hën a ta kula de te a kaba.

²²Hën a fan ku dee bakama u Johanisi taa: “Wë un toona go, nöö un konda dee soni dee un si aki dëen e, ku dee soni dee un jei aki. Un taki dëen taa bookowojo sëmbë ko ta si soni, lan sëmbë ko ta waka, tjinama ta ko bunu, bookojesima ko ta jei soni, dëdë sëmbë ta weki

b 7:9 “Isaëli” ku “Dju” da di wan soni e.

baka a dëdë, dee möfina sëmbë ta jei di buka u Masa Gadu. Leti kumafa di tjabukama bi taa sô a o dë te di Paamusi Kônu ko.

²³“Nöö i taki da Johanisi tu taa di sëmbë di ta futoou mi te an ta mati fu di ma ta du kumafa a bi mëni, nöö sô wan sëmbë dë bunu e. Sô fuun taki dëen.”

**Aki Masa Jesosi taki soni
u Johanisi di Dopuma.**

²⁴Hën di dee bakama u Johanisi go kaa, nöö hën Masa Jesosi bia ko ta hakisi dee sëmbë dee sai dë taa: “Dee sëmbë aki, fa un bi go a Johanisi a di sabana ala, un sooti sëmbë un go si ala? Un si wan sôsô sëmbë di na a’ pakisei fëen seei nò, kuma wan kambaluwa di di ventu ta tja nango ta ko? ²⁵Andi un bi si? Un si wan sëmbë di bisi wan gaan hanso bisi ta wai ta njan ta bebe nò? Nönö e! Dee sëmbë ta libi di lö libi dë, a guduma wosu de ta dë, na a sabana dendu. ²⁶Naa un si wan gaan tjabukama u Masa Gadu? Aai, hën un si dë tuu. Ma Johanisi bigi möön wan tjabukama seei e. ²⁷Biga hën da di sëmbë di Buku u Gadu bi taki taa a o manda ko a di Heepima fesi, faa seeka di pasi dëen.

²⁸“Nöö mi taki da unu e, taa fu dee sëmbë de bi pai a fesiten te kisi fa u dë aki, nöö Johanisi di Dopuma hei möön de tuu. Ma tökuseei fa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëen aki, nöö dee möön lagi sëmbë dee ta dë a di Tii fëen dendu, nöö de a’ bunu hedi möön Johanisi e.” Sô Masa Jesosi taki.

²⁹Wë nöö fa Johanisi bi ko dë, nöö dee sôsô sinkii sëmbë u di

köndë ku dee sëmbë ta pii lanti möni, de bi piki di buka fëen. Biga de ko si taa Masa Gadu a’ leti. Nöö hën de bia de libi hën de mbei Johanisi dopu de. ³⁰Ma dee fesima u keiki kuma dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti, de an bi kë di heepi Masa Gadu bi o heepi de möönsö. Biga de bi niinga u bia de libi fu Johanisi dopu de.

³¹Nöö hën mbei Masa Jesosi taki da de taa: “Wë nöö ambë seei mi sa tei maaka ku dee sootu pei sëmbë aki? ³²De djei dee mii ta pëe a sitaati. Ee i mbei fofio da de u de baja, de an o baja. Ee i kanda këe kanda da de u de këe, de an o këe. Nöö sô dee fesima u keiki dë tu. Ja sa du soni te a kai ku de möönsö.” ³³Wë biga di Johanisi di Dopuma ko, nöö an ta njan dee njanjan u di köndë, an ta bebe dee soni u di köndë, hën de feni taa didibi dë nëen liba. ³⁴Nöö hën Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki ko, nöö hën mi ta njan ta bebe kuma dee otowan. Nöö hën de feni taa mi a’ langabëe, mi dë bebesonima, mi ta hoi mati ku dee sëmbë ta pii lanti möni ku dee oto hogilibi sëmbë u di köndë.

³⁵“Ma antoobi. Fa de ta taki dë seei, ma töku dee sëmbë u Masa Gadu o sabi di köni fëen. De o sabi taa mi ku Johanisi tuu ta libi bunu.”

**Aki wan Faliseima kai Masa Jesosi
faa ko njan ku ën nëen wosu.**

³⁶Hën de dë te wan daka, hën wan u dee Faliseima de kai Simon kai Masa Jesosi faa ko nëen wosu ko njan ku ën. Nöö hën Masa Jesosi hopo, hën a go a Simon wosu. Nöö

hên a sindo a wan langa bangi tëndê futu buta nëên liba, kumafa guwenti u de dë a di köndê te de o sindo a tafa u njan.

³⁷Nöö wan mötjö mujëê bi dë a di köndê. Nöö di a jei taa sö Masa Jesosi dë a Simon wosu, nöö hên a o go ala tu. Nöö di a nango, hên a tja wan gaan dii bata sumëesuti fatu. ³⁸Nöö hên a go dou. Hên a go taanpu leti a Masa Jesosi futu sê, nöö hên a seti këê. Hên a ta bosu Masa Jesosi futu ta këê tefa di wojowata fëên munjëên futu pëtëëë, nöö hên a dëê ën ku di uwii u hedi fëên. Nöö hên a tei di sumëê suti fatu hên a tutu ën a Masa Jesosi futu.

³⁹Nöö di Simon si di sondi, nöö hên a ta guunjëên nëên hati taa: “Wë, ee di sëmbê aki dë wan tjabukama u Masa Gadu tuu, nöö a musu u sabi taa di mujëê naandê dë wan jajo mujëê. An bi musu nama nëên seei.”

⁴⁰Nöö hên Masa Jesosi kai ën, “Simon.”

Hên a piki.

A taa: “Wë, mi kë taki wan soni da i.”

Hên a taa: “Andi wë, Mësitë?”

⁴¹Hên a taa: “De bi dë tu womi bi juu möni a wan sëmbê. Wan u de juu teni dusu kölu, di otowan juu feifi höndö kölu. ⁴²Nöö hên de dë a di taki dë ta bia nango ta ko biga de an sa feni di möni u de paka di womi.

“Te wan pisi hên di womi ko taki da de taa an dë u de paka di möni möön. Be de disa di möni dë soni seei ku piizii.”

Sö wan oto Masa Jesosi taki te a kaba, nöö hên a hakisi Simon taa: “Wë de tu sëmbê dë, undi u de o lobi di sëmbê möön taanga?”

⁴³Hên Simon taa: “Wë misikuma di womi di bi juu möön hia möni.”

Hên a taa: “Wë awa, i piki bunu. ⁴⁴⁻⁴⁶Nöö luku, fa i kai mi, mi ko a i wosu aki.”

A taki aai.

“Ja da mi wata fu mi wasi futu, ja bosu mi, ja tutu fatu a mi hedi, ja du na wan wojo soni da mi kumafa di guwenti dë. Ma nöö luku di mujëê aki. Fu sensi di a ko aki, hên a ta këê ta munjan mi futu ku ën wojowata ta dëê mi futu ku di uwii u hedi fëên. A bosu mi futu seei, hên a tei wan gaan dii sumëesuti fatu lobi a mi futu.

⁴⁷“Nöö mi taki e, di mujëê i si aki sö, nöö Masa Gadu puu ën a bëê u hii dee hogilibi fëên tuu dee a bi ta libi. Hên mbei wë i si a lobi mi ta wai ku mi sö.

“Biga di sëmbê di sabi taa a du hia hogi hên Gadu puu ën a bëê, nöö di sëmbê dë hên o lobi Gadu möön taanga. Ma di sëmbê di pakisei taa wan piki hogi sö nöö a bi du nöö Gadu puu ën a bëê, nöö di sëmbê dë o lobi Gadu wan pikiwan nöö.”

⁴⁸Nöö hên Masa Jesosi bia fan ku di mujëê taa: “Mujëê, i kisi paadon e. Masa Gadu an hoi dee hogi fii i bi du nëên bëê möön!”

⁴⁹Nöö hên dee oto sëmbê ku Masa Jesosi bi sindo a tafa naandê, hên de ta fan ku deseei taa: “Wë ambê da di sëmbê aki di ta puu sëmbê a Gadu bëê?”

⁵⁰Hën Masa Jesosi taa: “Mujëë, di biibi fii heepi i e. Nöo i go fii a wosu ku piizii.”

**Aki Lukasi ta taki soni u
wanlö mujëë dee bi ta waka
ku Masa Jesosi ta lontu.**

8 A baka u di dë, hën Masa Jesosi go ta waka a dee köndëköndë ta tja di Bunu Buka ta konda da lanti taa Gadu tja di Njunjun Tii fëen ko a goonliba awaa. Nöo de tuwalufu bakama fëen bi dë ku ën, ²ku wanlö mujëë tu. A fesi nöo dee mujëë dë bi dë ku siki, nöo hën a kula de ko bunu. So u de, soni bi kisi de a hedi hën a jaka de puu. Wan u dee mujëë de ta kai Malia u di köndë de kai Magidala, hën bi abi sëbën gadu nëen hedi hën Masa Jesosi puu de tuu dëen. ³Wan otowan möön de kai Johana, hën manu de kai Kusasi, wan hedima u Könu Helodi wosu, ku wan de kai Susana, ku sëmëni otowan möön bi dë ku Masa Jesosi ku dee bakama fëen ta waka ku de ta lontu. De ta heepi de a dee soni dee de bi abi fanöudu u de sa libi, ta puu de a fuka a di së u möni soni.

**Aki Masa Jesosi da wan woto u wan
sëmbë di ta jaa böngö.**

Mat. 13:1-23; Maik. 4:1-20

⁴Wan daka hën sëmëni sëmbë kumutu a dee köndëköndë ta ko a Masa Jesosi te a hila. Nöo hën a tei wan oto faa lei de soni. A taa: ⁵“Wan daka hën wan sëmbë go nëen goon go ta paandi wan soni kuma alisi, Nöo di a ta jaa di sii, nöo hafu kai a pasi liba, nöo sëmbë ta waka dë ta makisëen ku futu te

an sa ko soni, ufö dee piki fou ta pii ën ta njan tu.

⁶“Nöo hafu u di sii kai a sitonu goon. Nöo di a booko wojo ko nöo hën a toona dëdë, fu di di kamian aan doti tjika nöo an ta feni wata kumafa a dë fanöudu.

⁷“Nöo so fëen kai ka maka dë, nöo hën di maka göö ko peetëen kii. An sa ko soni möönsö.

⁸“Ma nöo hafu u di sii kai a bunu goon, nöo hën a göö tee a puu njanjan te a hila.”

Sö wan oto Masa Jesosi taki te a kaba. Nöo hën a taa: “Fa mi fan ku unu aki, nöo un pakisei ën bunu e, be un fusutëen.”

⁹Nöo baka u di dë, hën dee bakama fëen ko hakisi ën faa puu di hedi u di oto da de.

¹⁰Nöo hën a taa: “Wë un haika e. Dee tjubitjubi soni u di Njunjun Tii u Masa Gadu, unu musu sabi de tuu. Ma dee oto sëmbë, de dë kuma dee sëmbë Esaja bi taki taa:

De ta luku ma de an ta si soni.

De ta haika ma de an ta fusutan.

Hën mbei mi ta fan ku de a
nöngö.”

¹¹Hën a taki da de taa “Wë di puu u di oto dë sö taa: di sii, hën da di Wöutu u Gadu. ¹²Nöo di ka di sii kai a di pasi, hën da te wan sëmbë jei di Wöutu, nöo di didibi ko puu ën nëen hati wante fu an fika ta biibi u Gadu heepi ën.

¹³“Nöo di ka a kai a sitonu goon, nöo hën da di sëmbë di kisi di Wöutu seei ku wai, ma te toobi miti ën faa poobëen luku ee a biibi Gadu tuutuu, nöo a ta toona tuwëen disa biga aan lutu wan bëtë.

¹⁴“Nöo di ka a kai a maka kamian, nöo hën da di sëmbë di tei di

Wöutu tuu, ma a a' bookohedi u dee soni u di goonliba aki tumisi. A ta pakisei dee peipei libi u di goonliba aki, hogi wan ku bunu wan tuu, ta suku gudu ku piizii. Dee lö soni dë ta fuu di sëmbë hati te nöö di Wöutu an sa ko soni möönsö.

¹⁵“Ma nöö ka di sii kai a bunu goon, hën da a kai a wan bumbuu sëmbë hati. Nöö di a jei di Wöutu, nöö a ta hoi ën nëën hati ta pakisei ën tee a ko soni seei nëën libi.”

Aki Masa Jesosi ta taki andi limbo ta du.

Maik. 4:21-25

¹⁶Nöö hën a taki möön taa: “Di Wöutu u Masa Gadu dë kuma wan faja e, Nöö na wan sëmbë o sëndë faja te a kaba, nöö a butëën a wan bungu dendu, nasö a soni basu. Ma a o butëën a wan heihei kamian ka hii dee sëmbë dë a di wosu sa si soni ku ën. ¹⁷Nöö te di limbo fëën kai ko dë, nöö na wan soni o fika tjubitjubi tee nöö sëmbë an o si ën e, nöö na wan soni sa danga tee an o sa ko a limbo.

¹⁸“Nöö un seti jesi be un jei bunu e, dee sëmbë. Biga di sëmbë di bi jei soni kaa, nöö a o sa jei möön hia. Ma di sëmbë di an kë jei seei, nöö di piki soni di a bi mëni taa a jei, hën a o toona lasi.”

Aki Masa Jesosi mbei de ko sabi ambë da famii fëën.

Mat. 12:46-50; Maik. 3:31-35

¹⁹Wan daka hën Masa Jesosi dë a wan wosu ta lei sëmbë. Te wan pisi hën hën mama ku dee baaa fëën ko u ko luku ën, ma dee sëmbë bi hia a di kamian tee de an sa feni

pasi u go dou nëën. ²⁰Nöö hën wan sëmbë go taki da Masa Jesosi taa: “Mësitë o, i mama ku dee baaa fii ko a i aki. De dë a döö dë, nöö de kë si i.”

²¹Hën a taa: “Sö nö baa? Wë nöö dee sëmbë i si mi ku de dë aki, nöö de da mi mama ku mi baaa e. Wë biga dee sëmbë dee ta jei Gadu buka ta piki ën, de da mi bëë kaa.”

Aki Masa Jesosi mbei di ventu ku di wata ko kötö.

Mat. 8:23-27; Maik. 4:35-41

²²Wan daka hën Masa Jesosi ku dee bakama fëën dë a wata bandja dë, hën a taki da de taa: “Un boo subi a boto koti wata go a di oto së banda ala.” Nöö hën wante hën de subi a boto tuusi go a mindi wata.

²³Nöö hën Masa Jesosi go kandi ta duumi.

Hën de nango te wan pisi, hën wan gaan ventu ko ta seki di wata tee di boto ta biinga seei u singi.

²⁴Hën de go kai ën weki taa: “Masa hesi, hopo ooo, hopo! Woo dëdë a wata tuu kaba!”

Nöö hën Masa Jesosi hopo, nöö hën a gandji da di wata ku di ventu. Nöö hën wantewante dë hën di wata ku di ventu tuu ko kötö piii.

²⁵Nöö hën Masa Jesosi hakisi de taa: “Dee sëmbë aki, andi mbei un fëëë sö? Naasë di biibi fuunu dë? [Wan sabi taa mi ku unu dë aki nöö?]”

Ma nöö fa a du dë, nöö a foondo de te de ko fëëë. Hën de ta hakisi de na de taa: “Wë ambë seei da di sëmbë aki, dee sëmbë? Biga ventu ku wata tuu ta piki ën buka.”

Aki Masa Jesosi puu wanlō hia taku soni a wan sēmbē liba.

Mat. 8:28-34; Maik. 5:1-20

²⁶Nöo baka u di dē, hēn Masa Jesosi ku dee bakama fēēn nango teefa de go tjökō a di pisiwata u dee Galasēni sēmbē, leti a oto banda u Galilea dē.

²⁷⁻²⁹Nöo di a nango a tela, hēn wan sēmbē u di köndē ko miti ku ēn. Di lö sēmbē dē, a abi wanlō hia taku soni nēēn liba, nöo de dē nēēn liba longi kaa. An ta bisi koosu a sinkii, an ta libi a wosu, an ta libi seei kumafa libisēmbē ta libi möön, ma a ta dē fēēn a dee sitonu baaku ka de ta bei dēdē. Dee sēmbē u di köndē mbei möiti a hii fasi te de wei. De ta tai ēn ku bui, ma a ta booko dee bui kölökölō seei lusu puu, nöo dee taku soni nēēn liba ta hai ēn ta tja go a dee sabana kamian. Na tide oto de ta penēēn sō.

Nöo hēn di a si Masa Jesosi, nöo hēn a kai olo tuwēēn seepi a goon a Masa Jesosi fesi. Nöo hēn a taa: “Jesosi, i di Mii u di Möön Hei Gadu a liba, andi mi ku i abi? I ko aki fii ko pena mi nö? Mi begi i, na sitaafu mi e!” Biga Masa Jesosi bi bai ēn kaa taa a musu kumutu a di sēmbē liba.

³⁰Nöo hēn Masa Jesosi hakisi ēn taa: “Un nē fii?”

Hēn a taa: “Mi da A-Hila-Möön-Hii.” Biga de bi dē hia te sēmbē an sa konda de.

³¹Nöo hēn de begi Masa Jesosi fa an musu tuwē de go a di sitaafu kamian u de eti. ³²Nöo wanlō hagu bi dē a wan kuun bandja ta pii soni

ta njan. Nöo hēn dee soni taa be Masa Jesosi da de pasi fu de go a dee hagu dē. Nöo hēn a taa: “Un go!”

³³Nöo hēn de kumutu a di womi, hēn de go a dee hagu. Nöo fa u ta taki aki, hēn dee hagu kumutu kule gililili go kai a wata djulululu dēdē fiaa.

³⁴Hēn dee sēmbē dee bi ta luku dee hagu, hēn de kule go a ganda go paaja di buka te dou a hii kamian u di köndē dē tuu taa sō wan soni de si. ³⁵Nöo hēn hii dee sēmbē tuu booko kumutu a dee kamiankamian ko luku andi pasa. Nöo hēn de go si di womi di dee soni bi dē nēēn liba dē, sindosindo a Masa Jesosi bandja a goon dē pii. A dē ku koosu a sinkii, ku ēn bumbuu fusutan. Nöo hēn de tuu ko fēēē.

³⁶Nöo hēn dee sēmbē dee bi si di soni, hēn de konda da dee otowan fa Masa Jesosi bi puu dee soni a di sēmbē liba. ³⁷Nöo hēn di fēēē de fēēē dē, hēn mbei hii dee sēmbē u di pisiwata dē begi Masa Jesosi taa, gaantangi be a kumutu a di köndē u de go. Nöo hēn Masa Jesosi subi a di boto faa go.

³⁸Nöo hēn di sēmbē di Masa Jesosi bi puu dee soni nēēn liba naandē, hēn a taki da Masa Jesosi taa a kē go ku ēn.

Ma Masa Jesosi taki dēēn taa: ³⁹“Wē, nōnō, mati. Toona go a i köndē, nöo i go konda da dee sēmbē kumafa Gadu du i bunu tjika.”

Hēn di sēmbē piki, nöo hēn a go nēēn köndē go ta paaja di buka ta konda da hii sēmbē di bunu di Gadu du ēn.

⁴⁰Hën Masa Jesosi ku dee bakama fëen toona koti go a di oto sê banda ka de bi kumutu. Nöo di de go dou, nöo hën dee hia sêmbê bi sai dë wai ku de, biga de bi dë ta luku Masa Jesosi faa toona ko.

Aki Masa Jesosi heepi wan mujëe ku wan mujëe mii.

Mat. 9:18-26; Maik. 5:21-43

⁴¹Nöo a di ten dë seei, hën wan hedima u keiki de kai Jailusi ko a Masa Jesosi. Nöo hën a tjökö kini a goon nëen fesi begi ën taa gaantangi be a ko nëen wosu.

⁴²Biga a abi wan kodo mujëe mii fëen tö nöo a abi tuwalufu jaa, ma nöo a siki seei tee a dë a dëdë ku libi maun.

Nöo hën Masa Jesosi piki ën taa, “Söo. Wë antoobi, mati. Un boo go.”

Nöo hën de tei pasi nango, nöo hën wanlô hia sêmbê ta waka ku ën ta peetëen seei tee na soni.

⁴³Nöo di juu dë, hën wan mujëe bi sai a di köndë naandë, a bi dë ku wan siki tuwalufu jaa longi kaa, soni ta kule nëen an ta tapa möönsö. A go a data seei te a wei, ma an sa ko bunu möönsö. ⁴⁴Hën di a jei taa Masa Jesosi ko dë, nöo hën wë a waka saapisaapi nëen baka go panjëen a dee jëkëjêkë u di koosu buka fëen. Nöo hën wante, hën a ko bunu kaa.

⁴⁵Ma nöo hën Masa Jesosi bia hakisi taa: “Ambê panjan mi?”

Nöo hën de tuu ta piki taa: “Na mi.” Disi taa: “Na mi.” Disi taa: “Na mi.”

Nöo hën Petuisi taa: “Wë Masa, luku fa dee sômëni hia sêmbê ta peeta i aki. Nöo unfa joo du sabi ambê panjan i?”

⁴⁶Hën Masa Jesosi taa: “Aai, ma seei mi sabi taa wan sêmbê panjan mi. Biga mi fii wan kaakiti kumutu a mi sinkii go kula wan sêmbê.”

⁴⁷Nöo hën di mujëe si taa wë di soni an sa tjubi möön. Nöo hën a ko ku panta seei ko tjökö kini a goon a Masa Jesosi fesi a hii dee sêmbê wojo dë. Nöo hën a konda hii soni dëen, andi mbei a waka ko panjan di koosu jëkëjêkë fëen, ku fa a ko bunu. De tuu a pii konda dëen.

⁴⁸Nöo hën Masa Jesosi taa: “Mujëe, na fëee möön e. Di biibi fii aki, nöo a heepi i kaa. Go fii a i wosu ku piizii.”

⁴⁹Nöo di juu dë seei, hën wan u dee sêmbê u di hedima u keiki di bi ko kai Masa Jesosi faa ko kula di mujëe mii fëen dëen, ko dou. Hën a taki dëen taa: “Mati, gaan soni. An dë fii mbei di Mësitë ko möön e, biga di mii fii dëdë kaa.”

⁵⁰Ma nöo hën Masa Jesosi seei taki da di tata u di mii taa: “Na fëee e, mati. Hoi di biibi fii a mi liba nöömö, nöo joo si. Di mii fii o toona ko bunu.”

⁵¹Nöo hën de nango te de go dou a di wosu. Nöo Masa Jesosi an kè oto sêmbê go ku ën a di wosu ka di mii dë möön leki Johanisi, Petuisi, Jakobosi, ku di mii tata ku ën mama nöo.

⁵²Nöo di a go dou a di wosu dendu, hën a taki da dee sêmbê dee ta bai ta këe naandë taa be de an këe möön. Wë biga di mii na dëdë a dëdë, duumi a ta duumi. ⁵³Nöo hën de lafu ën mbei ën fa, biga de bi sabi tuutuu taa di mii dëdë.

⁵⁴Nöo hën a pasa go dou a di mujëe mii. Nöo hën a panjëen a

maun, hèn a kai èn taa: “Mujëë mii, hopo e.”

⁵⁵Nöo hèn wantewante dë, hèn di mujëë mii weki hèn a hopo. A libi baka. Nöo hèn Masa Jesosi taa be de dëen soni u njan.

⁵⁶Nöo di soni foondo di mama ku di tata u di mii te na soni. Ma Masa Jesosi taki da de taa: “Di soni i si pasa aki, nöo wan musu taki èn da sëmbë e.”

Aki Masa Jesosi manda dee bakama fëen go a dee köndëköndë.

Mat. 10:5-15; Maik. 6:7-13

9 A baka u di dë, hèn Masa Jesosi kai dee tuwalufu bakama fëen ko nëen. Hèn a da de kaakiti ku taki fu de ta jaka dee gadu ta puu a sëmbë hedi. Söseei a da de kaakiti tu u de ta kula hii sootu pei siki u sëmbë. ²Nöo hèn a manda de u de go ta lontu a dee peipei köndë ta konda da sëmbë taa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëen fa u dë aki. Nöo söseei tu de musu kula dee sikima ko bunu.

³Hèn a taki da de taa: “Fa woon go aki, nöo wan musu tja soni go ku unu e. Wan musu tja wakatiki. Wan musu tja saku. Wan musu tja njanjan. Wan musu tja möni. Nöo dee koosu dë a unu sinkii dë, nöo ku de nöo un musu go. ⁴Nöo te wan sëmbë hoi unu nëen wosu, nöo naandë un musu dë fu tee un kumutu a di köndë dë.

⁵“Nöo te un go a wan köndë, nöo te de an kë haika di buka fuunu, nöo un musu feki di sandu u di köndë di bi peka a unu basufutu puu tuwë da de e, be a fika kuma wan maaka taa un bi konda di buka

da de ma de an bi këen. Nöo a fika da de.”

⁶Nöo hèn de go. De ta waka a dee köndëköndë ta konda di Bunu Buka u Masa Gadu ta kula sëmëni sikima.

Aki lei fa dee soni u Masa Jesosi ta danga Könu Helodi.

Mat. 14:1-12; Maik. 6:14-29

⁷Di juu dë, hèn Könu Helodi, di ta tii Galilea Köndë, ko jei hii dee soni Masa Jesosi ta du. Nöo a toobi èn tee na soni, biga de an sabi ambë ta du dee soni dë. So sëmbë taa wë Johanisi di Dopuma di di könu bi kii, hèn hopo baka a dëdë ko ta du dee soni.

⁸So sëmbë taa di fesiten tjabukama u Masa Gadu de kai Elia hèn toona ko, ee nasö wan u dee oto awoo fesiten tjabukama hèn weki baka.

⁹Hèn Könu taa: “Wë Johanisi miseei bi kii, nöo ma sabi ambë da di sëmbë dë.” Nöo hèn a ta mbei möiti nöömö faa musu si èn.

Aki Masa Jesosi da feifi dusu sëmbë soni u njan.

Mat. 14:13-21; Maik. 6:30-44; Joh. 6:1-14

¹⁰Nöo hèn a baka wan pisiten, nöo hèn dee tjabukama toona ko a Masa Jesosi, hèn de konda dëen fa soni bi waka di de tja di Buka go a dee köndëköndë. Nöo hèn Masa Jesosi tei de, nöo hèn de ku èn go a wan sabana kamian zuntu ku, wan köndë de kai Betisaida, de wanwan.

¹¹Nöo di lanti jei taa Masa Jesosi go a di kamian dë, nöo hèn de faakëen. Nöo di a si de, hèn a kisi de ku wai. Nöo hèn a ta konda da de kumafa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëen fa u dë aki. Hèn a ta kula dee sikima u de tu.

¹²Nöo hën de dë te di sapate buka, hën dee bakama u Masa Jesosi ko nën. Hën de taki dëen taa: “Masa o, fa u dë a di kamian aki, nöö a lati kaa. Nöo na fii manda dee sëmbë go nö, be de go a dee boiti ku dee köndë dee dë a zuntu aki go suku soni u njan ku kamian u duumi.”

¹³Nöo hën Masa Jesosi taki da de taa: “Wë nönö, wan musu mbei dee sëmbë go e. Un da de soni u njan.”

Hën de taki dëen taa: “Wa abi soni u njan aki möön leki feifi bëë ku tu fisi tö. Ee na i kë fuu go bai soni u njan da de, ma de hia e!”

¹⁴Nöo hën Masa Jesosi taki da de taa: “Wë un mbei dee sëmbë sindo a hiphipi u feifiteni sö te dou.” Biga dee sëmbë bi dë kuma feifi dusu womi sö bifö i abi mujëë ku mii.

¹⁵Nöo hën dee bakama go seeka dee sëmbë buta te de kaba. ¹⁶Nöo hën Masa Jesosi hopo wojo a liba, nöö hën a da Masa Gadu tangi. Hën a booko dee bëë ku dee fisi pispisi, hën a da dee bakama fëen. Nöo hën de tja go paati da dee sëmbë, ¹⁷hën de njan tee bëë u de fuu. Nöo hën dee bakama go pii dee pisi dee fika te de kaba, de fuu tuwalufu gaan manda.

Aki Petuisi taki ambë da Masa Jesosi.

Mat. 16:13-19; Maik. 8:27-29

¹⁸Wan daka möön, hën Masa Jesosi go dë a wan kamian hën wanwan ta begi. Te wan pisi hën dee bakama fëen ko nën, hën a hakisi de taa: “Wë fa mi ku unu ta waka ta lontu aki, ambë lanti ta taki taa mi dë? Andi u mi de ta pakisei?”

¹⁹Hën de taa: “Wë u ta jei de ta taki taa i da Johanisi di Dopuma di de bi kii, hën toona weki. So sëmbë taa i da Elia, di fesiten tjabukama u Masa Gadu, hën toona weki ko a goonliba baka. Ee nasö wan u dee oto fesiten tjabukama kuma ën, hën toona weki. Sö de ta mëni.”

²⁰Nöo hën Masa Jesosi hakisi de taa: “Wë unu wë, fa mi ku unu ta waka ta lontu aki, ambë un mëni da mi?”

Nöo hën Petuisi piki ën taa: “Masa o, i da di Paamusi Könu e, di Keesitu di Gadu bi paamusi taa a o manda ko da u „faa heepi u„.” ²¹Nöo hën Masa Jesosi bai de taa de an musu konda di soni dë da na wan sëmbë.

Aki Masa Jesosi ta konda da de kumafa de o kii ën.

Mat. 16:20-28; Maik. 8:30-9:1

²²Nöo hën a taki da de taa: “Un haika e, dee sëmbë. Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki musu tja sëmëni sitaafu e. Fa dee Gaan Womi ku dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti sai dë, de an dë a mi du nöö de o tja mi go kii. Ma a di u dii daka fëen nöö mi o toona weki baka a dëdë e.”

Sö Masa Jesosi taki da de te a kaba.

Aki Masa Jesosi konda da de fa de musu du bifö de sa waka nën baka.

²³Hën a taki da de möön taa: “Ee wan sëmbë i kë ko a mi baka, nöö dee du fii an musu hati i fii disa e. Nöo hiniwan daka i musu ta tja di sitaafu di o ta miti i fu di i ta waka a mi baka, leti kumafa wan sëmbë

ta tja wan lakpa pau u de pekëen kii. ²⁴Biga ee wan sëmbë i ta suku fii hoi i libi ku dee du fii, nöö ja o feni ën kumafa i kë möönsö e. Ma di sëmbë di hopo ën seei ku telu da mi, nöö hën o feni ën kumafa a kë. ²⁵Wë biga ee wan sëmbë i feni hii bunu u di goonliba aki tuu ma i dëdë go a didibi faja, nöö andi i wini? „Nëen da i sei i hedi bai kaapusa nöö?”

²⁶“Biga ee wan sëmbë sen ta kisi i fii piki taa i nama ku mi ta tei dee lei u mi a goonliba aki, nöö söseei tu te mi go te mi ko u mi ko tei di kōnu bangi u mi, nöö sö sen o kisi mi da i tu. Biga wan daka o dou di mi o ko ku di gaan waiti u mi ku di u mi tata, ku di u dee basia u Gadu Köndë ala tuu. Nöö di juu dë, sen o kisi mi tu fu mi nama ku di sëmbë naandë.

²⁷“Nöö dee sëmbë, un haika bunu e. Fa mi ta fan ku unu aki, nöö so u dee sëmbë dë aki an o dëdë bifö de o si fa Masa Gadu o hopo di Njunjun Tii fëen.”

Aki Masa Jesosi ko tooka a dee bakama fëen wojo.

Mat. 17:1-8; Maik. 9:2-8

²⁸A baka u aiti daka fu di Masa Jesosi taki dee oto dë, nöö hën a tei Johanisi ku Petuisi ku Jakobosi go a wan kuun liba go ta begi. ²⁹Nöö di a ta begi tee wan pisi, nöö hën fesi fëen ko tooka. Dee koosu nëen sinkii tuu ko ta sëndë kuma te Gadu ta koti faja.

^{30,31}Te wan pisi, hën tu sëmbë ko naandë ko ta fan ku Masa Jesosi. Dee sëmbë dë seei sinkii ta sëndë te na soni tu, kumafa dee sëmbë

ta libi a Masa Gadu Köndë sinkii ta sëndë. Nöö fa de ko ta fan ku ën naandë, de dë wanlö fesiten tjabukama u Masa Gadu dee bi dëdë gaanduwe kaa. Wan de kai Mosesi, wan da Elia. De ko ta fan ku Masa Jesosi u di wooko di Masa Gadu bi mandëen ko a goonliba faa du. Biga de ta taki soni u di fa a o dëdë a Jelusalen.

³²Di juu dë, nöö Petuisi ku dee otowan fëen bi ta duumi. Te wan pisi, nöö hën de weki. Nöö hën de bia luku, de si Masa Jesosi sinkii ta sëndë seei, nöö de si de tu sëmbë tu dee ku hën ta fan dë.

³³Nöö hën di de tu sëmbë o toona go, nöö hën Petuisi taa: “Wë Masa o, a suti fa u dë aki. Nöö ee i kë, nöö u sa mbei dii tjëkëliba, wan fii, wan u Mosesi, ku wan u Elia.” (Ma wë fa Petuisi ta fan dë seei, nöö a dë kuma an saandi a ta taki e.)

³⁴Nöö an kaba u fan seei, hën de si wan bundji saka zaaa ko tapa de. Nöö dee bakama ko fëëë. ³⁵Nöö hën de jei wan töngö a di bundji dendu taa: “Di sëmbë aki sö, hën da di Womi Mii u mi di mi tei manda ko a goonliba. Nöö hën fuun musu haika e.”

³⁶Nöö di de jei di fan sö kaa, hën de ko si taa Masa Jesosi wanwan tö nöö fika naandë.

Nöö sö wan soni dee sëmbë si pasa e. Ma nöö fa de si ën seei, ma de an kondëen da na wan sëmbë möönsö di ten dë.

Aki Masa Jesosi puu wan soni a wan mii liba.

Mat. 17:14-21; Maik. 9:14-27

³⁷Di dobooko fëen, hën de kumutu a di kuun liba saka ko a

goon, nõö sòmèni sèmbè ko miti ku de.

³⁸Nöo hèn wan sèmbè a de mindi bai taa: “Mèsitè, gaantangi, heepi mi ku di wan kodo womi mii u mi aki o. ³⁹Wan soni ta ko nëen liba, nõö a ta bai ta tuwèen a goon, nõö sukuma ta kumutu nëen buka. Ee fuu taki, an ta disèen möönsö. Möönmöön a ta kabèen a sösö. ⁴⁰Nöo mi bi begi dee bakama fii fu de puu èn da mi, ma de an sa puu èn.”

⁴¹Hèn Masa Jesosi taa: “Huun? Andi seei mi feni a dee sèmbè u di ten aki maun? Fa mi ku de ta dè aki, de an ta biibi möönsö. Taangajesi nõö de abi sö. Fu un longi ten mi musu dè ku unu ta hoi pasensi da unu ufö woon biibi mi?”

Hèn a taki da di sèmbè taa: “Tja di mii ko da mi aki.”

⁴²Nöo hèn di sèmbè ta waka ta ko ku di mii a Masa Jesosi. Ma nõö de an dou seei, hèn di soni kisi di mii tuwè a goon dobèen buta kakakaa.

Nöo hèn Masa Jesosi bai èn taa, “Hetji pasa kumutu a di mii liba e!” Nöo hèn a kumutu wante, di mii ko bunu. Nöo hèn Masa Jesosi tei di mii hèn a dèen tata.

⁴³Nöo di soni foondo dee sèmbè tee de taa: “Maingè, mi fèèè di kaakiti u Masa Gadu e! Aai, a a’ poosian tuu.”

Aki Masa Jesosi taki soni u di dèdè fèen möön.

Mat. 17:22-23; Maik. 9:30-32

Fa dee sèmbè ta fan dè, hèn Masa Jesosi taki da dee bakama fèen taa: ⁴⁴“Un haika e, dee sèmbè. Mi o taki wan soni da unu aki, nõö un musu

hoi èn fu wan fèèkètèen. [Fa i si dee sèmbè ta gafa mi aki seei,] ma wan ten o dou nõö de o tja Mi di ko dè Libisèmbè Mii aki go sei da sèmbè fu de kii mi puu.”

⁴⁵Ma nõö di fan a fan dè, a dè wan foombo soni da dee bakama fèen. De an fusutèen möönsö, biga a dè wan tjubitjubi soni da de. Ma seei de bi fèèè u de hakisi èn andi da di soni.

Aki Masa Jesosi ta lei ambè da fesima.

Mat. 18:1-5; Maik. 9:33-37

⁴⁶Wè nõö di juu dè, hèn wan gaan toobi hopo a dee bakama dendu. De ko ta hakisi deseei taa: “Undi fuu seei dè di möön hei wan a di wooko aki?”

⁴⁷Nöo hèn Masa Jesosi saandi de ta pakisei, hèn a go tei wan mii tja ko buta nëen bandja naandè. ⁴⁸Hèn a taki da de taa: “Dee sèmbè o, un si di mii aki sö? [An dè wan hei sèmbè, ma tökusee] di sèmbè di ta tei [sö wan lagilagi sèmbè kuma] di mii aki fu mi hedi, nõö hèn da a ta tei miseei tu. Nöo di sèmbè di ta tei mi, nõö hèn ta tei di Sèmbè di manda mi ko aki.

“Nöo di sèmbè di a’ sakafasi te a ta butèen seei a hii dee otowan fèen basu, nõö hèn da di möön hei sèmbè a Masa Gadu wojo e, dee sèmbè.”

Aki ta lei ambè ku Masa Jesosi dè a wan sè.

Maik. 9:38-40

⁴⁹Nöo hèn wan u dee bakama u Masa Jesosi de kai Johanisi taki dèen taa: “Masa, u bi si wan sèmbè

ta puu soni a sëmbë liba ku i në, ma di sëmbë dë an bi ta nama ku i kumafa u ku i nama aki. Nöo hën u tapëen taa be an musu du sö.”

⁵⁰Hën Masa Jesosi taa: “Wë nönö womi, wan musu tapëen e. Biga ee wan sëmbë an dë feantima fuunu, nöo hën da unu ku ën dë a wan së.”

Aki wan köndë an kë da Masa Jesosi kamian u duumi.

⁵¹Wë nöo di juu dë, Masa Jesosi ten ko zuntu faa toona go a Gadu Köndë ka a bi kumutu. Nöo di a sabi sö kaa, hën a buta taa a o go a Jerusalen. ⁵²Nöo hën a manda wantu u dee bakama fëen go a fesi u de go suku kamian u de duumi a pasi.

Nöo hën dee bakama fëen go te de go dou a wan u dee köndë u dee Samalia sëmbë, hën de go hakisi wanlö sëmbë dë kamian u de ku Masa Jesosi duumi.

⁵³Ma nöo dee sëmbë sabi taa a Jerusalen de nango, nöo hën mbei de piki de taa de aan kamian da de u de duumi. ⁵⁴Nöo hën dee sëmbë bia toona ko piki Masa Jesosi baka.

Nöo hën di Johanisi ku Jakobosi jei di soni, hën de hakisi Masa Jesosi taa: “Masa o, ja kë fuu kai faja kumutu a liba ko kaba dee sëmbë dë a sösö nö?”

⁵⁵Nöo hën Masa Jesosi bai de taa: “Nönö womi, un sooti pei pakisei da di dë? Un kaba ku dee soni dë!”

⁵⁶Nöo hën de pasa go suku kamian a oto köndë duumi.

Aki Masa Jesosi ta leti dee sëmbë kë waka nëen baka.

Mat. 8:19-22

⁵⁷Nöo fa de dë a pasi nango dë, hën wan sëmbë ko a Masa Jesosi

ko taki dëen taa: “Mi kë go ku i aluwasi naasë i nango.”

⁵⁸Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë a bunu, ma i sabi nö? Dee mbeti abi baaku ka de ta kandi duumi, nöo söseei dee piki fou abi wosu tu. Ma Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki, ma abi kamian ka mi ta dë e. „Ma ee i kë sö, nöo i ko boo go.”

⁵⁹Nöo hën wan oto daka möön, hën Masa Jesosi kai wan womi faa musu ko dë bakama fëen. Hën di womi taa: “Antoobi, mi sa ko, ma mi kë begi i wan soni ufö. Mi kë dë te mi tata dëdë mi bei te mi kaba, nöo mi ko e.”

⁶⁰Hën Masa Jesosi taa: “Wë nönö womi, be dee sëmbë dee an dë a mi du bei dee dëdë sëmbë u de e. Ma ju, be i ko go ku mi go paaja di Buka, be sëmbë ko sabi taa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëen fa u dë aki.”

⁶¹Nöo hën wan oto daka möön, hën wan womi taki da Masa Jesosi taa a kë ko bakama fëen. Ma a kë faa dëen pasi be a go da dee sëmbë fëen wosu adjoisi ufö a ko.

⁶²Nöo hën Masa Jesosi piki ën taa: “Aai, wë mi jei, ma i sabi nö? Ee wan sëmbë ta du wan wooko ku tu hati nöo di wooko dë an o ko bumbuu soni möönsö. Nöo ee wan sëmbë ta wooko a di lö fasi dë, nöo an bumbuu tjika faa ko dë wan wookoma a di Tii u Gadu dendu e.”

Aki Masa Jesosi manda wanlö hia bakama fëen u de go paaja di Buka.

10 Wan oto daka möön, hën Masa Jesosi kai sëbënteni-ku-tu u dee bakama fëen ko nëen. Nöo hën a manda de tu ku tu u de

musu go a dee pikipiki köndë ku dee gaangaan köndë ka hënseei bi pakisei faa musu go, be de konda da dee sëmbë taa Gadu ta hopo di njunjun tii fëën.

²Nöö hën a taki da de taa: “Un haika e, dee sëmbë. Di goon bigi nöö di njanjan lepi u koti, ma wookoma biti poi. Nöö un begi Masa Gadu e, faa puu hia sëmbë manda go a di wooko fëën.”

³Nöö hën a toona taa: “Fa mi ta manda unu aki, mi ta manda unu leti kuma sikafu mii nango a pëndë mbeti dendu. Ma un go nöö. Mi ta manda unu. ⁴Nöö fa woon go dë, wan musu tja möni e, wan musu tja saku. Nöö dee susu un tuusi a unu futu dë, nöö ku de nöö un musu go. Nöö te un nango, wan musu ta buuja ta da oto ku sëmbë a pasi.

^{5,6}“Nöö ee de kai unu a wan wosu fuun go duumi, nöö un musu begi da di sëmbë abi di wosu taa: ‘Masa Gadu musu dë ku i e.’ Nöö fa woon taki dë, nöö ee wan bumbuu sëmbë sai naandë di fiti u feni di bunu i begi dëen dë, nöö di bunu o tan a di wosu. Ma ee di sëmbë an fiti di lö bunu dë, nöö di bunu o toona ko a unu baka.

⁷“Nöö fa de o tei unu a di wosu dë, nöö naandë un musu tan e. Wan musu kumutu ku unu lai go libi a oto wosu. Nöö te de da unu soni u njan, nöö un musu njan mën. Sen an musu kisi unu. Biga wan wookoma musu feni hën paima fu di wooko di a ta du.

⁸“Nöö te un go a wan köndë nöö ee de kisi unu ku piizii, nöö di soni i si de seeka da unu fuun njan nöö hën un musu njan e.

⁹“Nöö un kula dee sikima dee sai a di köndë dë. Nöö un taki da hii dee sëmbë taa di ten kisi u Masa Gadu hopo di Njunjun Tii fëën awaa, nöö be de seeka u ko nëën.

¹⁰“Ma te un go a wan köndë, nöö ee dee sëmbë dë nëen an kè haika unu, nöö un musu go taanpu a sitaati u di köndë, nöö un taki da de taa:

¹¹“Di doti u di köndë aki di bi peka a u futu, nöö u feki ën puu tuwë disa da unu e, kuma wan maaka taa Masa Gadu o sitaafu unu. Biga u bi ko fuu konda da unu taa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëën fa u dë aki, ma wan këen. Nöö di hebi fëën fika da unu e. U, u nango.’ ”

¹²Nöö hën a toona taki möön taa: “Nöö un musu sabi taa a di daka di Masa Gadu o kuutu hii mundu, nöö di sitaafu di köndë dë o kisi o möön hogi möön leki di hogi köndë de kai Sodom bi kisi e.”

Aki Masa Jesosi bai helu da wanlö köndë.

Mat. 11:20-24

¹³Nöö hën Masa Jesosi taa: “Mi bai helu da un dee sëmbë ta libi a Kolazin ku dee u Betisaida e. Wë biga ee dee köndë de kai Sidon ku Tilusi bi si dee gaan foombo wooko dee mi ta du a unu mindi aki, nöö de bi o bia de libi gaanduwe kaa. Di hogilibi u de bi o hati de tee de bi o bisi djodjo go sindo a goon ta tuwë sindja a de sinkii. Sö a bi o hati de tjika. Ma un dee sëmbë u Kolazin ku Betisaida si dee foondo wooko u mi, ma töku wan a’ toobi möönsö fuun disa dee hogilibi fuunu.

¹⁴“Nöö hën mbei mi taki taa tee Masa Gadu o kuutu goonliba, nöö

di sitaafu woon kisi o hogi möön di Sidon ku Tilusi o kisi.

¹⁵“Nöö un dee sëmbë u

Kapenaumi tu, unfa un mëni? Un mëni taa di hei fuunu aki o tja unu go a Gadu Köndë nõ? Nönö e, na seei. Ma a didibi faja a o tja unu go! Biga mi ko a unu ma wan tei di lei u mi u soni möönsö.”

¹⁶Nöö hën Masa Jesosi taki da dee bakama fëen taa: “Ee wan sëmbë ta piki unu buka, hën da a ta piki di buka u mi kaa. Ma ee wan sëmbë an tei unu, nöö hën da an tei mi tu, söseei an tei di Sëmbë di manda mi ko aki tu.”

Aki Masa Jesosi ta lei dee bakama fëen andi de musu wai da.

¹⁷Nöö hën de sëbënteni-ku-tu bakama u Masa Jesosi go tefa de toona ko, nöö de ta wai seei. De taki dëen taa: “Masa o, fa u go dë, nöö dee gadu bi saka a u basu seei, di u tei di në fii bai de.”

¹⁸Hën Masa Jesosi taki da de taa: “Awa, sö de o saka da unu tuu.” Biga miseei bi si fa di kaakiti u didibi bi booko saka gaanduwe kaa. Mi si ën, a kumutu a liba ala pasa a mi wojo valau sö, kuma liba koti faja go a goon. Nöö fa dee gadu saka a unu basu dë, nöö sö de o ta saka.

¹⁹“Biga mi ta da unu makiti a di gaan felantima fuu liba e, ku hii dee hogi soni dee a o manda ko a unu, te dou ku sindeki ku kukutulabu tuu. De an o sa du unu hogi.

²⁰“Ma tökuseei na fu di soni dë hedi un musu ta wai e. Na fu di dee gadu ta saka a unu basu mbei un musu ta wai tu. Ma un musu ta wai

seei fu di un sabi taa në fuunu dë sikifisikifi a Masa Gadu Köndë ala.”

Aki Masa Jesosi konda da dee bakama fëen kumafa de abi bunuhedi tjika.

Mat. 11:25-27, 13:16-17

²¹Nöö hën di Akaa u Gadu mbei Masa Jesosi ko wai tee na soni. Hën a taa: “Masa Gadu, gaantangi fii o. I da Masa u liba ala ku goonliba aki tuu. Nöö mi da i tangi u di a dë taa i tjubi dee soni fii da dee könima ku dee sabisonima u di goonliba aki te de an sa sabi de möönsö. Nöö hën i toona mbei dee lagilagi sëmbë aki dee ta piki i buka, ko sabi de. Aai Taata, gaantangi fii e. Biga sö i feni ën taa a bunu. Wë nöö i bigi e, Taata.”

²²Hën a taa: “Dee sëmbë o, mi Tata buta hii soni a mi maun e. Nöö na wan sëmbë sabi kaba u di Mii boiti di Tata nöö. Söseei na wan sëmbë sabi kaba u di Tata tu boiti di Mii nöö, ku di sëmbë di di Mii kë faa ko sabi ën.”

²³Nöö hën a bia luku dee bakama fëen, nöö hën a taki da de taa: “Un dee sëmbë aki, un abi bunuhedi e, fu dee soni dee un ta jei ku dee un ta si aki. ²⁴Biga sömëni u dee fesiten tjabukama ku dee könü tuu bi hangì u de si dee soni un ta si aki. De bi hangì tu u de jei dee soni dee un ta jei aki, ma de an bi sa jei de.”

Aki Masa Jesosi konda di oto u wan bunuhati Samalia sëmbë.

²⁵Te wan daka, hën wan u dee sabima u wëti hopo go a Masa Jesosi u go poobëen luku. Nöö hën

a hakisi ën taa ee andi faa musu du te nöö a sa feni di teego libi u Masa Gadu.

²⁶Hën Masa Jesosi hakisi ën taa: “Andi sikifi a Gadu Buku? Andi i ta lesi nëën?”

²⁷Hën a taa: “Wë mi ta lesi taa i musu lobi Masa Gadu ku hii i hati ku hii i akaa ku hii i taanga ku hii pakisei fii. Nöö i musu lobi di otowan fii leti kumafa i lobi i seei.”

²⁸Nöö hën Masa Jesosi taa: “Wë fa i piki dë, nöö i piki bunu. Sö fii libi tuu, nöö joo dou a Masa Gadu Köndë.”

²⁹Ma di di womi si taa di soni a hakisi dë nëën a feni, hën a toona hakisi Masa Jesosi taa: “Wë ambë da di otowan u mi di mi musu lobi kuma miseei?”

³⁰Nöö hën Masa Jesosi tei wan oto konda dëën. A taa: “Wan sëmbë bi kumutu a Jelusalen nango a Jelikou. Nöö hën a nango te wan pisi, hën wanlö fufuuma ko kisi ën panjan. Hën de fon mën te a fon. Hën de tei dee soni fëën dee a bi tja tuu, te kisi ku dee koosu dee bi dë nëën sinkii. Hën de disëën a goon dë a dëdë ku libi maun, hën de go u de.

³¹“Nöö hën a sai dë te wan pisi, hën wan u dee begima di ta wooko a Masa Gadu Wosu ko ta pasa. Nöö di a si di womi a goon dë, hën a koti lontu a oto së pasa go fëën.

³²“Nöö a baka u di dë, hën wan u dee bakamii u Leifi di ta wooko a Masa Gadu Wosu ko ta pasa tu. Nöö di a ko si di womi a goon dë, hën a luku ën diin te a kaba. An du wan wojo soni möönsö. Hën a koti lontu a oto së pasa go fëën.

³³“A baka fëën hën wan Samalia sëmbë ko ta pasa dë tu. Nöö di a si di womi a goon naandë, nöö hën tjali fëën kisi ën te a taa: ‘Wë di sëmbë aki, [fa u ku dee lö sëmbë aki dë feanti seei, ma tjali fëën kisi mi, nöö ma sa disëën aki go. Mi musu heepi ën.’

³⁴“Nöö hën a go a di womi go lobi deesi a dee koti buka fëën hën a tai de te a kaba. Hën a hopo ën buta a di mbeti fëën liba, hën a ta tjëën te a wan lantiwosu. Nöö naandë a go sölugu ën.

³⁵“Nöö di mamate hën a hopo, nöö hën a go a di sëmbë di abi di wosu. Nöö hën a tei möni, hën a dëën. Hën a taki dëën taa: ‘Womi o, gaantangi baa, luku di sëmbë aki bunu da mi, nöö ee di möni an tjika nöö te mi toona nöö mi o paka i dou.’” Sö wan oto Masa Jesosi taki te a kaba.

³⁶Nöö hën a bia hakisi di womi di bi ko nëën dë taa: “Wë mati, andi i pakisei u de dii sëmbë naandë? Undi u de libi ku di womi kuma di otowan fëën di a ta lobi kuma hënseei?”

³⁷Hën di womi taa: “Wë misikuma di sëmbë di bi a’ tjalihati fëën dë.”

Hën Masa Jesosi taa: “Wë nöö i piki bunu. Nöö i go e, nöö i libi kumafa di womi dë libi dë.”

Aki Masa Jesosi dë a Maita ku Malia wosu.

³⁸Nöö di Masa Jesosi ku dee bakama fëën dë a pasi nango [a Jelusalen dë,] te wan pisi hën de go dou a wan köndë. Nöö hën wan mujëë de kai Maita kai ën faa ko nëën wosu. Nöö hën a go.

³⁹Wë nöö Maita bi abi wan sisa fëen de ta kai Malia. Nöö fa Masa Jesosi ko a de dë, hën Malia go sindo leti nëen fesi a goon naandë ta haika dee soni a ta taki.

⁴⁰Ma Maita bi dë ku bookohedi ta seeka soni u njan da Masa Jesosi ku dee bakama fëen. Hën de dë te wan pisi, an sa tjëen möön. Nöö hën a fan ku Masa Jesosi taa: “Masa o, ja si nö? Fa i si i ko aki, nöö hën Malia disa mi wanwan tö fu mi seeka hii soni da unu. Ja sa mandëen fa a ko heepi mi nö?”

⁴¹Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë Maita o, mujëë, haika e. I dë ku gaan pakisei ta booko hedi a sëmëni soni.

⁴²Ma wan soni nöö dë fanöudu e, mujëë. Fa i si Malia ko sindo ta haika mi aki, nöö hën du di möön bunu soni, nöö ma o puu ën nëen.”

Aki Masa Jesosi lei dee bakama fëen fa u de begi Gadu.

Mat. 6:9-13, 7:7-11

11 Wan daka hën Masa Jesosi bi dë a wan kamian ta begi. Hën a begi teefa a kaba, nöö hën wan u dee bakama fëen hakisi ën taa: “Masa o, andi mbei ja sa lei u fa fuu begi tu, kumafa Johanisi lei dee bakama fëen?”

²Hën a taki da de taa: “Antoobi. Mi o lei unu. Te woon begi, nöö sö fuun musu taki:

Ke, u Tata a liba, hii sëmbë musu lesipeki i e.

De musu sabi taa i dë bumbuu limbolimbo.

U begi taa di Tii fii musu paaja a hii goonliba.

³Nöö u begi i fii da u dee soni u abi fanöudu fuu pasa u libi tide.

⁴Nöö u begi i tu, be i puu u a bëë u dee hogi dee u ta du, leti kumafa u seei ta puu dee otowan fuu a bëë fu dee hogi de ta du u.

Nöö u begi i taa na disa u da dee soni dee sa hai u tja go a di së u hogi e.

Sö fuun ta begi e, dee sëmbë.”

^{5,6}Hën a toona taki da de taa: “Ee wan sëmbë i a’ wan bunu mati, nöö hën wan sëmbë ko a i a mindi ndeti, nöö joo go a di mati fii. Nöö joo taki dëen taa: ‘Mati, gaantangi baa, mi ko begi i soni. Wan mati u mi kumutu a kamian ko a mi, nöö ma a’ sondi u njan fu mi dëen. Gaantangi, juu mi dii bëëë.’

⁷“Nöö di sëmbë o piki i taa: ‘Haika, na toobi mi a di juu aki e. Mi söötö döo go kandi kaa. Mi ku dee mii u mi dë a kamba aki, de ta duumi. Ma sa hopo go tei bëëë da i möön e.’ Ma nöö fu di di fuka fii bigi, nöö joo ta naki di döo kodo ta begi ën nango nöömö.

⁸“Nöö mi taki e, kandë an o jabi di döo da i fu di un dë mati hedi. Ma fu di i ta naki di döo nëen hedi nöömö te an sa feni pasi duumi, nöö hën mbei a musu hopo tei di bëëë da i kuma di mëni i abi fanöudu.

⁹“Fëen mbei mi taki da unu taa i musu ta begi Masa Gadu nöömö e, nöö a o da i di soni di i ta begi ën. I musu ta suku di soni i abi fanöudu nëen, nöö joo feni ën. I musu ta naki di döo fëen, nöö a o jabi ën da i. ¹⁰Biga di sëmbë di ta begi ën, nöö hën a ta da. Di sëmbë di ta suku nëen, nöö hën o feni. Nöö di sëmbë di ta naki di döo fëen, hën a o jabi ën da.

¹¹“Wë nöö fa un dë aki, ee di mii fii pidi i wan pisi fisi nöö i sa tei wan sindeki pisi dëen nō? Na seei. ¹²Nöö ambë dë a unu mindi aki tu di o tei kukutu labu da hën mii ee a pidi i obo. Nönö, sëmbë an dë e.

¹³“Wë nöö fa un ta du hogi so juu seei, ma un sabi taa un musu da dee mii fuunu bumbuu soni, wë nöö unu Tata a liba wë? An sa da unu di Akaa fëen tu nō, te un ta begi ën.”

Aki Masa Jesosi ta taki soni fëen ku dee didibi.

Mat. 12:22-30,43-45; Maik. 3:20-27

¹⁴Te wan oto daka möön, hën Masa Jesosi puu wan soni bi dë a wan womi liba. Di soni bi tapa di womi buka nöö di Masa Jesosi jakëen puu, nöö wantewante a ko ta fan bumbuu baka. Nöö di soni foombo hii sëmbë.

¹⁵Ma seei so u dee sëmbë kosi Masa Jesosi. De taa: “Fa i si a ta puu dee soni a sëmbë liba aki, nöö na ku wan oto kaakiti möönsö, ma ku di kaakiti u di hedima u dee didibi de kai Belisabo, ku ën wë a ta du ën e.”

¹⁶Nöö hën wanlö sëmbë sai dë kë poobëen luku. Hën de hakisi ën taa: “Wë dee soni dee i ta du aki, nöö ee i da sëmbë u Masa Gadu tuu, nöö lei u wan maaka be u sa sabi taa Gadu dë ku i tuu.”

¹⁷Ma Masa Jesosi sabi fa de ta pakisei taa na sëmbë u Gadu a dë, ma a dë sëmbë u didibi. Nöö hën a taki da de taa: “Hiniwan köndë di hopo ta feti ku ën seei, nöö an sa tan e. A o booko. Söseei hiniwan famii di hopo ta feti ku ën seei o kaba a sösö tu.

¹⁸“Wë nöö ee dee didibi hopo ko ta feti ku deseei, nöö unfa i mëni de o du? Na kaba de o kaba a sösö nō? Didibi sa jaka dee otowan fëen go nō?

“Wë nöö di un bai taa ku kaakiti u di hedima fu dee didibi mi ta puu dee otowan fëen, ¹⁹nöö dee sëmbë fuunu dee ta puu soni a sëmbë liba wë? Ambë kaakiti de tei ta du ën? Biga di wan puu nöö u tuu ta puu de. Nöö naandë a o waka mbei dee sëmbë fuunu seei o da unu adjabëë.

²⁰“Nöö un mëni unu seei ku dee lö pakisei dë e. Biga ku di kaakiti u Masa Gadu wë mi ta du dee soni aki. Wë nöö di mi ta du de ku di kaakiti u Masa Gadu, nöö hën da Gadu hopo di Njunjun Tii fëen a unu mindi awaa.”

²¹Hën a toona taki da de möön taa: “Un haika. Solanga wan taanga sëmbë dë fëen seekaseeka ku ën feti lai ta luku ën wosu, nöö na wan kodo sëmbë seei sa ko fufuu soni fëen tja go e. ²²Ma te wan oto sëmbë ko di taanga möön hën, nöö a o sa ko kisi ën panjan feti ku ën tee a wini ën. Nöö a o tei hii dee feti lai fëen dee a bi ta mëni u heepi ën seei, ku dee gudu fëen tuu, tja go paati da dee otowan.”

²³Nöö hën Masa Jesosi taki da de möön taa: “Fa u taki dee soni aki, nöö di sëmbë di an kë nama ku mi, nöö hën da felantima u mi kaa e. Söseei di sëmbë di an ta suku sëmbë tja ko da mi, nöö hën ta jaka sëmbë puu a mi.”

²⁴Nöö hën a taa: “Te wan gadu dë a wan sëmbë hedi, nöö te a kumutu disëen go, nöö a o ta waka ta lontu ta suku kamian ka dee otowan fëen

ta libi te a wei. Nöo a o taa: ‘Wë, nönö, ma feni kamian aki u mi tan.’

“Nöo a o bia toona ko a di sëmbë hedi ka a bi kumutu dë seei. ²⁵Nöo te a ko naandë nöo a o si di kamian limbolimbo hoo. ²⁶Di sëmbë an feni wan bumbuu soni buta nëen möönsö.” Nöo paa, tjala! A toona ko a di sëmbë hedi baka. Nöo a o go kai sëbën gadu hogiwan möön leki ën seei, nöo de o ko lai a di sëmbë naandë hedi. Nöo di lö sëmbë naandë, tan fëen o ko dë möön hogi gaanfa möön fa a bi dë a fesi.”

Aki Masa Jesosi ta konda ambë da dee sëmbë sa feni di möön gaan bunu.

²⁷Nöo fa Masa Jesosi ta fan dë, nöo hën wan mujëë bi sai a dee sëmbë mindi dë hopo bai fan ku ën. A taa: “Womi, di mama fii di pai i, a abi kölöku e, fu di Gadu feni taa hën musu pai i.”

²⁸Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Aai, mujëë, ma fa i si u dë aki, nöo dee sëmbë dee ta jei di Wöutu u Masa Gadu ta piki ën buka, nöo de ta feni di möön gaan bunu möön leki di sëmbë di pai mi e.”

Aki Masa Jesosi ta taki soni u dee sëmbë fëen ten.

Mat. 12:38-42; Maik. 8:12

²⁹Nöo fa de dë ala, nöo sëmbë ta ko a Masa Jesosi naandë gidjii sö. Hën a taa: “Dee sëmbë u di ten aki, de abi takuhatiböö. Na biibi de kë biibi sö e, ma de ta ko a mi u de feni maaka a mi. Ma ma abi oto maaka u lei de möön leki di maaka u di fesiten tjabukama de ta kai Jona e.

³⁰“Wë biga leti kumafa Jona bi dë wan maaka da dee sëmbë u Ninifei, nöo söseei Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki dë wan maaka da dee sëmbë u di ten u dë aki tu.

³¹“Nöo un haika e. Gaanduwe a fesiten, wan mujëë könu bi kumutu tee a wan longi köndë ko a Jelusalen faa ko jei di köni u Könu Salumon. Ma nöo un dee sëmbë u di ten aki abi wan sëmbë a unu dendu kaa di hei gaanfa möön di fesiten könu dë e, ma tökuseei wan kë haikëen.

“Wë nöo woon si fa a o waka a di Gaan Kuutu Daka di Masa Gadu o kuutu hii sëmbë. Biga di mujëë u taki dë, hënseei o hopo ta kuutu unu e, taa: ‘Mi wë bi kumutu a sö wan longi kamian ko haika di fan u di könu, ma unu bi dë leti a wan möön hebi Sëmbë bandja, ma wan bi kë haikëen möönsö.’

³²“Nöo söseei dee sëmbë u Ninifei dee bi piki di buka u Jona o hopo a di Daka dë fu de kuutu unu tu. Biga de bi bia de libi wantewante fu di de jei di fan fu Jona. Ma aki un ta si wan Sëmbë a unu mindi di hei möön Jona gaanfa, ma töku wan kë piki ën buka.”

Aki Masa Jesosi toona ta lei de ku di oto u di faja möön.

Mat. 5:15, 6:22-23

³³Hën a toona taki da de taa: “Na wan sëmbë o sëndë wan faja te a kaba, nöo a tjubi ën a soni basu e. Ma a o sëndëen buta a wan kamian fu hii sëmbë di o ko a di wosu musu sa si limbo ku ën.

³⁴“Nöo ee i sëndë wan faja, nöo ee wojo fii bunu nöo i ta si limbo

ku ën fii saandi i ta du. Biga di wojo hën da di faja fii sinkii. Ma nöö ee wojo fii booko nöö ee i sëndë faja buta naandë seei, töku ja o si soni. A sösö dungu nöö joo ta dë. Ja o saandi i ta du.

³⁵“Hën mbei i musu ta köni ku i wojo fu an musu ko dungu. „Nöö söseei i musu ta köni fu hogi pakisei an musu dë a i hati.” ³⁶Biga leti kumafa i ta si soni bunu te wojo fii dë limbolimbo, nöö söseei ee hati fii dë limbolimbo fii tei Gadu wöutu ta hoi, nöö i o ko dë bumbuu sëmbë te dou.”

Aki Masa Jesosi ta bai helu da dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti.

Mat. 23:1-36; Maik. 12:38-40; Luk. 20:45-47

³⁷Di Masa Jesosi fan sö tefa a kaba, hën wan Faliseima kai ën faa ko njan nëën wosu. Nöö hën a go ku ën. ³⁸Nöö di juu de sindo u de njan, nöö soni u Masa Jesosi toobi di Faliseima. Biga an wasi maun kumafa dee Faliseima ta wasi maun.

³⁹Nöö di Masa Jesosi si taa di soni dë toobi di Faliseima, hën a taki dëën taa: “Un dee Faliseima aki, andi mbei un ta biinga fu sinkii fuunu musu ta dë limbolimbo, ma hatiböö fuunu lai te dou ku hii sootu pei hogi. ⁴⁰Un wisiwasi di dë? Un ninga taa Masa Gadu kë fu di sinkii fuunu wanwan nöö musu ta dë limbolimbo nö? Wë di hatiböö fuunu wë?”

⁴¹“Wë un musu biinga be hati fuunu dë limbolimbo e, be un ta libi bunu ku hii sëmbë ta heepi dee penama. Biga te un libi sö, nöö an o dë fuun suku fuun ta wasi soni

a dee pepei fasi dë möön. Biga hii soni fuunu o ta dë limbolimbo kaa.”

⁴²Nöö di a taki sö da de te a kaba, hën a taa: “Un dee Faliseima aki, mi bai helu da unu e. Fa un sai dë, un ta mbei taa un dë bumbuu möön hii sëmbë. Un ta paati hii soni fuunu, fii da Gadu di fëën së te dou ku dee pikipiki goon njanjan fuunu tuu kumafa di wëti dë. Nöö di naandë bunu tuu, ma an tjika. Biga wan ta libi bunu ku sëmbë, nöö wan lobi Gadu tu.”

⁴³Hën a toona taa: “Mi bai helu da unu wan pasi möön e, un dee Faliseima. Biga te un go a keiki, nöö un lobi u sindo a di möön hei kamian u di wosu. Te un ta waka a sitaati, nöö un ta kë hii sëmbë musu ta da unu odi a lanti dendu, kuma un hei möön hii sëmbë.

⁴⁴“Nöö mi bai helu da unu e. Un dë leti kuma wan awoo geebi, sëmbë ta waka ta pasa nëën liba söndö de sabi taa ku sö wan hogi soni de ta nama dë.”

⁴⁵Nöö di Masa Jesosi taki sö kaa, hën wan u dee Sabima u Wëti hakisi ën taa: “Wë Mësitë o, fa i taki aki, na u i ta kosi tu nö?”

⁴⁶Nöö hën Masa Jesosi bia fan ku de awaa, a taa: “Mi bai helu da unu tu, un dee Sabima u Wëti. Biga fa un ta lei lanti dee wëti u Mosesi dë, un ta suku u lai hebi soni a de liba fu de musu tjai, ma unu seei wan ta pooba u tjëën wan pikiwan seei.

⁴⁷“Nöö mi bai helu da unu möön e. Biga un ta seeka dee geebi fu dee fesiten tjabukama u Masa Gadu te de hanso. Dee gaan sëmbë fuunu wë bi kii de, nöö unu ta seeka dee geebi. ⁴⁸Nöö di soni dë mbei

hii mundu ko ta si gbelin taa fa dee gaan sɛmbɛ fuunu bi kii dee tjabukama dɛ, nɔɔ a bunu a unu. Dee gaan sɛmbɛ bi kii, nɔɔ dee mii ta seeka dee geebi.

⁴⁹“Ma antoobi, Masa Gadu sabi fa fuunu. Biga a bi taki a fesi taa a o manda dee tjabukama ku dee futuboi fɛɛn ko da unu, nɔɔ so u de woon kii. So u de woon sitaafu. ⁵⁰Fɛɛn mbei, un dee sootu pei sɛmbɛ aki, unu wɛ Masa Gadu o sitaafu fu hii dee tjabukama fɛɛn tuu dee de bi kii tuwɛ buuu a goon, fu sensi goonliba seti. ⁵¹Fu kumutu a Abeli te dou ku Sakaliasi di de bi kii a di Wosu u Masa Gadu dendu, leti a di begi tafa ku di mɔɔn hebi kamba mindi dɛ, nɔɔ u de tuu woon kisi sitaafu e.”

⁵²Nɔɔ hɛn Masa Jesosi taki da de mɔɔn taa: “Mi bai helu da unu mɔɔn, un dee Sabima u Wɛti. Biga un ta tei dee oto u Masa Gadu tuu ta tapa buta dɛ fu sɛmbɛ an musu sabi de. Unu seei, wan kɛ mbei mɔiti fuun musu sabi de, nɔɔ ee wan sɛmbɛ kɛ sabi de nɔɔ un ta tapa pasi da de. „Biga wan kɛ lei de a di fasi.”

^{53,54}Nɔɔ hɛn di Masa Jesosi fan ku de sɔ te a kaba, hɛn a kumutu go fɛɛn. Nɔɔ a baka u di dɛ, hɛn dee Faliseima ku de Sabima u Wɛti seti ta ko nɛɛn ku hatiboonu fasi nɔɔmɔ ta hakisi ɛn peipei soni. De ta seti taapu dɛɛn faa musu taki wan soni fu de sa feni ɛn tja go kaagi da lanti.

Aki Masa Jesosi ta wasikɔi dee bakama fɛɛn a di ganjan libi u dee Faliseima.

Mat. 10:26-27

12 Nɔɔ di juu Masa Jesosi ta fan dɛ, nɔɔ dusudusu

sɛmbɛ ta ko nɛɛn naandɛ tee kamian an dɛ u de tan, nɔɔ de ta peeta deseei.

Nɔɔ hɛn Masa Jesosi seti wasikɔi dee bakama fɛɛn, a taki da de taa: “Womi, un mɛni unu seei ku di sooda u dee Faliseima e. Dati wan taki wan musu tei di ganjan libi u de. Biga de ta mbei taa de dɛ bumbuu sɛmbɛ ma na tuu. Nɔɔ hɛn mbei wan musu djeesi de e.

²“Biga na wan soni sa tjubi te nɔɔ an ko a dɔɔ. Nɔɔ na wan soni sa danga tu te nɔɔ sɛmbɛ an o ko sabi ɛn. ³Fɛɛn mbei di soni di i si un ta taki a ndeti a dungudungu, nɔɔ de o jei ɛn a gaan didia. Nɔɔ di soni di un ta konda sapisapi da unu seei a kamba dendu, nɔɔ hɛn de o feni ta bai basia a di kɔndɛ.”

Aki Masa Jesosi ta taki taa libisɛmbɛ an dɛ u fɛɛɛ.

Mat. 10:28-33, 12:32; 10:19-20

⁴Nɔɔ hɛn a taki da dee bakama fɛɛn mɔɔn taa: “Un dee mati u mi aki, wan musu fɛɛɛ dee sɛmbɛ dee o sa kii unu e. Wɛ biga ee wan libisɛmbɛ kii i, nɔɔ an sa du oto soni ku i mɔɔnsɔ. Biga an sa du soni ku di akaa fii, hɛn mbei wan musu ta fɛɛɛ de. ⁵Ma Masa Gadu hɛn un musu ta fɛɛɛ e. Biga tee a kii wan sɛmbɛ te a kaba, nɔɔ a sa toona sitaafu ɛn a bakaten. Biga hɛn abi di faja ka didibi o go, nɔɔ hɛn mbei hɛn un musu ta fɛɛɛ.

^{6,7}“„Nɔɔ un musu ta mɛni Masa Gadu tuu e, dee sɛmbɛ, biga hɛn ta sɔlugu fuunu.” Wɛ biga luku dee piki fou ta buwa aki. De ta sei feifi u de u wan bangunɔtu nɔɔ, ma tɔku Gadu ta mɛni de. Wɛ nɔɔ un

dee libisëmbë wë? An möönsö nö? Nöo Masa Gadu sabi unu finifini te kisi ku dee uwii u hedi fuunu tuu.”

⁸Nöo di a fan sö te a kaba, hën a taki da de taa: “Mi taki da unu e, taa dee sëmbë dee ta piki a libisëmbë fesi taa de sabi Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki, nöo a bakaten nöo miseei o piki a dee basia u Masa Gadu fesi taa mi sabi de tu.

⁹“Ma ee wan sëmbë an kë piki taa a sabi mi a libisëmbë fesi aki, nöo a bakaten nöo ma o piki taa mi sabi ën tu, a dee basia u Masa Gadu fesi ala.”

¹⁰Hën a toona taa: “Ee wan sëmbë kosi Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki, nöo Gadu sa puu ën a bëë eti. Ma ee wan sëmbë ta kosi di Akaa fëen, nöo an o puu ën a bëë möönsö e.”

¹¹Hën a toona taki da de möön taa: “Haika, dee sëmbë. Te de kisi unu u tja go a kuutu a dee keiki u de, ee nasö de tja unu go a dee gaan sëmbë ku dee gaama u köndë u de kuutu unu, nöo wan musu ta pakisei taa: ‘Ee maingë, unfa woo du? Andi seei woo taki?’ ¹²Biga te di juu dou, nöo di Akaa u Masa Gadu seei o lei unu andi fuun musu taki e.”

Aki Masa Jesosi ta bai de taa de an musu suku hia gudu a goonliba aki.

¹³Nöo di juu naandë seei, nöo hën wan sëmbë bi dë a de mindi naandë taki da Masa Jesosi taa: “Mësitë o, mi kë begi i wan soni. Di tata fuu dëdë disa di gudu fëen naandë. Nöo mi kë i taki da di baaa u mi taa be a paati dee gudu, be a da mi u mi së.”

¹⁴Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Womi, na di wooko dë mi ko aki u ko du e. Ma ko u ko kuutu soni fuunu ta paati gudu da unu.”

¹⁵Nöo hën a taki da dee sëmbë sai dë tuu taa: “Dee sëmbë aki, un musu mëni unu seei fu wan abi langawojo a soni e. Biga na gudu ta mbei sëmbë ta libi gaandi, söseei an ta mbei sëmbë libi suti tu.”

¹⁶Hën a konda wan oto da de, a taa: “Wan guduma bi dë, hën a ta koti goon ta wooko ta paandi njanjan nöömö tefa a feni hia njanjan. ¹⁷Hën a sindo pakisei taa: ‘Wë unfa mi o du? Biga ma a’ wosu tjika fu mi lai dee njanjan dee mi abi.’

¹⁸“Hën a sai dë te wan pisi, hën a taa, ‘Söö. Wë mi saandi mi o du. Mi o booko dee wosu aki tuwë, nöo mi o mbei wanlô gaan gindi wan. Nöo a de mi o lai dee njanjan ku dee gudu u mi tuu, ¹⁹nöo mi o dë kumafa mi kë awaa. Dee gudu dee mi abi, nöo de o tja mi sömëni jaa. An o dë u mi wooko möön. Mi o ta njan ta bebe ta mbei piizii ta libi suti kumafa mi kë.’

²⁰“Ma nöo te faa mëni, hën Masa Gadu taki dëen taa: ‘I lauma ju! A di ndeti aki seei de o ko tei di akaa fii puu a i tja go. Nöo dee gudu i abi dë ku dee njanjan i tjubi buta dë, ambë seei de o fika da?’ ”

²¹Nöo hën Masa Jesosi taa: “Wan si ö? Nöo sö a ta pasa ku dee sëmbë dee ta suku gudu u goonliba aki, söndö de ta suku u libi kumafa Masa Gadu kë, fu de feni gudu nëen ala.”

Aki Masa Jesosi ta konda da dee bakama andi dë fanöudu u de suku.

Mat. 6:25-34

²²Hën Masa Jesosi bia fan ku dee bakama fëen awaa. A taa: “Fëen

mbei wan musu abi bookohedi tumisi taa andi woon njan, nasö andi woon bisi. ²³Biga di libi di Masa Gadu da unu dë, nöö a dë gaan soni möön leki dee njanjan fuun njan. Nöö di sinkii di Masa Gadu da unu dë, a dë gaan soni möön leki dee koosu fuun bisi nëen. Nöö di a da unu libi ku sinkii kaa, nöö an sa toona da unu njanjan ku koosu u bisi tu nö?

²⁴“Wë biga fa dee fou sai dë, de an ta diki goon paandi njanjan. De an ta diki alisi. De an a’ kädë ee nasö gaan suwa ta tjubi njanjan möönsö, ma Masa Gadu hën ta sölugu de. Wë nöö unu libisëmbë wë? Wan bumbuu gaanfa möön dee fou nö? Nöö an sa sölugu fuunu tu nö?”

²⁵“Nöö un sëmbë sa libi ee wan juu langa seei möön fa Gadu bi buta dëen, fu di a ta booko hedi mbei? Di libi fii an o pusa pasa di daka a bi da i möönsö. ²⁶Wë nöö ee di bookohedi fii an sa heepi i a di piki soni dë, nöö ee i ta bookohedi a gaangaan soni seei nöö a sa heepi ö?”

²⁷“Nöö luku dee folo dee ta nasi a pepei kamian, fa de hanse. De an ta wooko, nöö de an ta nai soni u bisi tu. Ma nöö mi taki da unu taa, fa di gaan könu de kai Salumon bi dë ku hii dee gaan waiti bisi fëen seei, ma an bi ta bisi hanzo kuma dee folo dë e.

²⁸“Ma nöö fa i si dee folo hanse seei ma te sapate de puu kai pökö. De kaba a sösö kaa. Wë nöö di Masa Gadu ta bisi dee sösö uwii ku so wanlö hanse folo, nöö an sa da unu koosu fuun bisi tu nö? Ke dee

sëmbë aki, luku fa di biibi fuunu piki. Biga wan ta buta mëni a Masa Gadu tjika.

²⁹“Dee sëmbë o, mi taki e, wan musu a’ bookohedi fu njanjan ku soni u bebe. Wan musu ta kai dee soni naandë gaan soni poi. ³⁰Biga a dee lö soni dë, dee sëmbë dee an ta dë ku Masa Gadu a wan së ta booko hedi. Ma unu Tata sabi dee soni un abi fanöudu kaa e. ³¹Nöö be un suku nöö fuun dë a di Tii fëen basu, nöö hënseei o da unu hii dee soni dee un abi fanöudu.”

Aki Masa Jesosi lei taa ja musu tjubi gudu a di goonliba aki.

Mat. 6:19-21

³²Nöö hën a toona taki da dee bakama fëen möön taa: “Dee sëmbë u mi aki, fa un dë biti seei, ma wan musu fëëe e. Biga unu Tata Masa Gadu bi feni ën u bunu faa buta unu u di Njunjun Tii fëen dendu, fuun sa njan dee bunu fëen.

³³“Nöö fa i si un dë aki, wan musu lai hia gudu a wosu te poi. Ma un musu sei de, nöö un paati di möni da dee pena sëmbë. Nöö hën da un ta lai möni a wan saku di an sa gaandi möönsö. Biga di lö möni dë an o kaba a sösö möönsö ka a dë a Gadu Köndë ala. A o dë u teego. Fufuuma an o sa go ala go fufuu ën möönsö, nöö bitju an o sa go ala go njan mën tu. Nöö naandë fii lai di gudu fii buta e, dee sëmbë, ma na a goonliba aki. ³⁴Biga ka di gudu fii dë, naandë hati fii ta dë tu.” Nöö sö Masa Jesosi taki da dee bakama fëen di ten dë.

Aki Masa Jesosi ta konda da de taa de musu ta dë seekaseeka.

Mat. 24:45-51

³⁵Nöö hën a toona taki da de taa: “Dee sëmbë o, un musu dë kabakaba

e, ku faja sëndësëndë a unu maun. Un musu bisi wooko koosu, be i dë kabakaba ta luku di Masa fuunu.

³⁶“Nöö woon dë leti kuma wanlö futuboi de Masa go a kamian a wan piizii. Nöö de o dë a wosu dë pii kabakaba ta luku ën, fu te a ko dou naki di döo nöö de musu hopo jabi di döo dëen wantewante. ³⁷Nöö te di Masa u dee futuboi ko si taa de dë kabakaba kaa, nöö de o feni paima. Biga hënseei o puu ën koosu nëen sinkii buta a wan së, nöö a o hopo tafa sölugu de te a kaba.

³⁸“Wë nöö hën da bunu u dee futuboi seei te de Masa ko baka a wosu nöö a ko si taa de dë kabakaba. Biga wë hiniwan juu di a ko dou, nöö de musu dë kabakaba, ee a ganian kanda, ee a mindi ndeti seei.

³⁹“Nöö un musu pakisei di soni dë bunu e. Biga ee wan sëmbë sabi a fesi taa a sö wan juu fufuuma o ko nëen, nöö a o dë ku wojo ta watji bunu fu an musu ko booko di wosu fëen fufuu soni. ⁴⁰Nöö fëen mbei un musu hoi unu seei bunu fuun dë kabakaba tu. Biga Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o toona ko a goonliba a wan juu di sëmbë an o mëni taa nëen mi o ko.”

⁴¹Nöö di Masa Jesosi fan sö te a kaba, nöö hën Petuisi hakisi ën taa: “Wë Masa o, fa i ta da u dee oto ta lei u dee soni aki, a dë fuu wanwan nö? Naa a dë u hii sëmbë?”

⁴²Nöö hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë mi ta fan di fan aki da dee sëmbë dee abi bumbuu fusutan, ku dee lanti sa a’ futoou a de liba. Biga sö wan sëmbë hën di masa o tei buta hedima nëen wosu, fu te

di juu dou hën musu paati njanjan da dee otowan. ⁴³Nöö te di Masa fëen toona ko, nöö ee a ko si taa a dë wan bumbuu futuboi, a ta du di wooko fëen bunu, nöö a o kisi wan gaan paima. ⁴⁴Mi taki da unu e, taa nëen maun hën masa o buta hii dee gudu fëen.

⁴⁵“Ma ee di futuboi dë bi taki nëen hati taa: ‘Wë mi masa an o ko eti,’ nöö hën a hopo ta fon dee otowan fëen, womi ku mujëe tuu, ta njan ta bebe ta piizii ta dööngö, ⁴⁶nöö te hën masa toona ko baka a wan daka di an sabi ku wan juu di an bi mëni, nöö a sa sitaafu ën wan hogi sitaafu e. A o du ku ën seei kumafa a ta du ku dee oto sëmbë dee an ta piki ën buka.

⁴⁷“Biga di sëmbë di ta du soni ku sabi, nöö hën o kisi wan möön hogi sitaafu. ⁴⁸Ma di sëmbë di ta du hogi söndö a saandi a ta du, nöö hën an o sa kisi sö wan hogi sitaafu kuma di sëmbë di ta du hogi ku sabi. Biga di sëmbë di i bi du bunu, nöö nëen i ta pakisei u feni bunu baka. Söseei di sëmbë di i bi da möön hia, nöö nëen joo ta mëni taa joo feni möön hia.”

Di pisi aki ta lei u taa sëmbë ku sëmbë sa paati fu Masa Jesosi hedi.

Mat. 10:34-36

⁴⁹Nöö hën Masa Jesosi toona taa: “Fa i si mi ko a goonliba aki, nöö mi ko u ko suti faja kumafa sëmbë ta suti faja a goon. Ma dee sëmbë o, mi bi kë u di faja dë bi suti kaa e. ⁵⁰Biga di sitaafu mi musu tja bifö mi kaba di soni di mi ko u ko du aki, a hebi da mi o.

⁵¹“Nöö unfa un pakisei, dee sëmbë? Un ninga taa mi ko aki

u tja fii ko a di goonliba aki nö? Nönö e, ma mi ko u paati sëmbë ku sëmbë. ⁵²Biga ee feifi sëmbë dë a wan wosu dendu, nöö de o ta kisi toobi ku deseei fu mi hedi. Dii o dë ku mi a wan së, tu dë a wan oto së. Ee nasö, tu o dë ku mi a wan së, dii dë a wan oto së. ⁵³Wan tata o poi ku di womi mii fëen fu mi hedi e, nöö wan womi mii o poi ku ën tata. Wan mama o poi ku di mujëe mii fëen. Wan mujëe mii o poi ku ën mama. Mai ku mai o poi ku de seei. Hën mbei mi taa na u piizii mi ko e.”

Aki Masa Jesosi taki da dee sëmbë taa de musu sabi na un juu de dë.

Mat. 16:2-3, 5:25-26

⁵⁴Hën Masa Jesosi ko ta fan ku dee hia sëmbë ko nëen dë awaa. A taki da de taa: “Dee sëmbë aki o, unfa un du ta sabi dee maaka dë a liba ala, ma dee u goonliba aki wan ta sabi de? Biga te un hopo wojo luku liba, nöö ee un si taa di bundji bë njaaan a di së ka sonu ta kumutu, nöö un taa tjuba o kai. Nöö a ta kai tuu.

⁵⁵“Nöö te un hopo wojo luku a di së u libasë, nöö te di ventu ta ko nöö un taa: ‘Ma di ventu di ta ko di ko aki, di sonu o hati e.’ Nöö sonu ta hati tuu.

⁵⁶“Wë nöö dee soni u liba ala, de un dë aki ta sabi. Wë nöö dee soni ta pasa a unu fesi a goonliba aki wë? Unfa wan ta si de fuun sabi na un juu u dë, un bödjëema?

⁵⁷“Biga un saandi da di leti soni fuun du, nöö faandi mbei wan ta seeka soni fuunu buta a pasi? ⁵⁸Te i ku i felantima a’ soni nöö i si taa

a kë tja i go a kuutu u di soni dë hedi, nöö te i si taa i a’ föutu, nöö be i dëen leti wante e, be di taki koti bifö un dou a di kuutumama. Ma ee nasö, te di kuutu kaba, nöö dee siköutu o kisi i buta a dunguwosu, ⁵⁹fu tee i paka di lasiti bë sënsi u di paima de kai da i fii paka.”

Aki Masa Jesosi ta bai dee sëmbë u de disa dee hogilibi u de.

13 Nöö di juu naandë, hën wanlö sëmbë ko konda da Masa Jesosi taa wanlö Galilea sëmbë bi ta kii wan mbeti u de tjuma da Masa Gadu. Nöö fa de dë ta seeka di paima naandë, nöö de an kaba seei, hën dee sodati u Gaama Pilati ko kii de tuwë leti dë a di paima liba.

²Hën Masa Jesosi piki de taa: “Wë dee sëmbë o, unfa un mëni u dee Galilea sëmbë dee sodati kii naandë? Un mëni taa de dë möön hogi möön hii dee oto sëmbë u Galilea mbei di soni dë miti de nö? ³Wë nönö, na di soni dë mbei e. Ma nöö mi taki da unu taa ee wan bia unu libi, nöö sö unu seei sa dëdë kaba a sösö tu.

⁴“Nöö di di tölu u Siloam bi kai kii dee teni-a-aiti sëmbë, nöö unfa fëen un pakisei? Un mëni taa dee teni-a-aiti sëmbë naandë bi hogi möön hii dee sëmbë u Jelusalen, mbei di soni dë miti de nö? ⁵Nönö e, ma mi taki da unu taa ee wan bia unu libi, nöö söseei un sa dëdë kaba a sösö tu.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di fuuta pau.

⁶Nöö hën a toona da de wan oto möön. A taa: “Wan sëmbë bi abi

wan goon fëen, nöö hën a paandi di fuuta pau de ta kai figa nëen. Nöö hën a dë te wan daka, nöö hën a go a di goon go suku njanjan a di pau. Ma nöö an feni na wan kodo njanjan nëen.

⁷“Nöö hën a taki da di sëmbë di ta luku di goon taa: ‘Wë i sabi nö? Dii jaa longi kaa mi ta ko ta suku njanjan a di pau aki, ma ma ta feni möönsö. Nöö fii faa ën e. Andi a dë a di goon ta du?’

⁸“Nöö hën di sëmbë di ta luku di goon taa: ‘Wë un boo disëen di jaa aki möön, nöö mi o diki wan ngötö lontu ën buta deesi dëen. ⁹Nöö te di oto jaa ee an pai njanjan, nöö te i toona ko nöö i sa faa ën awaa.’ ”

Aki Masa Jesosi kula wan mujëë a saba daka.

¹⁰Nöö hën Masa Jesosi dë teefa wan saba, hën a go a wan keiki go ta lei sëmbë. ¹¹Nöö wan mujëë sai naandë bi dë ku wan siki teni-a-aiti jaa longi kaa. Wan gadu wë bi du ku ën sö te sinkii fëen bendi doba fika sö, an sa hopo luku liba.

¹²Nöö di Masa Jesosi si di mujëë hën a kai ën ko nëen. Hën a taki dëen taa: “Mujëë o, i ko bunu e. I böö u di siki fii.”

¹³Nöö hën a buta maun a di mujëë liba. Nöö wantewante dë hën di mujëë ko bunu leti kumafa a bi dë. Nöö hën a da Masa Gadu tangi taa: “Ke! Masa o, i bumbuu e. Gaantangi fii. Mi böö.”

¹⁴Wë nöö di di hedima u di keiki si sö, nöö hën a mati. Hati fëen boonu te na soni, fu di kula Masa

Jesosi kula di mujëë a di saba. Hën a hakisi dee oto sëmbë dë taa: “Na sikisi daka u abi fuu wooko nö? Wë a dee sikisi daka dë dendu un musu ko siku kula, ma na a saba e!”

^{15,16}Ma Masa Jesosi piki taa: “Un dee bödjëema aki, hiniwan saba un ta lusu dee kau ku dee buliki fuunu ta tja de go bebe wata. Nöö di mujëë aki wë? Fa a dë wan bakamii fu Abahamu nöö a dë wan apaiti sëmbë u Gadu kaa, ma töku di didibi^c sitaafu ën teni-a-aiti jaa longi kaa. Wë nöö di tatai di tai ën aki, ee a saba seei an musu lusu nö?”

¹⁷Nöö di Masa Jesosi fan sö teefa a kaba, nöö hën sen kisi dee felantima fëen te na soni. Ma hii dee oto sëmbë tuu ta wai seei ku hii dee gaan wooko dee a ta du.

Aki Masa Jesosi ta konda soni u di Njunjun Tii u Masa Gadu.

Mat. 13:31-33; Maik. 4:30-33

¹⁸Nöö hën Masa Jesosi toona seti lei de baka. A taki da de taa: “Andi mi sa tei taki da unu tee nöö a djeesi di Njunjun Tii u Gadu? ¹⁹Wë a dë kuma wan sii de kai mutaadi di wan sëmbë tei paandi nëen goon. Di sii piki tee kuma wojo an sa si ën. Ma te i paandi ën, nöö a ta nasi ta göö tee a ko pau seei. A ta paaja maun tee fou seei ta feni kamian a dee maun fëen ta mbei wosu. Nöö sö di Njunjun Tii u Masa Gadu dë e.”

²⁰Hën a toona taa: “Andi mi sa tei möön fu mi lei unu fa di Njunjun Tii u Gadu dë? ²¹Wë a dë leti kuma wan piki sooda di wan mujëë tei

^c 13:15,16 Aki de kai ën “Saatan”.

tuwê a wan hia boon, nöö di sooda ta soopu hii di boon te dou. Sö di Njunjun Tii u Masa Gadu dë e.”

Aki Masa Jesosi taa i musu biinga fii pasa a di piki döö.

Mat. 7:13-14,21-23

²²Nöö a baka u di dë, hën Masa Jesosi toona tei pasi nango a Jelusalen. Nöö fa a nango dë nöö a ta pasa a sömëni köndë, nöö a ta lei sëmbë a dee peipei köndë nango.

²³Nöö hën wan sëmbë ko nëën ko hakisi ën taa: “Masa o, biti së u sëmbë nöö o dou a Gadu Köndë nö?”

Hën Masa Jesosi piki ën taa:

²⁴“Un sabi nö? Na suku di soni dë e. Ma biinga be i dë wan u dee sëmbë di sa pasa a di piki döö go a dendu. Biga mi taki e, taa a a’ wan juu ta ko dë, nöö sömëni fuunu o kë biinga fu de pasa go a di piki döö ma wan o sa feni ën. ²⁵Woon sai dë te di sëmbë di abi di köndë o hopo tapa di döö. Nöö woon go taanpu a di döö buka ta naki di döö ta begi di sëmbë taa: ‘Masa o, gaantangi jabi di döö da u.’ Ma a o piki unu taa: ‘Un disa mi. Ma sabi unu. Un së un kumutu?’

²⁶“Nöö di juu dë woon piki taa: ‘Wë nönö, Masa, i sabi u. U ku i bi ta njan ta bebe makandi. A u köndë seei i bi ta lei u hiniwan juu.’

²⁷“Ma nöö a o piki unu taa: ‘Mi taki e, ma sabi unu e. Ma sabi naasë un kumutu. Un kumutu a mi fesi dë, un takusëmbëma.’

²⁸“Nöö naandë woon fika ta si dee fesiten sëmbë fuunu te a Gadu Köndë ala, de Abahamu, Isaki, ku Jakopu, ku hii dee tjabukama u Masa Gadu. Woon ta si de ma wan

o sa dou a de. Nöö naandë woon dë ta du soni ta kai olo te un wei.

²⁹Nöö sëmbë o kumutu a hii së u di goonliba go a Gadu köndë ala, nöö de tuu o go sindo a tafa ala, ma wan o sa dou a de. ³⁰Nöö hën mbei mi ta taki da unu limbolimbo taa dee sëmbë dee bi dë fesiwan aki sa ko bakawan ala. Dee bi dë bakawan aki sa bia ko dë fesiwan ala. Da sö.”

Aki u ta si fa Masa Jesosi lobi Jelusalen.

Mat. 23:37-39

³¹A di wan seei daka naandë, hën wanlö Faliseima ko a Masa Jesosi ko taki dëen taa: “Mësitë, a bëtë i kumutu aki go e, biga Könu Helodi ta suku i faa kii.”

^{32,33}Ma nöö Masa Jesosi piki de taa: “Un go taki da di bödjëema naandë taa mi dë aki ta jaka dee didibi ta puu a sëmbë liba, mi ta kula dee sikima ko bunu. Nöö mi o wooko di wooko u mi wantu daka eti. Ma fu go, mi musu fu go a Jelusalen nöömö. Biga de an ta kii wan tjabukama u Masa Gadu a wan oto kamian möön leki a Jelusalen.”

³⁴Hën a bia ta fan soni u Jelusalen. A taa: “Aai baa, di köndë de kai Jelusalen, dee sëmbë fëen nöö ta kii dee tjabukama u Masa Gadu sö. Dee sëmbë a ta manda da de tuu de ta naki ku sitonu ta kii. Nöö a tjali möönsö, un dee sëmbë a Jelusalen dë. Biga fa un sai dë, un sabi un mëni pasi mi kai unu fuun ko a mi nö, leti kumafa wan ganian mama ta kai dee mii fëen fu de ko tjubi nëën hanza basu. Ma wan bi kë.

³⁵“Hën mbei fa u dë aki, nöö di köndë fika da unu awaa. Biga mi, ma

o dë ku unu möön. Mi o go. Ma te wan ten dë, woon toona si mi möön. Nöo woon [kisi mi ku wai awaa, ta bai taa: ‘Gaantangi u Gadu fu di sëmbë di ko a u a di në u Masa.’ ”

Aki Masa Jesosi kula wan sikima a saba daka.

14 A wan saba daka hën wan u dee fesima u dee Faliseima kai Masa Jesosi faa ko njan nëën wosu. Nöo di a ko, nöo [wanlö Faliseima ku wanlö Sabima u Wëti, dë leti dë ta watji ën [u de feni wan soni nëën di an bunu, u de tjëën go kaagi.

²Nöo wan womi sai dë tu ku wan siki fëën. Di sëmbë bi siki taanga te hii sinkii fëën soi.

³Nöo hën Masa Jesosi hakisi dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti dee sai dë taa: “Wë dee sëmbë aki o, mi kë hakisi unu wan soni. Te saba daka, a bunu fii kula wan sëmbë ko bunu, naa i musu disëën? Unfa di wëti u Mosesi taki?”

⁴Ma nöo na wan sëmbë piki ën. De an taki aai, de an taki nönö. Nöo hën Masa Jesosi tëndë maun panjan di womi. Nöo hën a kulëën te a kaba, hën a mandëën go.

⁵Nöo hën a toona hakisi de möön taa: “Ee wan sëmbë i abi wan womi mii fii ee nasö wan kau, nöo hën a kai a tobo wata, nöo fu di a dë saba daka nöo joo disëën faa dëdë nö, naa joo go puu ën?” ⁶Ma nöo de an piki ën na wan wojo soni möönsö.

Aki Masa Jesosi taa na wan sëmbë musu suku hei fëën seei.

⁷Nöo fa de dë sindosindo a tafa naandë, nöo hën Masa Jesosi luku

dee sëmbë dee ko a di piizii dë te a kaba lontu dou. Nöo hën a si taa sëmbë sai dë kë sindo a dee möön hebi kamian fu di tafa, biga de ta suku hei u deseei tumisi. Nöo hën a konda wan oto da de.

⁸A taki da de taa: “Te wan sëmbë kai i fii ko a wan piizii nëën wosu, nöo te i go, nöo ja musu suku u go sindo a di möön hei kamian wante e. Ma i musu sindo te a wan së buka ala. Biga kandë sö, di sëmbë di kai i ko dë, bi kai wan oto sëmbë tu di hei möön i. ⁹Nöo a o ko taki da i taa: ‘Wë mati o, saka ko sindo a baka aki, be di otowan sindo a i kamian.’ Nöo di juu naandë, ku gaan sen joo hopo go sindo a di möön lagi kamian.

¹⁰“Ma ee wan sëmbë kai i fii ko a wan piizii nëën wosu, nöo te i go, nöo go sindo a di möön lagi kamian e. Nöo te di juu a ko, nöo ee a si taa wë di kamian i sindo ala an fiti i, nöo a o kai i taa: ‘Mati o, na sindo ala baa. Ko sindo aki.’ Nöo a o tei i tja go buta a wan möön hei kamian. Nöo fa joo hopo ka i bi sindo dë fii waka go sindo a di möön hei kamian, nöo dee oto sëmbë o si taa aai, i dë wan hei sëmbë tuu.

¹¹“Biga di sëmbë di ta hopo ën seei, nöo hën de o saka. Ma di sëmbë di ta sakëën seei, nöo hën de o hopo.”

Aki Masa Jesosi taki da di Faliseima ambë faa musu ta kai a piizii.

¹²Nöo hën Masa Jesosi taki da di sëmbë di kai ën a di piizii naandë taa: “Mati o, te joo kai sëmbë möön fu de ko njan ku i, nöo na kai dee bëë fii e, ku dee bunu mati fii, ee

nasö dee gudu sëmbë dee ta libi a i bandja dee sa du i bunu baka. Wë biga ee i kai dee sëmbë dë wanwan, nöö te de o njan nöö de o toona kai i tu. Nöö te de kai i, i go njan te i hopo, nöö hën di njanjan i njan dë, hën nöö da di paima i feni fu di i bi kai de ko njan ku i. Nöö a kaba.

¹³“Ma te joo kai sëmbë u de ko a i wosu ko njan, nöö i musu suku dee pootima e. Ee wan sëmbë aan möni, ee wan sëmbë wojo booko, ee wan sëmbë lan, nöö de i musu ta kai be de ko njan a i wosu. ¹⁴Nöö joo feni bunu fëën. Biga dee lö sëmbë dë, de an sa toona paka i baka. Ma wan daka ta ko Masa Gadu o weki dee sëmbë a dëdë dee bi libi bunu nëën wojo, nöö a di daka dë joo feni di paima fii e.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di gaan piizii.

Mat. 22:1-10

¹⁵Nöö hën di Masa Jesosi fan sö te a kaba, nöö hën wan u dee sëmbë ku ën dë sindosindo a tafa dë taki dëën taa: “Wë di sëmbë di o feni kamian go sindo a di tafa u Masa Gadu nëën köndë ala, nöö a a' bunuhedi e!”

¹⁶Nöö hën Masa Jesosi piki ën, a konda wan oto dëën taa: “Wan womi bi dë, nöö hën a kai hia sëmbë u de ko nëën. Nöö hën a seeka soni u njan te a hia u de musu ko njan ku ën.

¹⁷“Nöö di di juu kisi, nöö hën a manda wan wookoma fëën u go taki da dee sëmbë taa di juu dou, be de ko. Biga hii soni dë seekaseeka kaa.

¹⁸“Ma nöö di di wookoma go kai de, hën de tuu ta pii soni ta konda. Wan

u de taa: ‘Wë fa mi dë aki, nöö ma sa ko e. Biga mi bai wan goon, nöö mi musu go luku ën. Nöö taki da i masa taa an musu tei mi u hogi.’

¹⁹“Di otowan taki taa: ‘Wë mi bai teni kau, nöö mi musu go wooko ku de luku. Nöö hën mbei ma o feni pasi u ko. Nöö taki da i masa taa be an tei mi u hogi.’

²⁰“Di otowan taki möön taa: ‘Wë djunsu aki mi tei wan mujëë, nöö ma o sa ko.’

²¹“Hën di wookoma toona ko dëën masa dee bosikopu. Nöö hën di masa hati boonu seei, hën a taki dëën taa: ‘Wë nöö toona go hesihesi e, nöö i waka a dee gaangaan sitaati ku dee pikipiki sitaati dee dë a di köndë aki tuu, nöö i suku dee lanlan sëmbë ku dee sëmbë dee an sa wooko, ku dee bookowojo sëmbë ku dee pena sëmbë, nöö i tja de tuu ko.’

²²“Hën di wookoma go tefa a ko, hën a taa: ‘Wë Masa, wë mi feni dee sëmbë nöö de ko kaa, ma misikuma kamian dë eti.’

²³“Hën a taa: ‘Wë nöö toona go a dee pandasi kamian ku dee boiti ku dee sabana dendu, nöö te i feni sëmbë nöö i panjan de a maun hai tja ko. Biga di wosu u mi musu fuu. ²⁴Ma nöö mi taki da unu taa dee fosu sëmbë dee mi bi kai dë, nöö na wan u de sa feni di njanjan u mi aki njan möön e.’”

Aki Masa Jesosi ta lei dee sëmbë andi de musu du ufö de sa dë bakama fëën.

Mat. 5:13, 10:37-38; Maik. 9:50

^{25,26}Nöö fa Masa Jesosi ta waka nango dë, nöö wanlö hia sëmbë ta waka ku ën nango. Tee wan pisi, hën a bia luku de. Hën a taki da

de taa: “Ee wan sɛmbɛ ja sa kai mi gaan soni mɔɔn i mama ku i tata ku i mujɛɛ ku dee mii fii ku dee baaa fii ku dee sisa fii ku hii dee libi dee i abi tuu, nɔɔ ja sa dɛ wan bakama u mi e. Biga i musu sa tja sitaafu u mi hedi. Ee i dɛdɛ seei fu mi hedi, ja musu a’ toobi. ²⁷ Biga ee wan sɛmbɛ i kɛ waka a mi baka, nɔɔ ja musu abi kɛ fii seei e. Ma di soni di mi kɛ, hɛn nɔɔ i musu du, nɔɔ joo dɛ wan bakama u mi tuutuu.

²⁸ “Wɛ nɔɔ un musu pakisei di soni bunu e. Biga ee wan fuunu kɛ mbei wan wosu nɔɔ unfa joo du? Ja o go sindo pakisei te i kaba luku ee di mɔni fii tjika u du di woko bifɔ i go seti mbei ɛn ɔ?”

²⁹ “Wɛ biga ee i go seti ɛn nɔɔ hɛn di mɔni fii kaba, nɔɔ te wan sɛmbɛ ko dɛ ko si ɛn nɔɔ a o taa: ³⁰ ‘Di womi aki, luku wan gaan wosu a seti mbei disa aki. Na mbei wɛ an kɛ mbei ɛn e, ma di mɔni fɛɛn wɛ kaba.’ Nɔɔ di juu dɛ nɔɔ de o ta mbei i fa.

³¹ “Nɔɔ sɔseei ee wan kɔnu abi teni dusu sodati nɔɔ hɛn a pakisei taa a o go feti ku wan oto kɔnu di abi tuwenti dusu sodati, nɔɔ bifɔ a go a musu pakisei bunu ee a sa feti ku ɛn.

³² “Ma ee a luku te a kaba nɔɔ a si taa: ‘Wɛ di kɔnu di abi tuwenti dusu sodati dɛ, ma sa wini ɛn,’ nɔɔ an musu luku te di kɔnu ko zuntu poi e. Ma a musu manda sɛmbɛ a fesi go begi ɛn te a kaba, be di taki koti bifɔ de ko miti.

³³ “Wɛ nɔɔ sɔseei hiniwan fuunu musu sindo pakisei ee i sa disa dee soni dee i abi, nɔɔ ee ja sa disa de fii ko ta waka a mi baka nɔɔ ja sa dɛ bakama u mi e.

³⁴ “Wɛ biga un luku, dee sɛmbɛ. Satu dɛ wan suti soni u njan tuu, ma ee di satu kaba a sɔsɔ te an sa kisi gansɛ mɔɔn, nɔɔ andi i sa du ku ɛn mɔɔn? ³⁵ A kapɛɛ nɔɔ i sa tei ɛn tuwɛ, biga aan heepi a goonliba mɔɔn. ‘Nɔɔ sɔseei joo dɛ tu e, ee ja waka ku hii i hati a mi baka.’

“Nɔɔ fa mi fan ku unu aki, nɔɔ un pakisei ɛn bunu e, dee sɛmbɛ, be un fusutɛɛn.”

Aki Masa Jesosi ta konda soni u wan lasi sikapu.

Mat. 18:12-14

15 Wan daka hɛn dee sɛmbɛ ta pii lanti mɔni ku dee oto takulibima u di kɔndɛ, hɛn de go a Masa Jesosi faa musu konda Gadu oto da de.

² Nɔɔ hɛn dee Faliseima ku dee Sabima u Wɛti ko si Masa Jesosi ku dee sɛmbɛ naandɛ makandi. Nɔɔ hɛn de taa: “Ee! Aai baa. Di sɛmbɛ aki, a ta butɛɛn seei kuma bumbuu sɛmbɛ, ma a ta hulu dee gaan takulibima u di kɔndɛ. So juu hɛn ku de ta njan makandi seei. A bunu nɔɔ?”

³ Nɔɔ Masa Jesosi sabi taa sɔ de ta guunjɛɛn, nɔɔ hɛn a da de wan oto. A taa: ⁴ “Un haika e, dee sɛmbɛ. Ee wan fuunu abi wan hɔndɔ sikafu nɔɔ wan u de kumutu a dee otowan dendu go lasi, nɔɔ unfa joo du? Ja o seeka dee nɛniteni-ku-nɛni naandɛ disa a sabana dɛ, nɔɔ i go suku di lasi wan te i feni ɛn nɔɔ? ^{5,6} Nɔɔ te i feni ɛn kaa, nɔɔ joo wai seei hopo ɛn buta a gangaa baaku tja ko a ganda. Nɔɔ te i ko dou ku ɛn kaa, nɔɔ joo kai dee mati fii ku dee sɛmbɛ dɛ a i bandja naandɛ taa: ‘Un

ko mbei piizii ku mi e, dee sëmbë. Biga di mbeti u mi bi lasi, nöö mi feni ën baka.’

⁷“Wë nöö fa i si hii sëmbë ta wai naandë, nöö söseei a dë a Gadu Köndë tu te wan takulibima biëen libi ko ta waka a Masa Gadu baka. De ta piizii ku ën möön leki dee oto nëniteni-ku-nëni sëmbë dee bi dë seekaseeka dë kaa.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di kpëngëlë möni di bi lasi.

⁸Nöö hën a toona taki da de möön taa: “Nöö söseei tu, ee wan mujëë abi teni kpëngëlë möni nöö hën wan u de lasi, nöö an o sëndë faja nöö a ta bai di wosu köniköni ta suku ën teefa a feni ën baka nö? ⁹Nöö te a feni ën kaa, nöö a o kai dee mati fëen ku dee sëmbë dë nëen bandja tuu ko. Nöö a o taki da de taa: ‘Dee sëmbë o, mi bi abi teni kpëngëlë möni nöö wan u de bi lasi, hën mi ta suku ën tefa u dë aki hën mi feni ën. Nöö un ko wai mbei piizii ku mi makandi.’

¹⁰“Wë nöö fa i si dee sëmbë ta wai u di wan kodo kpëngëlë möni bi lasi de feni dë, nöö söseei dee basia u Masa Gadu ta wai tu e, ee wan kodo takulibima seei biëen libi ko ta waka a Masa Gadu baka.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di mii di bi lasi.

¹¹Nöö hën a toona taki da de möön taa: “Wan tata bi dë e, nöö a bi abi tu womi mii fëen. ¹²Nöö hën wan daka hën di piki wan ko nëen. Hën a taki dëen taa: ‘Taata o, mi kë fii paati dee gudu fii, nöö i da mi di u mi së di mi bi o feni wante.’ Nöö

hën di tata paati di gudu fëen da dee womi mii fëen te a kaba.

¹³“Nöö an longi möön, hën di piki wan sei dee gudu fëen. Hën a tei di möni. Hën a go a wan longi köndë, nöö naandë a poi di möni fëen tuu ku jajo libi. ¹⁴Nöö hën a sai dë te wan pisi, hën wan gaan hangi ko a di köndë. Nöö hën pena ko ta kii ën a hii fasi, biga di möni fëen bi kaba gaanduwe kaa.

¹⁵“Nöö hën a go a wan sëmbë u di köndë go suku wooko. Nöö hën di sëmbë dëen wan wooko, a mandëen faa musu go ta luku dee hagu fëen dëen. ¹⁶Nöö hangi ko ta kii di womi mii tee dee hagu njanjan seei a bi kë feni njan fu bëë fëen fuu, ma na di dë seei de dëen. Na wan sëmbë dëen soni u njan a di köndë möönsö.

¹⁷“Nöö hën a sai dë tee wan pisi, nöö hën wojo fëen ko limbo. Hën a taa: ‘Luku fa mi dë aki. Sömëni wookoma mi tata abi ta da njanjan, de ta njan te tjika de, nöö hën mi ko dë aki ta pena da hangi ta kii. ¹⁸Nöö mi sabi andi mi o du. Mi o toona go a mi tata, nöö mi o go taki dëen taa: ‘Taata, wë mi du hogi ku i tee dou ku Masa Gadu tuu. ¹⁹Nöö ma waiti möön seei fii musu tei mi kuma mii fii e, ma tei mi kuma wan wookoma fii nöö.’”

²⁰“Nöö hën a hopo ta waka nango nëen tata.

“Nöö di tata bi dë a wosu naandë. Te wan pisi, hën a tuwë wojo go te ala, hën a si wan sëmbë ta ko. Hën a si taa di womi mii fëen hën ta ko naandë. Nöö hën tjali fëen kisi ën tee. Hën a hopo vu kule go kisi ën baasa, a bosu ën wai ku ën te a bigi.

²¹“Nöö hën di womi mii taa: ‘Taata o, wë ma waiti tjika möön fii

tei mi kuma miii fii e, biga mi du i hogi tee dou ku Masa Gadu seei tu.’

²²“Ma di tata an haika di mii seei. A taki da dee wookoma fëen taa: ‘Un hesi go tei di möön waiti wojo koosu tja ko bisi dëen. Nöö un go tei andelu tja ko tuusi nëen finga, nöö un tja saapatu ko dëen be a bisi. ²³Nöö un go kii di fatu kau tja ko, boo boi njan mbei piizii. ²⁴Biga di womi mii u mi aki bi go kaba a sösö, ma a toona ko a u baka.’ Hën de seti mbei di piizii.

²⁵“Nöö a di ten dë seei, di gaan baaa fëen bi dë a goon dendu. Nöö hën di a kumutu a goon ta ko, hën a jei de ta wai ta pëe ta mbei piizii te a bigi. ²⁶Nöö hën a kai wan u dee wookoma fëen tata ko, hën a hakisi ën taa: ‘Andi ta pasa bigi di bigi aki sös?’

²⁷“Hën a piki ën taa: ‘Wë di piki baaa fii di bi go, hën wë toona ko a wosu. Nöö hën i tata kii di fatu kau ta wai ku ën fu di a toona ko ku libi a wosu baka.’

²⁸“Nöö di di gaan baaa jei sös, hën hati fëen boonu tee a taa an o go a wosu.

“Nöö hën di tata ko jei, hën a go nëen a döo go begi ën taa: ‘Womi, gaantangi, ko boo go a wosu.’

²⁹“Hën a taa: ‘Wë nönö Taata, më o ko a wosu. Wë biga sömëni jaa longi mi ku i dë aki, mi ta du hii soni da i dee i ta manda mi fu mi musu du. Na wan daka seei mi pasa i buka. Mi ta wooko da i kuma mi da wan sitaafuma fii, ma na wan daka i da mi wan u dee kaabita seei fu mi mbei piizii ku dee mati u mi. ³⁰Ma di womi mii fii aki di go poi dee gudu fii ku di jajo libi fëen, tefa

a toona ko aki nöö hën i ta mbei sös wan gaan piizii te i kii di fatu kau dëen. ‘Nöö ma sa ko a wosu. A hati mi poi.’

³¹“Hën di tata taa: ‘Wë mii o, wë fa mi ku i ta libi makandi aki, nöö hii dee soni dee mi abi aki tuu dë fii, na sös nös? ³²Ma di baaa fii di bi go sömëni longi te u mëni taa a dëdë kaba a sösö, hën wë toona ko a u ku libi baka. Nöö an fiti fuu wai mbei piizii ku ën nös?’ ”

Aki Masa Jesosi ta konda taa i musu seeka da di bakaten libi fii.

16 Nöö hën Masa Jesosi toona taki wan oto woto möön da dee bakama fëen. A taa: “Wan guduma bi dë, nöö ‘a a’ hia wookoma. Hën a tei wan sëmbe buta basi a dee wookoma fëen liba faa ta seeka di wooko ta luku hii dee gudu fëen dëen.”

“Nöö hën a dë tee wan daka, nöö hën wan sëmbe ko nëen ko taki dëen taa: ‘Mati o, haika e. Di basi i buta a dee wookoma fii liba dë, an ta wooko bunu e. A ta njan di möni fii.’

“Hën di guduma taa: ‘Sös nös?’ Hën a taki aai. Hën a taa: ‘Wë antoobi.’

²“Nöö hën a manda kai di basi ko nëen. Hën a taki dëen taa: ‘Womi, mi jei wan soni. Wë nöö hën mi kai i ko hakisi fii musu konda da mi. De taki da mi taa i ta njan di möni u mi tuu. Wë nöö i musu taki da mi unfa i wooko ku di möni, biga abiti möön mi o puu i. Ja o dë basi fu di wooko u mi möön.’

³“Nöö hën di basi taki nëen hati taa: ‘Ee maingë, di soni aki, a bigi da mi. Wë nöö ee di masa u mi ko

puu mi a wooko, nöö andi seei mi o du? Biga ma sa wooko a goon dendu te tja heepi ko da mi fu mi feni soni njan. Nöö fu mi ta waka ta pidi njanjan a sëmbë wosu, mi a' sen fëën. Ma sa du ën.'

⁴“Hën a sai dë te wan pisi, hën a taa: ‘Söö. Wë mi saandi mi o du u te de puu mi a di wooko, nöö oto sëmbë sa hoi mi a de wosu. Nöö pena an o kii mi.’

⁵“Hën di a pakisei sö kaa, nöö hën a kai hii dee sëmbë dee bi juu soni nëën masa söndö paka. Nöö hën di de ko nëën, hën a taki da di fosuwan taa: ‘Womi o.’ A piki. A taa: ‘Un mëni i bi abi fii paka di masa u mi?’

⁶“Hën a piki ën taa: ‘Wë basi, mi abi wan höndö bali fatu dee mi bi tei fu mi musu paka.’

“Hën a taki aai. Hën a tei di pampia a bi sikifi dee soni a bi juu, hën a tënëën tuwë. Hën a dëën wan oto pampia taa: ‘Luku wan oto pampia aki. Go sindo, nöö i toona sikifi ën. Ma te joo sikifi, na sikifi wan höndö möön e. Sikifi feifiteni bali nöö.’ Hën a tei, hën a go sindo hën a sikifi.

⁷“Hën a kai wan otowan, di u mbei tu. Hën a taa: ‘Womi o, fa u ta wooko aki, nöö dee soni mi bi juu i, un mëni i abi fii musu paka?’

“Hën a piki ën taa: ‘Wë basi, mi abi wan dusu saku boon fu mi musu paka.’

“Hën a tei di biifi hën a tënëën. Hën a taki dëën taa: ‘Go sindo, nöö i sikifi otowan. Ma te joo sikifi, nöö i sikifi aiti höndö nöö. Na sikifi wan dusu möön.’ [Nöö sö a saka di möni da de tuu.]

⁸“Nöö hën di di guduma si fa di basi du dë, hën a taa: ‘Aai, di sëmbë aki, [hii fa a hogi] ma a sabi u du soni e. A kõni tuu. [A sabi fa u heepi ën seei fu te di fuka ko nëën a bakaten, nöö a sa libi.]’ ”

Nöö hën Masa Jesosi toona taa: “Luku fa di guduma gafa di sëmbë. Nöö mi taki e, dee sëmbë u di goonliba aki dee an ta waka a Masa Gadu baka, de ta libi a wan fasi u tja wini ko da de a bakaten möön leki dee sëmbë dee ta waka a Gadu baka e.”

⁹Nöö hën a toona taki da de taa: “[Un si fa di basi du aki nöö? A seeka di soni faa musu toona heepi ën seei a bakaten.] Nöö sö unu seei musu du tu e, dee sëmbë. Dee möni un si un ta wooko a goonliba aki, nöö un musu ta wooko ku de a wan fasi fu te di daka un kumutu a di goonliba aki, nöö de o kisi unu ku piizii seei te un dou a Gadu köndë ala ka woon dë fu teego.

¹⁰“Nöö a dë sö taa ee wan sëmbë ja sa seeka wan piki soni te a ko bumbuu soni, nöö söseei ja o sa seeka gaan soni tu. Nöö ee i ta fufuu piki soni, nöö söseei joo ta fufuu gaan soni tu.

¹¹“Nöö ee wan sëmbë ja ta seeka di gudu i ta feni a goonliba aki a wan bumbuu fasi, ja ta njan mën kumafa a fiti, wë nöö unfa Masa Gadu o sa futoou i faa da i gaan gudu nëën köndë fii seeka? ¹²Nöö ee wan sëmbë ja ta seeka oto sëmbë soni te de butëën a i maun, nöö unfa de o da i soni fii seei, fii seeka?

¹³“Nöö na wan sëmbë sa dini tu masa makandi e, dee sëmbë. Biga

joo lobi wan möön wan. Ee i hängi a wan, nöö ja o sa hängi a di otowan möön. Wë nöö i sa dë a Gadu baka, ee nasö i sa dë a gudu baka, ma nöö ja sa dë a de tuu baka makandi e.”

¹⁴Nöö di Masa Jesosi taki dee oto aki teefa a kaba, nöö hën dee Faliseima jei, nöö hën de an kë sö. Biga deseei a’ langabëë u möni tumusi. Nöö hën de bia ta sösö Masa Jesosi ta mbei ën fa.

¹⁵Hën Masa Jesosi taki da de taa: “Wë unu wë mi ta taki tuu e. Biga a sëmbë wojo un ta mbei taa un dë bumbuu sëmbë, ma Masa Gadu hën sabi unu hati e. Nöö di soni libisëmbë ta si u gaan bumbuu soni, nöö a Masa Gadu wojo an dë wan wojo soni.”

Aki Masa Jesosi ta konda soni u di awoo tii ku di Njunjun Tii u Masa Gadu.

¹⁶Nöö hën a taki da dee Faliseima möön taa: “Un haika e, dee sëmbë. Fu sensi di ten u Mosesi te kisi di ten u Johanisi di Dopuma, nöö dee wëti Mosesi ku dee tjabukama bi kisi a Gadu bi ta konda da libisëmbë fa u de waka a Gadu baka. Ma nöö fa u dë aki, wan njunjun buka ko taa Masa Gadu hopo wan Njunjun Tii. Nöö hia sëmbë ta biinga a di Njunjun Tii dë baka kaa. ¹⁷Ma tökuseei an dë taa dee awoo wëti an bunu e. Mundu ku goonliba sa kaba, ma na wan piki wan u dee wëti seei o kaba a sösö möönsö.”

Aki Masa Jesosi ta lei fa manu ku mujëë an musu tuwë.

Mat. 5:31-32; Maik. 9:42

¹⁸Hën a toona taki möön taa: “Ee wan sëmbë i go tei wan mujëë te

nöö hën i tuwëën disa nöö i toona go tei wan otowan, nöö di wëti u Masa Gadu hën i booko dë kaa e. Nöö söseei tu, ee wan sëmbë i go tei wan tuwë mujëë fu wan oto womi, nöö i seei booko di wëti u Gadu tu.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di guduma ku Lazalosi.

¹⁹Nöö hën a toona taki da de möön taa: “Wë un haika e, dee sëmbë. Wan guduma bi dë a wan köndë. Nöö a gudu tee na sipootu. Hiniwan juu a ta libi fëën kumafa a kë ta bai dee gaan dii koosu ta bisi ta mbei gaan piizii.

²⁰“Ma nöö wan sëmbë bi dë a di köndë naandë tu de ta kai Lazalosi. A pena te an saanfa u du ku ën seei. Kasikaasi kisi ën hii ën sinkii. Na hopo seei a ta hopo ta waka. Nöö de ta hopo ën ta tja nango ta buta a di guduma dööbuka ²¹fu te di guduma njan nöö a kandë a sa feni so u dee sakasaka u dee njanjan fëën dee ta kumutu nëën tafa ta kai a goon. Nöö dee dagu u sitaati ta ko ta lëmbë dee kasikaasi fëën nëën sinkii.

²²“Nöö hën de dë te wan pisi nöö hën di penama dëdë. Hën dee basia u Masa Gadu ko tei ën tja go nëën gaan sëmbë Abahamu bandja. [Nöö a sai dë ta wai ta piizii ta libi suti kumafa di libi dë ala.]

“Nöö a baka fëën hën di guduma dëdë tu, hën de tjëën go bei. ²³Ma nöö fa a dëdë dë, nöö hën a go a didibi faja. Hën a go sai dë a di faja dendu ta tja sitaafu ta bai ta kai olo.

“Tee wan pisi, nöö hën a hopo wojo luku te ala, a si Lazalosi a Abahamu bandja dë.

²⁴“Hèn a bai kai Abahamu taa: ‘Taata oo, Taata, gaantangi, tei tjali u mi nöö i manda Lazalosi be a tuusi finga fëen a wata tja ko munjan mi tóngö. Biga ka mi dë aki, di faja ta kendi mi tumusi.’

²⁵“Nöö hèn Abahamu piki ën taa: ‘Ke, aai mii, wë mi jei e. Ma mëni taa di ten di i bi dë a goonliba ala, i bi ta libi bunu kumafa i kë. Soni seei an bi ta fuka i. I bi njan di bunu libi fii a goonliba ala tuu bifö i dëdë ko aki. Nöö Lazalosi, di a bi dë a goonliba ala, nöö hii fuka a bi ta tjai. Wë nöö fa u dë aki i ko ta tja sitaafu, ma Lazalosi hèn ko feni böö awaa.

²⁶“ ‘Ma haika, boiti u di dë, pasi an dë fu dee sëmbë u mi aki aba ko a unu ala e. Söseei pasi an dë a unu ala tu fu un sa aba ko a u aki. Biga wa sa pasa di gaan fundu ngötö a u mindi aki fuu ko miti ku u seei.’

²⁷“Nöö hèn di guduma taa: ‘Aai, wë mi jei. Ma nöö i sabi nö? Mi begi i Taata, gaantangi, manda Lazalosi be a go a mi tata wosu, ²⁸nöö a o si wanlö baaa u mi naandë. De dë feifi. Nöö gaantangi be a wasiköi de da mi taa de an musu libi kumafa mi bi libi a goonliba ala möön, fu de ko a di sitaafu kamian aki.’

²⁹“Nöö hèn Abahamu piki ën taa: ‘Sö nö, womi?’ Hèn a taki aai. Hèn a taa: ‘Wë, mi jei. Ma i sabi nö? Dee sëmbë a goonliba ala, de abi dee buku fu Mosesi ku dee u dee tjabukama u Masa Gadu kaa. Nöö be dee baaa fii haika andi dee buku ta taki nöö de waka a de baka.’

³⁰“Hèn di guduma taa: ‘Aai, Taata, sö a dë tuu. Ma di dë wanwan an tjika. Ma ee wan dëdë sëmbë hopo go wasiköi de, nöö de o bia de libi.’

³¹“Hèn Abahamu piki ën taa: ‘Ma haika e, mati. Ee de an sa tei dee sikifi a dee buku naandë, nöö ee wan sëmbë hopo kumutu a dëdë köndë go fan ku de seei, de an o jei möönsö e.’ ”

Sö wan gaan oto Masa Jesosi konda dë e.

Aki Masa Jesosi bai dee bakama fëen u de an ganjan sëmbë puu a Gadu pasi.

Mat. 18:6-7,21-22; Maik. 9:42

17 Hèn Masa Jesosi taki da dee bakama fëen taa: “Un musu sabi taa dee soni ta hai sëmbë puu a Gadu pasi an o sa kaba a di goonliba aki möönsö. Ma mi bai helu da dee sëmbë dee o ta tja dee lö soni dë ko a sëmbë. ²Biga ka fii du sö wan soni, nöö a möön bunu de tai wan gaan gindi sitonu a i gangaa, nöö de tja i go tuwë a ze mindi be i dëdë kaba a sösö wante, fu ja du di hogi di i bi pakisei dë. Di sitaafu dë hogi, ma an hogi kuma di i bi o feni ee i bi feni pasi puu sëmbë a Gadu pasi. ³Un musu luku bunu ku di soni naandë fu an musu miti unu e.”

Aki Masa Jesosi ta lei de fa u de libi ku dee sëmbë dee ta du de hogi.

Hèn a toona taa: “Wë nöö ee i si taa di otowan fii du i hogi, nöö i musu fan ku ën be an du sö ku i möön. Nöö ee i si taa a piki disa di hogi du fëen dë, nöö i musu disëen. Ja musu hoi ën a bëë. ⁴Ee a du i hogi sëbën toon a wan daka seei nöö hèn a ko a i sëbën toon ko begi i fii dëen paadon, nöö i musu disëen. Na hoi ën a bëë möön e.”

Aki Masa Jesosi konda taa ee di biibi fii piki seei ma a sa du gaan wooko.

⁵Nöö hën dee bakama^d taki da Masa Jesosi taa: “Wë Masa o, u ta biibi a Masa Gadu liba, ma di biibi fuu an tjika. Nöö u begi i gaantangi, heepi u be di biibi fuu ko möön taanga.”

⁶Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Aai. Wë womi, ee i abi wan piki biibi a Gadu liba kuma ahun sii seei, hën i taki da di pau i si aki sö taa: ‘Hön kumutu aki go paandi i seei a ze,’ nöö a o piki i buka e.”

Aki Masa Jesosi ta konda da de kumafa di wooko u de dë.

⁷Nöö hën a taki da de möön taa: “Undi fuunu o abi wan wookoma, nöö te a go a wooko a goon dendu nasö a go luku dee mbeti a sabana tee a ko, nöö i taki dëen taa: ‘Ko sindo njan?’

⁸“Na tuu fii. Ma joo taki dëen taa: ‘Wë luku, di i ko kaa, nöö i seeka hesihesi nöö i go boi njanjan seti tafa da mi be mi njan. Nöö te mi njan te bëë u mi fuu kaa, nöö i seei sa njan tu.’

⁹“Wë nöö unfa un pakisei u di soni naandë? Un pakisei taa di basi u di wookoma musu da di wookoma fëen apaiti tangi fu di a wooko dëen taanga sö nö? Nönö. An dë faa dëen tangi e. Wë biga fa a wooko naandë, sö nöö a bi musu wooko.

¹⁰“Wë nöö unu seei tu e, te un wooko da Masa Gadu kumafa a da i di wooko, nöö an dë fuun suku tangi nëen e. Biga sö nöö di wooko fuunu dë kaa.”

Aki Masa Jesosi kula teni sëmbë dee bi siki tjinasiki.

¹¹Nöö fa Masa Jesosi nango a Jelusalen dë, nöö hën a ta pasa a di pisiwata u Samalia ku Galilea mindi.

¹²Nöö hën a go dou a wan piki köndë. Hën teni sëmbë ko miti ku ën naandë, nöö dee sëmbë dë tuu siki tjina siki. Hën de taanpu te ala,

¹³de bai taanga kai Masa Jesosi taa: “Jesosi, Masa o, ke gaantangi, tei tjalihati fuu nöö i heepi u baa!”

¹⁴Nöö di Masa Jesosi jei di bai, nöö hën a bia luku. Hën a si dee sëmbë. Hën a taki da de taa: “Ee, aai mii. Wë un sabi nö? Un pasa go a dee begima be de si unu fa un dë.”

Nöö di de seti nango, te wan pisi hën de tuu ko bunu djee. ¹⁵Nöö di wan u de si taa a ko bunu, hën an go möön ma a bia toona. Nöö hën a ta bai taanga ta gafa Gadu ta dëen tangi u di bunu a du ën naandë.

¹⁶Nöö hën a kule go kai a Masa Jesosi fesi a goon naandë. Hën a taki dëen taa: “Ke Masa, gaantangi fii e, fu di bunu i du mi aki. A bigi. Nöö mi si ën!” Nöö di sëmbë dë bi dë wan Samalia sëmbë.

„An bi dë Isaëli sëmbë seei kuma dee oto nëigi, faa bi musu da Gadu tangi sö.”

^{17,18}Nöö hën Masa Jesosi hakisi ën taa: “Wë womi o, fa i ko i wanwan aki, na teni sëmbë un bi dë ko bunu nö? Unsë dee otowan fii dë? Na wan u de toona ko fu de ko da Gadu tangi möönsö möön leki di döösë sëmbë aki nö? Wë a bigi a mi.”

¹⁹Hën a taki dëen taa: “Wë womi o, hopo go fii e. Di biibi di i abi a mi liba, nöö a heepi i kaa.”

d 17:5 Aki de kai de “apösutu”.

Aki Masa Jesosi ta konda soni u di ten di a o toona ko a goonliba.

Mat. 24:23-28,37-41

²⁰Wan daka, hën wanlô Faliseima ko a Masa Jesosi ko hakisi ën taa: “Mësitë o, na un ten Masa Gadu o ko a goonliba ko tei di Könu Tii fëën, faa taki a hii sëmbë liba?”

Nöo hën Masa Jesosi piki de taa: “Wë un haika e. „Di tii u Gadu an ta ko kumafa un ta mëni ën dë e. Biga, dee könu u di goonliba aki te de o ko u tii dee köndë, nöo hii sëmbë ta sabi taa de ta ko. „Biga de ta wai ta pëë doon, tutu ta piki.„ Ma di ko u di tii u Masa Gadu hën an o dë sö e.

²¹“Biga te a o ko, nöo na wan sëmbë o sa taki taa: ‘Luku ën aki.’ Ee nasö: ‘Luku ën ala.’ De an o sa lei sëmbë sö. Biga di Tii fëën ta dë a dee sëmbë dee ta waka nëën baka hati.”

²²Nöo hën a taki da dee bakama fëën taa: “Fa mi o disa unu go aki, nöo wan ten o ko nöo un tuu o hangî u si ee wan u dee daka seei di Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o dë nëën könubangi ta taki a hii mundu liba. Ma wan o sa si ën eti.

²³Sëmbë o taki da unu taa: ‘Un luku ën aki!’ Ee nasö: ‘Un luku ën ala.’ Ma wan musu go luku e. Wan musu piki möönsö.

²⁴“Biga te di daka di Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o toona ko, nöo a o dë leti kuma te liba koti faja walau sö, hii sëmbë ta si ën. Biga liba ala o limbo gbegede te kisi ku goon aki tuu. Nöo söseei di ko u mi o dë tu. ²⁵Ma bifö mi toona ko aki a sö wan fasi, nöo mi musu tja sitaafu ku pena tee bifö. Biga dee lö sëmbë

u di ten u dë aki, de an dë a mi du. Kwetikweti.

²⁶“Ma di ten di Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o toona ko a goonliba, nöo a o dë leti kumafa di ten u Noa bi dë. Biga leti kumafa soni bi ko miti dee sëmbë a di ten dë, nöo söseei a o miti dee sëmbë u di ten di mi o ko tu. ²⁷Biga a Noa ten de bi ta njan ta bebe, dee womi bi ta tei mujëë, dee mujëë bi ta tei manu. De bi ta libi u de kumafa de kë söndö mëni Gadu möönsö, tefa di daka Noa go a di sipi dendu. Hën di tjuba seti kai, gaan wata ta ko te a kii de tuu fia puu dë.

²⁸“Nöo söseei tu a bi miti dee sëmbë a di ten u Lotu. Dee sëmbë bi sai dë ta njan ta bebe, de bi ta bai soni ta sei, de bi ta koti goon ta paandi njanjan, de bi ta mbei wosu, ²⁹tee di daka di Lotu kumutu a Sodom go. Nöo hën di wan seei daka naandë faja kumutu a liba mökisi ku di soni de kai zuwalufu kai ko a goon tjuma dee sëmbë u Sodom kii tuu fiaa puu dë. ³⁰Wë nöo söseei a o pasa tu te Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o toona ko a goonliba fu sëmbë musu si mi.”

³¹Nöo hën a taki da de möön taa: “A di daka dë nöo ee wan sëmbë dë nëën baiko, nöo an musu tei ten faa go tei soni fëën nëën wosu dendu e. A musu bazia ko a goon wante nöo a kule go tjubi. Nöo söseei ee wan sëmbë dë nëën goon dendu ta wooko, nöo an musu kule go a ganda go tei soni nëën wosu, ma a musu kule go tjubi nöo.

³²“Nöo fa mi ta fan aki, un mëni di soni di bi pasa ku di mujëë fu Lotu e. ³³Biga di sëmbë di ta biinga

faa hoi ën libi kumafa a këen  ku dee soni fëen dee a abi a goonliba aki, nöö a o lasi ën nöömö. Ma di sëmbë di aan toobi faa lasi ën, nöö hën o feni ën fa a kë.”

³⁴Hën a taki möön taa: “A di daka di Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o ko, nöö tu sëmbë sa dë a wan bedi ta duumi, nöö wan u de Gadu o tei tja go nöö di otowan a o disëen.

³⁵Nöö tu mujëë o dë makandi a wan kamian ta mbei boon, nöö wan u de Gadu o tei tja go, nöö di otowan a o disëen. [³⁶Söseëi tu sëmbë sa dë makandi ta wooko a goon dendu, nöö wan u de Gadu o tei tja go, nöö di otowan a o disëen dë.]”

³⁷Nöö hën dee bakama u Masa Jesosi hakisi ën taa: “Wë, Masa o, na unsë u di goonliba di soni naandë o pasa?” Nöö hën a koti wan nöngö da de taa: “Ka wan mbeti dëdë fika, nöö naandë dee opete ta ko.”

Aki Masa Jesosi taki fa u musu ta begi nöömö söndö wei.

18 Nöö hën Masa Jesosi taki wan woto da dee bakama fëen faa lei de kumafa de an musu ko wei u begi Gadu, ma de musu ta begi ën hiniwanten söndö lasi hati.

²A taa: “Wan fisikai bi dë a wan köndë, nöö a bi hogi tee an ta fëëë Gadu, nöö aan toobi ku libisëmbë tu. ³Nöö wan mujëë bi ta dë a di köndë dë tu, manu fëen bi dëdë. Nöö a bi ta ko a di fisikai nöömö ta ko ta begi ën taa: ‘Fisikai o, mi kë i heepi mi. Mi ku wan sëmbë a’ sondi, nöö mi begi i fii kuutu di soni da

u. Da mi di leti u mi nöö i dëen di adjabëë fëen.’

⁴“Nöö a fesi di fisikai an bi kë heepi di mujëë. Ma a baka fëen a ko pakisei tee a kaba, hën a taa: ‘Wë aluwasi fa ma ta fëëë Gadu, nöö ma a’ toobi ku libisëmbë tu, ⁵ma tökuseëi di mujëë aki ta ko a mi nöömö, an ta disa mi ku di taki möönsö. Nöö mi o heepi ën be a feni di leti fëen, be mi böö fëen. Biga ee nasö, a o ta ko ta kaakei mi ku di taki fëen dë nöömö.’ ”

⁶Nöö hën Masa Jesosi taa: “Un haika fa di fisikai taki dë. A abi hogihati, ma tökuseëi, a piki di mujëë buka. ⁷Wë nöö Masa Gadu di abi sö bunuhati wë? Ee wan sëmbë fëen ta begi ën nöömö a ndeti ku didia, an sa heepi ën nö? Biga a bi pii de puu a oto sëmbë dendu tei ko fëen sëmbë kaa, nöö a o buuja ufö a ko a de nö? Nönö, an o buuja e. ⁸Mi taki e, a o ko hesihesi a de ko kuutu soni da de.

“Ma nöö fa mi fan dë seei, ma  fa de o du ku dee sëmbë u mi a di goonliba aki tjika dë, nöö, te Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki toona ko  u mi ko heepi de, nöö mi o feni sëmbë möönsö di ta biibi a mi eti nö?”

Aki Masa Jesosi da wan oto u wan Faliseima ku wan pii-lanti-mönima.

⁹Nöö hën Masa Jesosi da de wan oto u dee sëmbë dee ta wisiwasi otowan ta mbei deseei taa de dë bumbuu sëmbë. ¹⁰A taa: “Wan daka nöö hën tu sëmbë hopo, hën de go a Masa Gaangadu Wosu fu de go begi Gadu. Nöö wan u dee sëmbë bi dë

Faliseima nöö di otowan bi dë wan sëmbë di ta pii lanti möni.

¹¹“Nöö hën di de go naandë, hën di Faliseima go taanpu te a wan së ala, hën wanwan. Nöö hën a begi taa: ‘Masa Gadu, gaantangi fii e, fu di ma dë kuma dee takusëmbëma, kuma dee fufuuma, kuma dee sëmbë dee ta tei sëmbë mujëë, kuma di sëmbë ta pii lanti möni aki. ¹²Tu toon hiniwan wiki mi ta disa u njan ta begi i. Hiniwan soni mi abi nöö mi ta paati, nöö mi tja fii së ko da i a keiki kumafa di wëti dë. Sö mi ta libi.’ Sö di Faliseima begi.

¹³“Ma di sëmbë ta pii lanti möni naandë, nöö a sabi taa an ta libi bunu tuu. Nöö sen kisi ën tee an sa hopo wojo luku liba möön. A fika a baka ala ta naki maun nëen hati taa: ‘Ke, Masa Gadu, a’ tjalihati u mi nöö i heepi mi o. Biga mi sabi taa mi dë wan gaan takusëmbëma tuu.’ ”

¹⁴Nöö hën Masa Jesosi taa: “Wë mi taki da unu taa fa di sëmbë ta pii lanti möni go a wosu dë, nöö Masa Gadu an hoi dee hogi du fëen nëen bëë möön e, ma a tei ën ko sëmbë fëen. Ma di Faliseima dë, Gadu disëen a go fëen a wosu nöö. Biga hiniwan sëmbë di hopo hënseei, nöö Gadu o sakëen. Ma hiniwan sëmbë di saka hënseei, nöö hën Gadu o hopo.”

Aki de tja dee mii ko a Masa Jesosi.

Mat. 19:13-15; Maik. 10:13-16

¹⁵A di juu dë seei, nöö hën de ta tja dee piki mii ko a Masa Jesosi faa musu buta maun a de liba [begi da de]. Ma di dee bakama u Masa Jesosi si sò, nöö hën de gandji da de

taa: “Wan musu tja dee piki mii dë ko aki e.”

¹⁶Ma di Masa Jesosi jei fa dee bakama taki, hën a taa: “Nönö. Wan tapa de e! Un be dee mii ko a mi nöö. Biga sëmbë kuma dee mii aki, de ta dë a di Njunjun Tii u Masa Gadu dendu ta feni di bunu fëen. ¹⁷Nöö mi taki e, ee wan sëmbë i kë ko dë a di Tii u Gadu dendu, nöö i musu abi sakafasi ta futoou Masa Gaangadu kumafa wan mii ta abi sakafasi ta futoou dee gaan sëmbë fëen.”

Aki Masa Jesosi ta konda soni u gudu da de möön.

Mat. 19:16-30; Maik. 10:17-31

¹⁸Nöö hën wan hedima u dee Isaëli sëmbë ko a Masa Jesosi. Hën a hakisi ën taa: “Mësitë o, mi sabi taa i dë wan bumbuu sëmbë, nöö hën mi ko hakisi i andi mi musu du fu mi feni di libi u teego.”

¹⁹Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Womi, fa i ta kai mi bumbuu sëmbë aki, ma i saandi i ta taki dë nöö? Bumbuu sëmbë an dë boiti Gadu wanwan nöö. ²⁰Ma nöö fii feni di libi u teego, nöö ja sabi dee wëti u Masa Gadu eti ö, taa ja musu go a oto mujëë möön leki di mujëë fii u wosu. Ja musu kii sëmbë. Ja musu fufuu sëmbë soni. Ja musu mindi soni da sëmbë. I musu ta lesipeki i tata ku i mama.”

²¹Hën di hedima piki taa: “Wë, hii dee wëti dë tuu mi ta hoi fu sensi di mi dë piki mii.”

²²Nöö hën Masa Jesosi toona taki dëen taa: “Wë, mi jei. Ma ee fuu taki ën gbelin kumafa a dë, wan soni nöö toobi i eti. Hën da i musu go sei hii dee

soni fii dee i abi te i kaba, nöö i paati di möni da dee pena sëmbë. Nöö te i du sö kaa, nöö i ko ta waka a mi baka. Nöö a bakaten nöö joo feni wan möön bunu gudu a Gaangadu Köndë.”

²³Nöö di di sëmbë jei sö, hën tjali ko kisi ën tee kuma a sa këë, biga a abi hia gudu tuu.

²⁴Nöö di Masa Jesosi si fa tjali kisi di womi fu dee gudu fëen hedi, nöö hën a taki taa: “Aai, di soni aki, a taanga e. Fu wan guduma butëen seei a di Tii u Masa Gaangadu basu, a dë wan taanga soni tuu. ²⁵A dë leti kuma te wan gaan mbeti ta biinga faa pasa a wan aguja baaku. Sö a taanga tjika.”

²⁶Nöö di de jei sö, hën de hakisi ën taa: “Wë, ee a taanga da wan sëmbë di Gadu seei heepi sö te a ko gudu, nöö ambë seei o sa go a Gadu Köndë?”

²⁷Hën Masa Jesosi piki de taa: “Di soni dë, na wan libisëmbë a’ taanga u du ën, ma Gaangadu hën a sa du hii soni.”

²⁸Nöö hën Petuisi taki dëen taa: “Wë Masa, luku. U disa hii soni tuu, fuu ko ta waka a i baka.”

²⁹Nöö hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë sö a dë tuu. Ma haika e. Ee wan sëmbë i kë dë a di Njunjun Tii u Gadu dendu te nöö hën i disa i wosu ee nasö i tata ku i mama ee nasö dee baaa fii ee nasö i mujëë ku dee mii fii, ³⁰nöö mi taki e, taa hii dee soni naandë tuu joo toona feni baka möön leki fa i bi abi a goonliba aki, nöö a bakaten nöö joo feni di bunu libi u teego tu a Gadu Köndë.”

Aki Masa Jesosi konda soni u di dëdë fëen da de möön.

Mat. 20:17-19; Maik. 10:32-34

³¹A baka u di dë, hën Masa Jesosi kai de tuwalufu bakama

fëen a së. Hën a taki da de taa: “Un haika e. Fa u dë aki, nöö u nango a Jelusalen. Nöö hii dee soni dee tjabukama u Gadu bi sikifi u Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki, nöö de tuu o pasa ku mi awaa. ³²Dee feantima u mi o tja mi go a dee döösë sëmbë dee abi taki a di köndë aki, nöö de o ta mbei mi fa ta kosi mi ta tunta a mi. ³³Nöö de o wipi mi te de kaba ufö de o kii mi awaa. Ma nöö di u mbei dii daka fëen, nöö mi o toona weki hopo baka.”

³⁴Ma fa Masa Jesosi fan ku dee sëmbë fëen dë, nöö de an fusutëen. A dë wan tjubitjubi soni da de, biga de an saandi a ta taki dë.

Aki Masa Jesosi kula wan bookowojoma.

Mat. 20:29-34; Maik. 10:46-52

³⁵Nöö hën de nango tefa de ko zuntu ku di köndë de ta kai Jelikou. Nöö wan bookowojoma bi dë sindosindo a bandjapasi naandë ta pidi möni. ³⁶Nöö di a ta jei dee hia sëmbë ta fan ta ko dë hën a hakisi taa: “Sëmbë hën ta ko hia naandë sö nö? Andi ta pasa?”

³⁷Hën de taki dëen taa: “Di sëmbë de ta kai Jesosi u Nazalëti, hën wë ta pasa aki e.”

³⁸Nöö di a jei sö, nöö hën a bai taanga taa: “Jesosi eee, i di bakamii u Dafiti dë, na i da di Heepima nö?, Gaantangi mi begi i, a’ tjali u mi, nöö i heepi mi ooo.”

³⁹Ma di dee sëmbë dee bi ta waka a Masa Jesosi fesi jei di bai, hën de gandji dëen taa a musu kabuka dë. Ma tökusee an disa. A bai möön taanga eti taa: “Jesosi eee, di mii u Dafiti dë, saa mi ooo, heepi mi, gaantangi!”

⁴⁰Nöö di Masa Jesosi seei jei di bai, nöö hën a taanpu pii. Hën a taki da dee sëmbë taa be de go tei di sëmbë naandë tja ko nëën.

Nöö hën de tjëën ko. Hën Masa Jesosi hakisi ën taa: ⁴¹“Mati o, wë andi i kë u mi du da i?”

Hën di bookowojoma piki ën taa: “Masa, mi kë ta si soni baa.”

⁴²Hën Jesosi taki dëën taa: “Wë antoobi. Be wojo fii ko limbo e. Biga di biibi i ta biibi a Masa Gadu dë heepi i kaa.”

⁴³Nöö wantewante dë, hën wojo fëën ko limbo gbededee. Nöö hën a ta waka nango a Masa Jesosi baka ta gafa Gadu u di bunu a du ën dë. Nöö fa hii dee sëmbë dee bi sai dë si andi pasa dë, nöö hën de tuu gafa Gadu seei.

Aki Masa Jesosi go a Zakeosi wosu.

19 Nöö hën di Masa Jesosi kula di bookowojoma te a kaba, nöö hën a pasa go dou a Jelikou. Nöö a ta latja pasa a di köndë ganda [faa go a Jelusalen].
²Nöö wan guduma de kai Zakeosi bi ta dë a di köndë. A dë wan hedima u dee sëmbë ta pii lanti möni.

^{3,4}Nöö fa Masa Jesosi ta pasa naandë, nöö Zakeosi bi kë si ën faa sabi ën. Ma an bi sa si ën a dee hia sëmbë dendu, biga a dë wan sati sëmbë. Nöö hën a kule go a fesi go subi a wan pau go dë a liba ala, fu te Masa Jesosi ta pasa dë nöö a musu u si ën.

⁵Te wan pisi hën Masa Jesosi ko ta pasa, nöö hën a hopo wojo a liba hën a si Zakeosi. Hën a kai ën: “Mati Zakeosi!” Hën a piki. Hën a

taa: “Saka hesi ko a goon. Biga a dë fanöudu fu mi ko a i wosu tide.”

⁶Nöö hën Zakeosi saka hesihesi ko a goon, nöö ku gaan piizii seei a tei Masa Jesosi tja go nëën wosu.

⁷Ma nöö di dee oto sëmbë si sö, hën de mati. De tei Masa Jesosi fu hogi seei fu di a de taa a go a wan takusëmbëma wosu.

⁸Ma nöö hën Zakeosi hopo taanpu [a dee sëmbë dendu] nöö hën a fan ku Masa Jesosi. A taki dëën taa: “Masa o, wë luku, te kuma tide nöö mi o paati dee gudu u mi leti mindi, nöö mi o da dee pootima u di köndë wan së. Nöö ee mi bi fufuu wan sëmbë, nöö mi o dëën fö toon möön hia möön fa mi bi tei.”

⁹Hën Masa Jesosi piki taa: “Wë un dee sëmbë u di wosu aki, un a’ bunuhedi e. Biga tide Masa Gadu heepi unu. Nöö di sëmbë di a’ di wosu aki, a bi dë fanöudu u mi ko nëën, biga hënseei da wan bakamii u Abahamu di gaan sëmbë fuu tu. Wë nöö luku, a bi poi seei te kaba a sösö, ma tide a toona ko a Gadu baka. ¹⁰Nöö fu dee lö sëmbë aki hedi mbei Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki ko a goonliba e. Biga mi ko fu mi suku dee sëmbë dee kaba a sösö u mi tja de ko da Gadu.”

Aki Masa Jesosi konda di oto u di guduma di bi paati möni da dee wookoma fëën.

Mat. 25:14-30

¹¹Nöö di juu Masa Jesosi ta fan ku dee sëmbë naandë, nöö de bi dë zuntu ku Jelusalen. Nöö dee Dju sëmbë bi ta mëni taa naandë nöömö Masa Gadu o bazia ko a

goonliba faa ko tei di Könu Tii fëen a hii sëmbë wojo. Nöö dee sëmbë ta waka ku Masa Jesosi dë, de ta mëni taa wantewante di soni dë o pasa. Nöö fëen mbei Masa Jesosi da de wan oto, fu de musu sabi taa an o pasa kumafa de ta mëni ën dë.

¹²Nöö hën a taki da de taa: “Wan hebima bi o go a wan longi köndë fu de butëen ko könu, bifö a o toona ko ta tii di köndë awaa.

¹³“Nöö fëen mbei di juu a o go, nöö hën a kai teni u dee wookoma fëen ko nëen. Hën a da hiniwan u de wan dusu kölu. A taki da de taa: ‘Un wooko ku di möni aki fu mi sa feni wini nëen te mi toona ko.’ Nöö di a taki sö kaa, nöö hën a go fëen.

¹⁴“Ma dee sëmbë u di köndë fëen bi buuse ën te de manda buka go da dee sëmbë u di köndë ka a nango ala taa: ‘Wa kë di sëmbë aki ko könu fuu e.’ ¹⁵Ma tükusee de butëen ko könu.

“Nöö hën a baka fëen hën a toona ko a di köndë ko seti di könu tii fëen awaa. Nöö di a ko, hën a manda buka kai dee wookoma fëen dee a bi da di möni fu de musu wooko dëen, be de musu piki ën unfa de bi wooko ku di möni.

¹⁶“Nöö hën di fosuwan ko nëen nöö hën a tja di möni ko dëen. Hën a taa: ‘Masa o, luku, i bi da mi wan dusu kölu. Nöö hën mi ta wooko ku ën tefa i ko aki, mi feni dusu kölu buta nëen liba. Nöö hën mi tjëen ko da i.’

¹⁷“Nöö hën di masa fëen taa: ‘Aai womi, wë i wooko bunu e. Wë nöö fu di i wooko a sö wan futoou fasi ku di piki soni aki, nöö mi o da i wan gaan wooko awaa. Mi o buta i be i dë hedima u teni köndë.’

¹⁸“Nöö hën di u mbei tu ko. Nöö hën a taki dëen taa: ‘Masa, luku, i bi da mi wan dusu kölu, nöö hën mi wooko ku ën tee mi wini feifi dusu kölu buta nëen liba. Nöö ja si ën aki, mi tjëen ko da i.’

¹⁹“Nöö hën di masa fëen taki dëen taa: ‘Söö. Wë nöö fu di i wooko sö, nöö hën mbei mi o buta i fii dë hedima u feifi köndë.’ Nöö hën a taki aai.

^{20,21}“Nöö hën di u mbei dii ko nëen. Hën a taki dëen taa: ‘Masa, ja ta si di möni fii aki nö. I bi da mi wan dusu kölu. Nöö u di mi sabi taa i dë wan taangalibi sëmbë, langahatima, i ta tei soni ka ja bi buta, i ta koti soni ka ja bi paandi, nöö mi fëëë i. Hën mbei mi tai di möni fii a di hangisa aki fu an musu kaba a sösö, nöö hën mi tja i soni ko da i.’

^{22,23}“Hën di masa fëen taki dëen taa: ‘Womi, sö i hogi gaanfa wë nö? Wë di i sabi taa mi dë wan taangalibi sëmbë, langahatima di ta tei soni ka ma bi buta, mi ta koti soni ka ma bi paandi, nöö faandi mbei ja bi tei di möni u mi tja go buta a banku, fu te mi toona ko nöö a möön hia. A bi sa göö a di banku. Ma fa i du ku ën aki, nöö andi seei mi wini? Wë antoobi.’

²⁴“Nöö hën a taki da dee oto sëmbë sai dë taa: ‘Un hesi ko puu di möni aki nëen maun e, nöö un da di sëmbë di abi teni dusu kölu dë, be disi fika ku sösö maun.’ ²⁵Hën de bai: ‘Huun? Wë Masa, di sëmbë ala, hën a feni teni dusu kölu kaa.’ ²⁶A taki: ‘Aai, mi sabi sö. Ma di sëmbë di abi hia, nöö hën o feni möön hia eti. Ma di sëmbë di na abi,

nöö nëen maun de o puu di pikiwan di a abi, be a fika ku maun.

²⁷“ Nöö dee felantima u mi, dee na bi kë u mi dë könu u de, nöö un musu tja de tuu ko kii a mi fesi aki.’ ”

Aki de ta wai ku Masa Jesosi fa a dë a di buliki liba.

Mat. 21:1-11; Maik. 11:1-11; Joh. 12:12-19

²⁸Nöö di Masa Jesosi taki di soni dë tefa a kaba, nöö hën hën ku dee bakama fëen tei pasi nango a Jelusalen, nöö Masa Jesosi hën dë a de fesi. ²⁹Nöö hën de nango tefa de ko zuntu ku de tu köndë de ta kai Betifaigi ku Betania, leti a di gaan kuun de ta kai Oleifi Kuun naandë. Nöö hën Masa Jesosi manda tu u dee bakama fëen fu de waka a fesi.

³⁰A taki da de taa: “Un nango te un go dou a di köndë a unu fesi ala, nöö woon si wan buliki mii taitai naandë. Sëmbë an sindo nëen liba waka wan daka. Nöö un lusu ën tja ko da mi e. ³¹Ma a kandë sô, wan sëmbë o ko hakisi unu taa: ‘Wë faandi mbei un ta lusu di mbeti u du?’ Nöö un musu taki dëen taa: ‘Masa abi ën fanöudu.’ ”

³²Nöö hën de tu bakama go, hën de go si hii soni leti kumafa Masa Jesosi bi taki da de.

³³Hën di de go seti lusu di buliki, hën sëmbë ko hakisi de taa: “Wë, faandi mbei un ta lusu di mbeti u du?” ³⁴Hën de piki taa: “Masa abi ën fanöudu.”

³⁵Nöö hën de tei ën tja go da Masa Jesosi. Hën de jabi koosu a di buliki baka mindi, hën de mbei Masa Jesosi sindo nëen liba. ³⁶Hën de seti u waka go. Nöö hën dee

sëmbë ku ën ta waka nango dë ta jabi koosu a di gaan pasi liba fu di buliki musu waka a dee koosu liba. „Sö de ta hei Masa Jesosi tjika.”

³⁷Nöö hën de nango tefa de dou ka de o seti bazia di kuun fu de go a goon, nöö hën dee hia sëmbë ta waka nëen baka naandë tuu seti mbei piizii. De ta bai taanga ta gafa Gadu fu dee gaan bunu de bi si Masa Jesosi du a goonliba.

³⁸De taa:

“Gaantangi u Masa Gadu ooo.
A manda di Könu fëen ko da u.
Masa Gadu musu dë ku ën e.
Gadu, gaantangi fii!
I mbei i ku libisëmbë toona ko fii!

Di në fii musu bai te dou a di möön hei kamian a liba ala!”

³⁹Ma di dee Faliseima jei fa de ta bigi Masa Jesosi nöö de an kë sô. Hën de taki dëen taa: “Mësitë o, bai dee sëmbë fii be de kabuka dë.”

⁴⁰Hën a taki da de taa: “Un haika e. Ee dee sëmbë u mi kabuka, nöö dee sitonu a bandjapasi aki seei o bia bai a dee sëmbë dë kamian. „Biga di bai aki musu u bai.””

Aki tjali u Jelusalen kisi Masa Jesosi.

⁴¹Nöö hën Masa Jesosi nango te a ko dou ka a sa si Jelusalen, nöö hën a hopo wojo luku di köndë. Nöö hën tjali fëen kisi ën te a bai këë. ⁴²A taa: “Un dee sëmbë u Jelusalen aki, ee a di ten aki un bi sabi di soni di bi sa heepi unu fuun sa feni böö, nöö wan bi o libi sô e. Ma luku, kumafa u dë aki, a poi da unu kaa, ma wan sa si ën biga a tjubi da unu. ⁴³Nöö wanlô hogi daka ta ko, nöö a dee daka dë dee felantima fuunu o ko lontu di köndë

fuunu tapa buta a djegi, nöö woon fika a di köndë ganda naandë. Na wan fuunu o sa pasa ko a döö.

⁴⁴“Nöö naandë woon dë ta pena ta tja sitaafu fu te de kii unu ku dee miii fuunu tuu. Nöö dee gaan sitonu de tei mbei wosu a unu naandë, na wan u de o fika oto a oto liba möön e. De tuu de o booko tuwë a goon paaja fanjanfanjan. Sö de o booko di köndë fuunu tjika, fu di wan bi kë sabi di juu di Gadu bi ko faa ko heepi unu.”

Aki Masa Jesosi jaka sëmbë puu a di Wosu u Gadu.

Mat. 21:12-17; Maik. 11:15-19; Joh. 2:13-22

⁴⁵Nöö hën Masa Jesosi go dou a Jelusalen awaa, hën a dendu go a di Gaan Wosu u Masa Gadu. Nöö wanlö sëmbë bi sai naandë ta sei soni a di wosu dendu. Nöö hën Masa Jesosi jaka de tuu puu tuwë a döö.

⁴⁶Hën a taki da de taa: “A sikifi a Gadu Buku taa: ‘Di wosu u mi aki, a dë wan wosu fuun ta ko ta begi mi.’ Ma un dee bödjëema aki tei ën buta ko fufuuma kamian ta du kumafa un kë.”

⁴⁷Nöö di juu dë, hën Masa Jesosi ta lei sëmbë a di Wosu u Masa Gadu dendu hiniwan daka. Ma dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti ku dee oto fesima u di köndë tuu bi ta suku wan fasi fu de musu kii ën. ⁴⁸Ma de an saafa u du u de sa feni ën kii, biga hii sëmbë lobi u go nëen go jei dee soni a ta taki.

Aki dee sëmbë ko hakisi Masa Jesosi ambë dëen taki faa du dee soni a ta du.

Mat. 21:23-27; Maik. 11:27-33

20 Wan daka hën Masa Jesosi bi dë a di Wosu u Masa

Gaangadu dendu ta lei sëmbë ta konda di Bunu Buka u Gadu da de. Nöö hën dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti ku dee Gaan Womi u di köndë ko nëen. ²Hën de hakisi ën taa: “Wë dee soni i ta lei sëmbë aki, ku hii dee oto soni i ta du tuu, ambë seei manda i fii ta du de? Kondëen da u.”

³Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Söö. Wë antoobi. Ma miseei o hakisi unu wan soni tu. Nöö te un kondëen da mi, nöö mi o piki unu di Sëmbë di manda mi fu mi ta du dee soni aki.”

⁴Hën a hakisi de taa: “Di dopu Johanisi bi ta dopu sëmbë, naasë a kumutu, a Masa Gadu naa a libisëmbë? Ambë un sabi mandëen? Un kondëen da mi.”

⁵Nöö hën de kuutu ku deseei tefa de wei, de taa: “Wë ee u piki ën taa Masa Gadu hën mandëen, nöö a kandë a o hakisi u taa: ‘Andi mbei wan bi kë biibi ën?’ ⁶Ma ee u piki ën taa a bi dë u libisëmbë, nöö lanti o kë naki u ku sitonu kii.” Biga hii lanti bi tei Johanisi kuma wan tjabukama u Gadu.

⁷Fëen mbei de piki ën taa: “Wë wa sa naasë a kumutu.”

⁸Hën Masa Jesosi taki da de taa: “Wë da miseei tu, ma sa konda da unu ambë manda mi fu mi du dee soni aki.”

Aki Masa Jesosi konda di oto u di guduma ku di pandasi kamian fëen.

Mat. 21:33-46; Maik. 12:1-12

⁹Nöö hën a toona da de wan oto möön. A taa: “Wan sëmbë bi koti wan gaan goon fëen faa mbei pandasi kamian. Nöö hën a paandi

wan fuuta de ta kai doloifi^e nëen tefa a kaba. Nöö fu di a o go a wan oto köndë go tan te a longi, nöö hën a suku wanlö sëmbë tja ko buta a di pandasi kamian u de ta luku ën deën. Nöö hën wë a go fëen.

¹⁰“Hën a go dë ala teefa a sabi taa di fuuta u di goon sa lepi. Nöö hën a manda wan u dee wookoma fëen go a dee sëmbë, fu de musu deën hafu u dee njanjan u di goon faa tja ko deën.

“Ma di di wookoma go dou a di pandasi kamian, nöö hën dee sëmbë kisi ën. Hën de fon mën tee a fon, hën de mandëen go nëen masa ku sösö maun.

¹¹“Hën di masa u di goon toona manda wan oto wookoma go luku möön, nöö söseei de du ku ën tu. De kisi ën fon deën sen tee a tjika de, hën de mandëen go nëen masa ku sösö maun tu.

¹²“Nöö hën di masa u di goon toona manda wan otowan u dee wookoma fëen go möön, di u mbei dii. Ma söseei de du ku ën tu. De naki ën koti hii ën sinkii, hën de jakëen puu a di pandasi kamian. Hën a toona go nëen masa ku sösö maun.

¹³“Hën di masa u di goon taa: ‘Wë andi seei mi musu du möön? Wë nöö mi o manda di lobi mii u mi aki go. Kandë sö de sa a’ lesipeki fëen fu di a dë mi mii.’ ¹⁴Nöö hën wë a mandëen go.

“Ma di de si di mii u di masa ta waka ta ko, nöö hën de fiti buka makandi taa: ‘Söö. Luku di mii fëen ta waka ta ko dë. Hën wë di tata o

disa di goon aki da e. Nöö un boo kii ën wante, nöö woo feni di goon ku dee soni dee dë nëen tuu ko fuu seei.’

¹⁵“Nöö hën di di mii ko dou, hën de kisi ën. Hën de puu ën a di pandasi kamian ganda, hën de kii ën.”

Nöö hën Masa Jesosi hakisi dee sëmbë taa: “Wë nöö fa de kii ën dë, nöö andi di sëmbë di abi di pandasi kamian o du ku dee sëmbë dee kii di mii fëen dë? ¹⁶Na a o ko kii de tuu puu a di pandasi kamian fëen nö? Nöö a o suku oto sëmbë tja ko buta dë fu de ta luku di kamian fëen deën.”

Wë nöö di dee Isaëli sëmbë dee sai dë jei a fan sö, nöö de an këen. Hën de taa: “Nönö, di sondi aki an musu pasa sö e!”

¹⁷Hën Masa Jesosi luku de diin sö te a kaba, hën a taki da de taa: “Wë a o pasa tuu. Biga ja jei fa de sikifi a Gadu Buku nö? De koti wan nongö taa:

Di sitonu dee tëmbëma bi feni
taa an bunu
te de tuwë a kapëë,
hën wë ko dë di mama posu ta
hoi di wosu.”

¹⁸Hën a taa: “Ee wan sëmbë i kai a di sitonu dë liba, nöö a o booko hii i sinkii. Ma ee di sitonu seei hën kai a i liba, nöö ja o a’ pisi möön. Biga a o lala i finufinu.”

Aki de go hakisi Masa Jesosi soni u lanti möni.

Mat. 22:15-22; Maik. 12:13-17

¹⁹Nöö fa Masa Jesosi da de di oto naandë, nöö dee Gaan Begima ku

e 20:9 Di doloifi aki tooka ku di u Saana aki. De ta paandi ën u de mbei win.

dee Sabima u Wëti bi kē kisi ën tja go soötö wantewante, biga de sabi taa de a tjökö ku di oto. Ma de fëëë dee hia sëmbë bi sai naandë.

²⁰Nöö hën de sai dë ta watji ën nöömö tefa de feni wanlö sëmbë. Hën de taki da de taa: “Wë u kē begi unu wan soni fuun heepi u, nöö u paka unu.”

Hën dee sëmbë taa: “Söö, wë antoobi.”

Hën de taa: “Un go a Jesosi kuma bumbuu sëmbë. Nöö un hakisi ën soni a köni fasi fuun feni wan tōngö nëen fuu sa tjëen go kaagi da di gaama.” Nöö hën dee sëmbë go.

²¹Nöö hën de go a Masa Jesosi, hën de hakisi ën taa: “Mësitë o, u ko a i aki. U kē hakisi i wan soni e, ma na u gaan womi fasi. Biga u sabi taa di fan fii dë bumbuu soni. I ta lei sëmbë di pasi u Masa Gadu bunu. I ta luku hii sëmbë di wan fasi nöö, ta konda fa Gadu kē u sëmbë musu libi söndö ganjan.

²²“Nöö hën wë u ko a i aki ko hakisi i wan soni. Fa u ta paka di Gaan Könu lanti möni aki, nöö a bunu fuu pakëen nö, naa an bunu? Unfa a dë a di wëti u Gadu?”

²³Ma fa de taki dë, nöö Masa Jesosi sabi kaa taa de kē kisi ën, hën a taa: ²⁴“Un tja wan kpëngëlë möni ko i si.”

Hën de tei wan möni hën de tja ko dëen.

Hën a hakisi de taa: “Wë ambë fesi dë a di möni? Un në un si dë sikifisikifi nëen?”

Hën de taa: “Wë di u di Gaan Könu.”

²⁵Hën a taa: “Wë, ee a dë u di Gaan Könu, nöö un dëen hën soni

e. Nöö un da Masa Gadu di soni di dë fëen.”

²⁶Nöö fa a fan dë, a foondo de tee. Hën de taa: “Aai, di sëmbë aki, wa a’ möiti fuu mbei te nöö u sa kisi ën möönsö.” Nöö hën de disëen.

Aki Masa Jesosi piki dee Saduseima taa sëmbë ta weki baka a dëdë tuu.

Mat. 22:23-33; Maik. 12:18-27

²⁷Ma a baka u di dë, hën so u dee sëmbë u di keiki paatëi de ta kai Sadusei ko a Masa Jesosi. Dee sëmbë naandë an kē biibi möönsö taa dëdë sëmbë sa weki baka. Hën de hakisi ën taa: ²⁸“Wë Mësitë o, Mosesi bi sikifi wan wëti da u taa ee wan womi libi ku wan mujëë nöö ee di womi dëdë disa di mujëë söndö de pai miii, nöö wan u dee baaa u di womi musu tei di mujëë hoi, be de pai mii fu di böngö u di baaa di dëdë dë an musu kaba.

²⁹“Wë wan tata ku wan mama bi abi sëbën womi mii. Nöö hën di gaan wan tei wan mujëë. Hën de dë te wan pisi, hën di womi dëdë disa di mujëë söndö de pai miii. ³⁰Nöö hën di baaa di waka nëen baka tei di mujëë hoi, ma a dëdë disa di mujëë möön söndö de pai miii. ³¹Hën di baaa di u mbei dii toona tei ën, hën a dëdë disëen tu. Nöö sö a pasa ku hii dee sëbën baa tuu fiaa. Na wan u de pai miii ku di mujëë möönsö. ³²A baka u di dë hën di mujëë ko dëdë tu.

³³“Wë te dee dëdë sëmbë o toona weki ko ku libi, nöö undi u de sëbën baa o abi di mujëë? Biga de tuu bi libi ku ën kaa.”

³⁴Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Dee sëmbë aki, wan fusutan

di soni bunu e., Biga a goonliba aki nöö, womi ta tei mujëë, mujëë ta tei manu. ^{35,36}Ma a Gadu ala dee lö libi dë an dë ala e. Biga dee sëmbë dee ta dë a Gadu Köndë ala, nöö de ko dë kuma dee basia fëën köndë kaa, de an ta dëdë möön.^f

“Nöö di soni mbei sëmbë an ta dëdë ala. Biga dee sëmbë ta dë ala, de dë Masa Gadu mii, nöö de dëdë weki ko feni di libi u teego kaa. Nöö dee sëmbë dee Masa Gadu si taa de dë bumbuu nëën wojo, nöö de a o weki tei tja go u de feni di lö libi dë e.”

³⁷Nöö hën a toona taki da dee Saduseima taa: “Unfa wan kë piki taa te sëmbë dëdë nöö akaa fëën ta fika ku libi eti, faa toona ko nëën sinkii möön a bakaten?, Biga luku di Buku u Gadu, ka Mosesi bi sikifi kumafa a bi si di faja a di uwii. A bi sai dë ta luku di soni te wan pisi, hën a jei wan töngö a di faja dendu taa: ‘Mi da di Gadu di dee gaan sëmbë fuunu, Abahamu, ku Isaki, ku Jakopu ta begi. Di Gadu u de wë disi.’

³⁸“Wë fa Gadu fan dë, hën kë taki taa dee sëmbë a kai dë, de dë ku libi eti. Biga Gadu an dë wan Gadu u dëdë sëmbë e. Nöö hën da hii dee sëmbë dee Gadu mbei tuu dë ku libi eti nëën wojo.”

^{39,40}Nöö hën wanlö Sabima u Wëti piki ën taa: “Mësitë, i abi leti e, i taki bunu.” Nöö a baka u di dë, nöö na wan sëmbë abi hati u hakisi Masa Jesosi na wan soni möön.

Aki Masa Jesosi hakisi dee sëmbë soni u di Paamusi Könu.

Mat. 22:41-46; Maik. 12:35-37

⁴¹Nöö hën Masa Jesosi taki da de taa: “Wë mi o hakisi unu wan soni

awaa. Dee mësitë ta lei unu di Buku u Gadu taa di Paamusi Könu o dë Dafiti bakamii, na sô nöö? ⁴²Wë nöö sô a dë tuu. Ma Dafiti seei sikifi soni fëën a di Kanda Buku. A taa:

Masa Gadu taki da mi Masa taa: ‘Ko sindo a mi letimaun së aki.

⁴³Nöö i dë aki fu tee mi buta dee felantima fii tuu a i basu futu.’
⁴⁴Wë nöö di Dafiti ta kai ën ‘mi Masa’, nöö unfa a sa dë bakamii fëën nöö?”

Aki Masa Jesosi ta bai lanti u de musu luku bunu ku dee Sabima u Wëti.

Mat. 23:1-36; Maik. 12:38-40; Luk. 11:37-54

⁴⁵Nöö leti a hii dee hia sëmbë dendu naandë Masa Jesosi taki da dee bakama fëën taa: ⁴⁶“Un musu luku bunu ku dee Sabima u Wëti e. Biga fa de sai dë, de lobi u tapa gaan langa bandjakoosu ta waka ta lontu u de a köndë ganda mindi nango a wojowojo, fu hii sëmbë musu ta si de ta da de odi a lesipeki fasi a hii sëmbë fesi. Nöö söseei tu, te de go a keiki, ee nasö tee de o go fu de go sindo a tafa a wan piizii, nöö de lobi u go sindo a dee möön hei kamian.

⁴⁷“Ma nöö hii fa de ta mbei taa de bumbuu dë, ma de an bumbuu e. Biga dee mujëë söndö manu dee aan heepi u deseei, nöö de dee Sabima ta njan hii soni de abi te kisi ku de wosu tuu. Nöö ku di fasi dë seei, de ta kumutu u de nango ta begi wanlö gaan langa begi u sëmbë musu sabi taa de dë bumbuu sëmbë. Nöö dee lö sëmbë dë, de o

^f 20:35,36 Nöö an dë u de tei manu ku mujëë möön tu, u de pai miii mbei paansu möön.

kisi di möön gaan hebi sitaafu a Gadu e.”

Aki Masa Jesosi ta luku fa de ta tja möni ko da Gadu.

Maik. 12:41-44

21 Nöo hën Masa Jesosi dë a di Wosu u Gadu te wan pisi, hën a hopo wojo luku ala hën a si fa dee guduma ta tuwë möni a di möni kädë u di keiki. ²Nöo hën a si wan pena mujëë, manu fëen bi dädë, hën a tja tu köpö sensi fëen ko tuwë a di kädë.

³Nöo hën Masa Jesosi luku ën te a kaba, hën a taki da dee bakama fëen taa: “Un si ö? Fa de ta buta möni a di kädë aki, nöo di pena mujëë i si naandë buta gaan möni möön de tuu e. ⁴Biga di wan piki möni dë, hën nöo a bi abi faa njan. Aambi a wosu möönsö. Ma dee guduma abi hia möni a wosu eti.”

Aki Masa Jesosi ta konda dee soni o pasa a bakaten da dee bakama fëen.

Mat. 24:1-22; Maik. 13:1-19

⁵Wë nöo fa de dë a di Wosu dë, hën so u dee bakama u Masa Jesosi taa: “Ja si fa di Wosu u Gadu aki waiti nö? De tēmbëen te a hanso. Nöo hën de bisi ën seei ku dee soni dee de ta tja ko ta da Masa Gadu.”

Nöo hën Masa Jesosi taki da de taa: ⁶“Aai, sö a dë tuu. Ma i si fa di Wosu dë aki nö? Fa i si de mbei ën hanso seei, ma wan ten o ko de o booko ën fiaa tuwë a goon. Dee sitonu i si dë, na wan u de o dë oto a oto liba möön. De tuu o booko paaja.”

⁷Nöo hën de hakisi ën taa: “Wë mësité o, u kë fii lei u wan maaka

fuu sabi na un ten di soni dë o pasa.”

⁸Nöo hën Masa Jesosi piki de taa: “Un musu luku bunu a di ten u ta taki aki fu sēmbë an musu ko ganjan unu. Biga hia sēmbë o ta ko a unu ku mi nē. So u de o taa: ‘Mi wë da di Paamusi Könu,’ nöo di otowan o taa: ‘Di ten dou kaa.’ Ma wan musu piki e. Wan musu haika dee soni de ta taki da unu möönsö.

⁹“Nöo te un ta jei taa takitaki, toobi, feti, buja ta pasa a kamiankamian, nöo wan musu fëëë e. Biga dee lö soni dë musu ko pasa ufö, ma di kaba u di goonliba nēen di dë eti. ¹⁰Wan könu o ta suku di otowan a toobi ta feti ku ën tee a bigi. Nöo söseei wan köndë o hopo ta suku di oto köndë a toobi, de o ta feti te a bigi.

¹¹“Nöo di juu dë, goon o ta seki ta latja a sōmēni kamian u di goonliba ta kii sēmbë. Gaan hangi o ta ko tee soni seei an o ta dë u njan. Nöo taku siki o ko a mundu ta kii piki mii ku gaan sēmbë tuu. Gaangaan soni seei o ta pasa a goonliba tee dou a mundu a liba ala tu. Gaangaan maaka o ta pasa dee ja bi mēni, te hii sēmbë o ko ta fëëë a di ten dë.

¹²“Ma bifö hii dee soni aki ko, nöo de o buta unu da siköutu kisi. De o sitaafu unu ta du hogihogi ku unu te a tjika de. De o tja unu go kuutu a dee keikiwosu u de. De o tja unu go söötö buta a dinguwosu. De o tja unu go a dee könu ku dee gaama go kuutu unu fu di un ta waka a mi baka. ¹³Ma nöo te a pasa sö kaa, nöo woon feni pasi fuun konda di Bunu Buka u Masa Gadu da dee sēmbë awaa.

¹⁴“Ma nöö fa woon go a dee kuutu dë, nöö an dë fuun booko hedi a di soni woon taki e. ¹⁵Biga miseei o da unu dee wöutu dee fuun taki. Mi o da unu fusutan fuun sabi unfa fuun piki de. Nöö te un fan te un kaba kaa, nöö na wan u dee felantima fuunu o feni soni u piki möön e.

¹⁶“Unu tata ku unu mama ku dee baaa fuunu ku dee famii fuunu ku dee mati fuunu, de tuu o tja unu go kaagi da lanti fu de musu sitaafu unu. Nöö sömëni fuunu de o kii puu. ¹⁷Nöö hii sëmbë o buuse unu, fu di un ta biibi a mi hedi. ^{18,19}Ma tökuseei wan musu fëëë. Biga ee un hoi a di biibi go dou, nöö na wan u dee uwii a unu hedi seei sa lasi. Ee un dëdë seei, ma woon toona weki fuun feni di bunu libi fu teego.”

**Aki Masa Jesosi ta konda soni u di fa
Jelusalen o booko.**

Mat. 24:15-21; Maik. 13:14-19

²⁰Hën a taki möön taa: “Te un si sodati lontu Jelusalen buta a djegi, nöö un musu sabi taa di ten dou fu de booko ën puu dë e. ²¹Nöö dee sëmbë dee dë a Judea a di ten dë, nöö de musu kule go tjubi a dee gaan kuun mindi. Nöö dee sëmbë dee dë a köndë ganda, nöö de musu kule kumutu dë. Dee sëmbë dee dë a goon dendu, de an musu toona go a köndë ganda möön. ²²Biga a di daka dë Gadu o sitaafu dee sëmbë u Jelusalen fu hii dee hogi du u de, kumafa di Buku fëën bi taki a fesi.

²³“Nöö a tjali fu dee mujëë dee dë ku bëë a di lö ten naandë e, ku dee mujëë dë ku miii a maun. Biga sô wan gaan hebi sitaafu o ko a di

köndë. Masa Gadu hati o boonu tee na sipootu. ²⁴Nöö hafu u dee sëmbë de o kii ku sëufangi, hafu u de de o kisi tja go paaja a hii köndë. Nöö dee döösë sëmbë o ko tei Jelusalen ko u de nöö de o ta du ku ën kumafa de kë, fu tee dou di ten Masa Gadu bi buta da de pasa.”

**Aki Masa Jesosi ta konda soni u di
toona ko fëën a goonliba.**

Mat. 24:29-35; Maik. 13:24-31

²⁵Nöö hën a toona taki da de möön taa: “Di ten u ta taki soni fëën aki, nöö de o ta si gaangaan maaka a di sonu ku di libawojo, ku dee teeja tuu a gaangadu ala. Nöö a goonliba aki, nöö di ze o ta seki ta giinta tee hii sëmbë a dee köndëköndë o ko fëëë. ²⁶De o ta panta tee. Biga de o si taa de dë a dëdë ku libi maun, fu di de an saandi o ko a di goonliba. Di mundu a liba ala o ta seki te na soni, nöö hii dee soni ala tuu o pusa kumutu a de kama ka de bi dë.

²⁷“Nöö di juu dë, Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o kumutu a liba ala ta bazia ta ko a goon a wan bundji dendu, ku di gaan kaakiti u mi ku di limbo u mi kuma sonuwojo. ²⁸Nöö te un si dee soni naandë seti ko, nöö un musu dë waiwai awaa. Biga di juu zuntu fuun kumutu a di fuka di un dë aki.”

^{29,30}Nöö hën a da de wan oto taa: “Un luku. Te i si di pau de kai figa ku dee oto pau buta folo, nöö i musu sabi taa de o buta njanjan.

³¹“Wë nöö söseei tu, te un si taa hii dee soni mi ta taki da unu aki tuu seti ko, nöö un musu sabi taa Masa Gadu juu dou faa ko a di

goonliba ko tei di Kõnu Tii fëen ta taki a hii mundu liba awaa.

³²“Nöo mi taki da unu tuutuu taa dee lö sëmbë u di ten u dë aki, de an o dëdë kaba bifö hii dee soni u taki aki ko pasa. ³³Nöo fa mi ta fan aki, nöo di mundu a liba ala ku di goonliba u dë aki tuu sa lasi go kaba a sösö, ma dee wöutu u mi aki na wan u de sa lasi möönsö.”

^{34,35}Hën a taki da de möön taa: “Dee sëmbë o, un mëni unu seei e, fu wan booko unu hedi ku dee sölugu u di goonliba aki ku dee jajo libi fëen, te nöo un fëekëtë di Daka dë e. Wan musu ta sai dë ta dööngö ta poi ten te nöo di daka kisi unu söndö un mëni. Biga a o ko kai a hii sëmbë tuu liba kuma aviti. Aan fa fii kõni te nöo an o kisi i. ³⁶Hën mbei un musu dë ku wojo ta begi Gadu nöömö fuun sa pasa dee soni u ta taki aki söndö un lasi di biibi di un abi a mi liba. Nöo un sa ko taanpu a Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki fesi söndö fëë.”

³⁷Nöo sö Masa Jesosi ta lei dee sëmbë nöömö a di Wosu u Masa Gadu dendu. Mamate a ta lei de tee sapate, ma a ndeti a ta dë a di Kuun de ta kai Oleifi Kuun. ³⁸Nöo te mamate biten, nöo dee sëmbë u di köndë ta toona ta ko a di Wosu u Gadu naandë möön fu de jei andi a o ko taki da de möön.

Aki Judasi taki da dee hedima u Dju taa a sa heepi de u de kisi Masa Jesosi.

Mat. 26:1-5,14-16; Maik. 14:1-2,10-11; Joh. 11:45-53

22 Wë nöo di ten dë, di daka u dee Isaëli Sëmbë ko

zuntu kaa di de ta njan bëëë söndö sooda. „Di daka dë, hën de ta kai Pasika.” ²Nöo dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti ta suku wan kõni fasi nöömö fa de sa du de feni Masa Jesosi kii. Biga ee lanti ko sabi, a kandë de o mbei gaan toobi ku de.

³Di juu naandë, hën di didibi go a di womi de kai Judasi Isikaliotu hati. Nöo di womi aki bi dë wan u dee tuwalufu bakama u Masa Jesosi. ⁴Nöo hën a hopo go a dee Gaan Begima ku dee hedima u dee sodati dee ta hoi wakiti a di Wosu u Masa Gadu naandë. Hën a taki da de taa ee de kë nöo a sa mbei möiti da de fu de sa kisi Masa Jesosi.

⁵Nöo di dee sëmbë jei sö, hën de wai seei. De taa de sa pakëen möni ee a heepi de sö.

⁶Nöo hën di Judasi jei sö kaa, hën a ta suku fa fu de sa feni Masa Jesosi kisi a wan fasi fu lanti an musu sabi.

Aki Masa Jesosi ku dee bakama fëen njan di Pasika.

Mat. 26:17-30; Maik. 14:12-26;

Joh. 13:21-30; 1 Kol. 11:23-25

⁷Nöo hën de dë tefa di daka dou u de kii di sikapu mii fu de njan di daka. ⁸Nöo hën Masa Jesosi manda Petuisi ku Johanisi a wan soni. A taki da de taa: “Wë un go, nöo un seeka boi soni fuu njan di Pasika.”

⁹Hën de hakisi ën taa: “Wë Masa o, un së i kë fuu go seeka?”

¹⁰Hën a taa: “Un go a di köndë ganda, nöo woon si wan womi ta waka nango ku wan djogu wata, nöo un waka go nëen baka. Nöo te un si a denda a wan wosu, nöo

unu seei musu go denda naandë tu. ¹¹Nöö un musu taki da di sëmbë abi di wosu taa: ‘Di mësitë manda u fuu ko hakisi i ee naasë di kamba dë ka hën ku dee bakama fëen sa ko njan di piizii?’ ¹²Nöö a o lei unu wan gaan kamba a liba dë ku hii dee soni dee un a’ fanöudu. Nöö naandë un musu go seeka soni te un kaba.”

¹³Nöö hën dee sëmbë go. Hën de go si hii soni tuu leti kumafa Masa Jesosi bi taki da de. Nöö hën de go seeka soni. ¹⁴Nöö hën de sai dë tee di juu kisi, hën Masa Jesosi ku dee oto bakama^s fëen ko dou. Hën de tuu go sindo a tafa u de njan.

¹⁵Nöö hën a taki da de taa: “Wë mi bi hangi seei fu mi njan di daka aki ku unu e baa, ufö di juu dou fu mi tja di sitaafu di mi musu tjai. ¹⁶Wë biga ma o njan sö wan daka ku unu möön eti e, u tee dee soni u ta mëni ku di piizii aki tuu pasa, nöö Masa Gadu seti di Njunjun Tii fëen a libisëmbë mindi.”

¹⁷Nöö hën a tei di kan hën a da Masa Gadu tangi te a kaba. Nöö hën a taki da de taa: “Un tei ën nöö un tuu bebe lontu ko kai. ¹⁸Wë biga fa i si u ta bebe di win aki sö, nöö ma o bebëen möön eti e. Ma te Masa Gadu tja di Njunjun Tii fëen ko bifö mi o toona bebëen möön.”

¹⁹Nöö hën a tei di bëë hën a da Gadu tangi te a kaba. Hën a booko ën paati da dee bakama fëen. Nöö hën a taki da de taa: “Di bëë i si aki, hën da di sinkii u mi di o dëdë fuunu hedi. Nöö kumafa i si u ta njan mën aki, sö nöö un musu ta du nöömö, fuun ta mëni di dëdë di mi o dëdë da unu.”

²⁰Nöö di de njan te de kaba, hën a tei di kan, hën a taa: “Di win un ta si a di kan aki, nöö hën da di njunjun buka Masa Gadu mbei ku unu fu di mi o tuwë di buuu u mi a goon, dëdë fuunu hedi.”

²¹Nöö hën a taa: “Ma un haika e, dee sëmbë. Wan fuunu di mi ku ën dë sindosindo ta njan a tafa aki o tja mi go könku fu de musu kii mi. ²²Nöö sö nöö a musu pasa e. Biga Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki musu u dëdë kumafa Masa Gadu bi butëen. Ma helu u di sëmbë di o könku mi sö e, biga di sitaafu di a o kisi, a o bigi.”

²³Nöö di Masa Jesosi taki sö, nöö hën dee bakama seti hakisi de na de taa: “Wë undi fuu seei dë aki di sa du sö wan soni baa?”

Aki Masa Jesosi lei de u de musu saka deseei.

²⁴A di ten dë seei hën dee bakama u Masa Jesosi kisi toobi ku deseei. De ta fia ku de na de ta hakisi taa fa de sai dë undi u de sa dë möön hei möön dee oto.

²⁵Ma Masa Jesosi taki da de taa: “Dee sëmbë aki, un haika e. Dee könu u di goonliba aki dee ta tii köndë, de ta duwengi sëmbë fu de musu du dee soni de kë. Nöö de ta suku u sëmbë musu buta de hei möön oto sëmbë. ²⁶Ma di lö libi naandë an musu dë a unu mindi e. Biga di sëmbë di dë di möön hei wan fuunu, hën musu dë di möön sakafasi sëmbë. Nöö di hedima fuunu hën musu dë kuma wan wookoma a unu mindi.

²⁷“Biga di sêmbê di ta sindo ta njan a tafa ku di sêmbê di ta buta njanjan a di tafa, undi u de möön hei? Na di sêmbê ta sindo a tafa nô? Ma luku mi fa mi dë kuma wan wookoma a unu mindi aki, kuma di sêmbê di ta buta njanjan a tafa da dee otowan. Nöö söseei unu musu dë tu e.”

²⁸Nöö hën a taa: “Wë un haika e baa. Unu bi da dee sêmbê dee bi dë ku mi sômëni longi, ku dee pena u mi ku dee fuka libi u mi te kisi fa u dë aki. ²⁹Wë nöö fëen mbei mi paamusi unu taa te mi subi a di Könu Tii u mi, nöö mi o da unu taki a sêmbê liba e. Wë biga sö mi Tata bi paamusi mi taa a o da mi taki a sêmbê liba, nöö söseei mi toona paamusi unu tu. ³⁰Nöö un sa sindo a tafa ta njan ta bebe a di köndë u mi ka mi dë könu. Nöö un sa sindo a dee könubangi ta kuutu dee tuwalufu lö u dee Isaëli sêmbê.

“Sö mi paamusi unu e, dee sêmbê.”

Aki Masa Jesosi wasiköi Petuisi taa di didibi o poobëen.

Mat. 26:31-35; Maik. 14:27-31; Joh. 13:36-38

³¹Nöö hën Masa Jesosi kai Petuisi, a taa: “Simon o.”

Hën a piki.

Hën a taa: “Haika e, mi o taki wan soni da i. Di didibi Saatan hakisi pasi faa pooba unu e. Nöö a o pooba unu leti kuma te wan sêmbê ta fon alisi ta böö, faa musu sabi undi da di kakisa, undi da di njanjan. ³²Ma haika Simon, mi begi da i kaa e, fu ja musu disa di biibi fii di i abi. Biga joo disa mi. Ma te i toona ko a mi baka nöö i musu heepi dee otowan fii tu, fu de ko möön taanga a di biibi.”

³³Hën Petuisi taa: “Höön, Masa, nönö! Mi, fa mi dë aki, nöö hiniwan kamian ka i nango mi sa go ku i. Ee a dinguwosu seei mi sa go. Ee te a dëdëköndë seei mi sa go ku i. Ma o disa i möönsö.”

³⁴Hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Womi Petuisi, mi taki e, taa tide seei bifö ganian kanda joo fia dii pasi nöömö taa ja sabi mi, mi ku i na mati.”

Aki Masa Jesosi konda da de andi ku andi de musu tjai te de nango a kamian.

³⁵Nöö hën a toona taki da de möön taa: “A fesi mi bi ta manda unu go a kamian söndö möni, söndö tasi, söndö susu a futu. Wë nöö di un bi nango un bi ta pena nô?”

Nöö hën de tuu piki ën taa: “Wë nönö, Masa, soni an bi ta fuka u e.”

³⁶Nöö hën a taa: “Söö. Wë un haika e. Fa u dë aki, te woon go a kamian möön nöö ee wan sêmbê abi saku nöö be a tjëen e. Ee wan sêmbê a' möni nöö be a tjëen. Nöö ee wan sêmbê aambi sëufangi, nöö be a sei di gaan koosu fëen nöö a bai sëufangi.

³⁷“Wë biga wan soni u mi dë sikifisikifi a Gadu Buku taa de ta si mi ku dee takusêmbëma di wan fa. Nöö hii dee soni di Buku bi taki u mi, nöö fa u dë aki de tuu musu ko pasa e.”

³⁸Hën de taki dëen taa: “Masa o, luku. U abi tu ufangi aki kaa.”

Hën Masa Jesosi taki da de taa: “Aaa, wë un boo disa di oto ufö.”

Aki Masa Jesosi ta begi.

Mat. 26:36-46; Maik. 14:32-42

³⁹A baka u di dë, hën Masa Jesosi ku dee bakama fëen go a döö. Hën

de nango tefa de go dou a di kuun de ta kai Oleifi Kuun, kumafa de bi guwenti.

⁴⁰Nöo di de go dou a di kamian, hën a taki da de taa: “Un begi e, dee sëmbë, be di tesi di ta ko a unu aki an musu wini unu.”

⁴¹Nöo hën a waka kumutu dë go a wan së buka. A go longi tjika kuma ka wan sëmbë sa hiti kodjo dou.

Nöo hën a tjökö kini a goon dë begi Masa Gadu. A taa: ⁴²“Taata o, gaan tangi mi begi i, luku di soni dë a mi liba aki. Nöo ee i feni ën bunu nöo un boo du ën a wan oto fasi. Biga a hebi da mi poi. Ma fa mi taki aki seei, na du kumafa mi kë e, ma du kumafa i kë.” ⁴³Nöo di juu dë hën a si wan basia u Masa Gadu Köndë ko nëen ko dëen kaakiti.

⁴⁴Ma nöo hën di soni ko hebi nëen liba möön tee an saanfa faa du. Hën a ko begi möön taanga eti tee di suwa fëen ko dë kuma buuu ta koti ta kai a goon.

⁴⁵Nöo di a kaba u begi, hën a hopo toona go a dee bakama fëen. Nöo di a go dou, hën a si de tuu ta duumi. Biga tjali bi kisi de poi.

⁴⁶Nöo hën a taki da de taa: “Duumi un ta duumi sö nö, womi? Wë un hopo e, nöo un begi Masa Gadu faa musu heepi unu fu di soni di ta ko a unu aki an musu wini unu.”

Aki de ko kisi Masa Jesosi.

Mat. 26:47-56; Maik. 14:43-50; Joh. 18:3-11

⁴⁷Nöo an kaba u fan seei, hën de bia luku hën de si wanlö hia sëmbë ta ko. Nöo fa de ta ko dë, Judasi di bakama u Masa Jesosi dë a fesi, nöo hën a waka ko zuntu ku Masa Jesosi faa musu bosì ën.

⁴⁸Hën Masa Jesosi hakisi ën taa: “Womi Judasi, andi wë, baa? Ku bosì i ta sei Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki nö?”

⁴⁹Nöo hën dee bakama fu Masa Jesosi hakisi ën taa: “Masa o, andi u musu du? U musu tei sëufangi heepi i kii dee sëmbë aki ö?” ⁵⁰Nöo fa u mbei dë, nöo hën wan u dee bakama koti di letisë jesi u wan u dee futuboi u di Kaba Hei Begima belim puu.

⁵¹Nöo hën Masa Jesosi taa: “Womi, nönö. Na du sö e.” Nöo hën a go panjan di jesi u di sëmbë hën a ko bunu baka.

⁵²Nöo hën a fan ku dee Gaan Begima ku dee hedima u dee sodati dee ta luku di Wosu u Gadu, ku dee Gaan Womi dee ko dë, a taa: “Dee sëmbë, faandi mbei un ko a mi aki ku ufangi ku kodjo kuma un ta ko kisi wan bookoköndëma di ta kii sëmbë?” ⁵³Biga mi ku unu bi ta dë hiniwan daka a di Wosu u Masa Gadu, ma na wan daka un buta maun a mi taa woon kisi mi tja go a kuutu. Nöo hën un ko a mi aki tide sö nö?

“Ma wë antoobi, awaa di juu fuunu ku didibi dou, biga hën a’ taki a di mindi aki.”

Aki Petuisi fia taa an sabi Masa Jesosi.

Mat. 26:57-58,69-75; Maik. 14:53-54,66-72; Joh. 18:12-18,25-27

⁵⁴Wë nöo di Masa Jesosi fan sö te a kaba, hën de kisi ën gbolou panjan. Hën de tjëen go tee a di Kaba Hei Begima pisi. Nöo fa de nango dë, hën Petuisi seei ta waka saapisaapi nango a de baka. ⁵⁵Nöo

hên de nango tefa de go dou hên de tja Masa Jesosi go a wosu dendu.

Ma nöö de bi mbei wan gaan faja a di djai dendu, nöö hia sêmbê bi sindo naandê ta këndê faja. Nöö di Petuisi ko dou, hên a go sindo a dee sêmbê bandja ta këndê faja tu.

⁵⁶Nöö hên a sai dê te wan pisi.

Hên wan mujêê ta wooko a di wosu ko si ên a di faja bandja naandê, nöö hên a luku ên diin sô. Hên a taa: “Huun, di womi aki, mi si kuma di sêmbê de tja ko aki dê sêmbê fii.”

⁵⁷Hên Petuisi fia taa: “Ambê? Mi? Di sêmbê dê, ma sabi ên!” ⁵⁸Te wan pisi hên wan oto sêmbê ko dou dê möön. Hên a taa: “Wê womi, di fasi mi si i aki, i musu u dê wan u dee sêmbê u di womi naandê.”

Hên Petuisi toona fia möön taa: “Nönö womi, di sêmbê un ta taki dê, ma sabi ên e! Na kai mi në mökisi ku ên.”

⁵⁹Nöö kuma baka wan juu langa sô, hên wan otowan ko dou dê möön. A taa: “Huun? Di womi aki, a musu dê sêmbê u di womi dê, biga a dê Galilea sêmbê.”

⁶⁰Hên a taa: “Nönö e, dee sêmbê. Mi taki e, di sêmbê dê ma sabi soni fêên e! Un disa mi ku soni fêên!” Nöö di a taki sô, nöö hên wê di ganian bai kanda kênkênjênkêên.

⁶¹Di juu dê, hên Masa Jesosi bia luku ên diin. Nöö Petuisi ko pakisei di woto di a bi taki dêên taa: “Womi, a di ndeti aki seei ufö ganian kanda, nöö joo fia dii pasi taa ja sabi mi.” ⁶²Nöö hên wê a kule kumutu go a döö, hên a go bai kêê te a bigi. „Di disa di a disa Masa Jesosi dê, nöö hên wê hati ên sô.”

Aki dee hedima u dee Isaëli sêmbê kuutu Masa Jesosi.

Mat. 26:59-68; Maik. 14:55-65; Joh. 18:19-24

⁶³Ma nöö fa de kisi Masa Jesosi tja go buta naandê, nöö hên dee sêmbê sai dê ta watji ên. De ta hoi ên a sipootu ta naki ên wanwan böö. ⁶⁴Nöö hên de tei wan koosu hên de tai ên wojo tapa. Hên de ta naki ên ta hakisi ên taa: “Ee Gadu ta fan ku i tuu, nöö i taki da u ambê naki i?” ⁶⁵Nöö hên de ta kosi ên pepei takutaku kosi tefa a tjika de.

⁶⁶Nöö hên di dobooko fêên, mamate biten, nöö hên dee Gaan Womi ku dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wêti, hên de ko makandi fu de kuutu a Masa Jesosi liba awaa. Nöö hên de go tei ên tja ko. ⁶⁷Nöö hên de hakisi ên taa: “Wê unfu i ta pakisei fii seei, fa i dê aki? I da di Paamusi Könu nö? Taki da u.”

Hên a piki de taa: “Wê ee mi taki da unu seei, wan o kê biibi mi e. ⁶⁸Nöö ee mi hakisi unu wan soni tu, nöö wan o piki mi. ⁶⁹Ma wan soni nöö mi sa taki da unu taa, fu kumutu a di ten aki nöö Mi di ko dê Libisêmbê Mii aki o dê sindosindo a letimaun sê u Masa Gadu ka a dê ku di gaan kaakiti fêên.”

⁷⁰Nöö hên de tuu hakisi ên taa: “Wê womi, fa i fan dê, nöö i da di Mii u Gadu nö?”

Hên a taki da de taa: “Wê, leti kumafa un taki dê, nöö sô nöö a dê e.”

⁷¹Nöö hên de tuu bai taa: “Söö. Un toobi u abi fu de tja kaagi fêên ko da u möön? Biga u seei jei nëên

seei buka fa a taki. A taa hèn da Masa Gadu Mii. U feni soni fuu kii èn awaa.”

Aki de tja Masa Jesosi go a Gaama Pilati ku Könu Helodi.

Mat. 27:1-2,11-14; Maik. 15:1-5; Joh. 18:28-38

23 Nöo hèn hii dee sëmbë tuu hopo vu taanpu. Hèn de tei Masa Jesosi, hèn de tjëen go a Gaama Pilati, di hedima u di köndë. ²Nöo di de ko dou, hèn de seti kaagi èn taa: “Di sëmbë i si aki sò, a ta tja gaan toobi ko a di köndë e, ta bia sëmbë hedi ku dee lei fëèn. A taa wa musu paka di Gaan Könu lanti möni möön. Nöo a taki taa hèn da di Keesitu, di Paamusi Könu di Masa Gadu bi taa a o manda da u.”

³Nöo hèn Pilati hakisi èn taa: “Womi, i da di könu u dee Dju sëmbë tuu nö?”

Hèn Masa Jesosi piki èn taa: “Leti kumafa i taki dë, sò nöo a dë.”

⁴Nöo hèn Pilati taki da dee Gaan Begima ku hii dee oto sëmbë dee ko naandë taa: “Wë di sëmbë aki, ma feni föutu nëen u mi sitaafu èn e.”

⁵Ma nöo hèn dee sëmbë tuu ta piki nöömö taa: “A ta tja gaan toobi ko a hii di köndë ku di lei fëèn e. Biga a seti a Galilea hèn a ta waka ta lontu hii dee köndë teefa a ko dou ku èn a u a Judea aki.”

⁶Wë nöo di Pilati jei sò, hèn a hakisi ee Jesosi dë sëmbë u Galilea.

⁷Biga Pilati seei aan taki a Galilea, ma Könu Helodi hèn abi taki ala. Nöo hèn de piki èn taa: “Aai, a dë sëmbë u Galilea.”

Nöo di Pilati ko jei sò, hèn a mandëen go a Könu Helodi be hèn

kuutu soni fëèn. Biga a di juu dë di könu bi dë leti a Jelusalen dë tu.

⁸Wë nöo di Könu Helodi si Masa Jesosi ko dou, hèn a wai. Biga a bi ta jei fëèn nöömö, ma hèn ku èn an bi miti wan daka. Nöo fa de miti dë nöo a bunu dëen, biga kandë a sa du wan foombo soni dëen be a si.

⁹Nöo hèn di könu hakisi Masa Jesosi wanlö hia soni faa konda dëen, ma Masa Jesosi an piki èn. A dë fëèn pii.

¹⁰Nöo hèn dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti djombo tei fesi ta konda sömëni soni fëèn ku hatiboonu da di könu.

¹¹Hèn di könu ku dee sodati fëèn, hèn de lafu Masa Jesosi te a bigi, ta wisiwasi èn ta mbei èn fa. Hèn de bisi wan gaan waiti koosu dëen kumafa könu ta bisi, hèn de toona mandëen go a Gaama Pilati baka.

¹²Nöo a di daka naandë seei Gaama Pilati ku Könu Helodi ko mati, ma a fesi de bi dë felantima.

Aki de piki taa Masa Jesosi musu dëdë.

Mat. 27:15-26; Maik. 15:6-15; Joh. 18:39-19:16

¹³Nöo hèn Pilati kai hii dee Gaan Begima ku dee hedima u Isaëli ku hii dee oto sëmbë ko nëen makandi.

¹⁴Hèn a taki da de taa: “Wë un tja di sëmbë aki ko a mi taa a du hogi. Un taa a ta tja gaan toobi ko a di köndë. Ma fa mi luku èn ta hakisi èn soni a unu fesi aki, nöo ma si taa a du dee soni un ta konda dë e. Nöo ma si föutu nëen. ¹⁵Nöo Könu Helodi seei an bi feni föutu nëen tu, biga a toona mandëen ko a u aki baka. An du wan wojo hogi tjika

faa musu dëdë e. ¹⁶Fëen mbei mi o sitaafu ën nöö, nöö mi o toona puu ën da unu.” [¹⁷Wë biga hiniwan jaa a di piizii aki dendu di Gaama bi guwenti u puu wan sëmbë a dunguwosu da dee Isaëli sëmbë.]

¹⁸Ma nöö di a taki taa a o puu Masa Jesosi da de, nöö hën hii dee sëmbë tuu fiaa bai taa: “Nönö e, nönö! Kii ën puu dë! Balabasi, hën i musu puu da u.” ¹⁹(Wë nöö di Balabasi aki, hën de bi buta a dunguwosu fu wan gaan toobi a bi tja ko a di köndë, bifö a bi kii sëmbë tu.)

²⁰Ma Pilati bi kë puu Masa Jesosi. Nöö hën a taa: “Jesosi, hën mi o puu e, biga ma si di föutu di a du!”

²¹Ma de ta bai nango nöömö taa: “Kii ën! Pekëen a lakpa pau kii!”

²²Nöö hën a toona hakisi de möön di u mbei dii pasi taa: “Wë un hogi seei a bi du? Biga ma feni na wan kodo soni nëen fu mi mandëen go kii. Fëen mbei mi o sitaafu ën nöö, nöö mi o puu ën be a go.”

²³Ma dee sëmbë ko bai möön taanga eti taa de musu pekëen a lakpa pau kii. De ta bai ta kai olo teee kamian ta mbei wajawaja. Nöö Pilati an ko saanfa u du möön. ²⁴Nöö hën mbei a taki da de taa: “Söö. Wë ma sabi möön e. Fa un kë du nöö un du.”

²⁵Nöö hën a puu di sëmbë di de kë da de. Di sëmbë dë, hën de bi buta a dunguwosu fu di a bi kii sëmbë nöö a bi tja gaan toobi ko a di köndë tu. Ma di hën de kë, hën a puu ën a dunguwosu. Ma Masa Jesosi, hën a disa da de fu de du ku ën kumafa de kë.

Aki de peka Masa Jesosi a di lakpa pau.

Mat. 27:32-44; Maik. 15:21-32; Joh. 19:17-27

²⁶Nöö hën de ta tja Masa Jesosi nango tee wan pisi hën de miti ku wan sëmbë de ta kai Simon fu di köndë de ta kai Sileni. A bi kumutu a kamian ta ko a ganda, hën de miti ku ën a pasi. Nöö hën de kisi ën panjan taa a musu tja di lakpa pau u Masa Jesosi dëen. Hën de hopo ën buta nëen baka, hën a ta tjëen dëen.

²⁷Wë nöö di juu dë, nöö sëmëni sëmbë ta waka nango a Masa Jesosi baka, womi ku mujëe tuu. Nöö tjali fëen kisi de tee dee mujëe ta bai ta këe.

²⁸Nöö hën Masa Jesosi bia luku de, hën a taki da de taa: “Un dee mujëe mii u Jelusalen aki, wan këe u mi hedi e. Ma un musu këe fuunu seei ku dee mii fuunu hedi. ²⁹Biga abiti möön nöö wan sitaafu ten o ko, nöö sëmbë o dë ta taki taa: ‘Ee maingë, di ten di u dë aki, a bunu da dee mujëe dee an pai mii wan daka, ku dee mujëe mii dee na a’ miii a maun.’ ³⁰Biga a di lö ten dë, nöö hia sëmbë o dë ta bai taa: ‘Dee gaan kuun aki eee, gaantangi, un kai ko a u liba ooo.’ Nöö de o taki da dee piki kuun taa: ‘Gaantangi, un kai ko tapa u, be soni fuu an dë a di goonliba aki möön. Biga di ten aki hogi tumusi.’

³¹“Wë biga ee ku di kuwakuwa pau de ta du sö, nöö di dëdëe pau wë?” Sö Masa Jesosi taki da dee mujëe.

³²Wë nöö fa de ta tja Masa Jesosi nango dë, nöö de ta tja tu

oto sɛmbɛ tu fu de go kii ku ɛn makandi. De tu sɛmbɛ naandɛ bi du gaan hogi a di kɔndɛ.

³³Nɔɔ hɛn de nango te de ko dou a di kamian de ta kai Hedibonu. Nɔɔ hɛn de peka Masa Jesosi ku de tu hogi sɛmbɛ dɛ a lakpa pau, nɔɔ hɛn de hopo de taanpu a pɛ, wan dɛ a Masa Jesosi letimaun sɛ, di otowan dɛ nɛɛn tɔɔtɔmaun sɛ, Masa Jesosi dɛ a de mindi.

³⁴Nɔɔ hɛn Masa Jesosi taa: “Taata o, na hoi dee sɛmbɛ ta kii mi aki a bɛɛ e, biga de an saandi de ta du.”

Nɔɔ hɛn dee sodati tuwɛ lɔtu paati dee koosu fɛɛn.

³⁵Nɔɔ sɔmɛni sɛmbɛ bi sai dɛ taanputaanpu ta luku dee soni ta pasa. Dee hedima u di kɔndɛ seei dɛ a dendu tu, nɔɔ de ta wisiwasi ɛn ta mbei ɛn fa. De taa: “A bi heepi oto sɛmbɛ ta du de gaangaan bunu, nɔɔ be a heepi ɛn seei tu, ee hɛn da di Keesitu, di Paamusi Kɔnu.” Sɔ dee hedima ta taki. ³⁶Nɔɔ sɔseei dee sodati ta mbei ɛn fa tu. De tja gandji win u ko dɛɛn fa a bebe. ³⁷Hɛn de taa: “Ee i da di kɔnu u dee Dju sɛmbɛ tuu, nɔɔ i heepi i seei be i kumutu naandɛ.”

³⁸Nɔɔ de sikifi wan soni peka a di lakpa pau hedi taa: DISI DA DI KɔNU U DEE DJU SɛMBɛ.

³⁹Nɔɔ sɔseei wan u dee sɛmbɛ di de peka ku Masa Jesosi a di lakpa pau naandɛ ta kosi ɛn tu. A taki dɛɛn taa: “Womi, ee i dɛ di Paamusi Kɔnu di Masa Gadu manda da u aki, nɔɔ i puu i seei a di lakpa pau e, nɔɔ i ko puu u tu.”

^{40,41}Ma di otowan gandji dɛɛn taa: “Womi, fa i si mi ku i ta kisi di

sitaafu aki, u ta kisi ɛn leti kumafa a fiti, biga u bi du hogi tumusi. Ma di sɛmbɛ aki sɔ, hɛn an bi du hogi mɔɔnsɔ. Nɔɔ fa i ta kosi ɛn dɛ, ja ta fɛɛɛ Gadu nɔ? Ja sabi taa u tuu o dɛdɛ aki nɔ?”

⁴²Nɔɔ hɛn a bia fan ku Masa Jesosi taa: “Jesosi o, gaantangi mi begi i, te i tei di Kɔnu Tii fii nɔɔ i mɛni mi e.”

⁴³Nɔɔ hɛn Masa Jesosi piki ɛn taa: “Antoobi. Mi taki da i gbelin taa tide seei mi ku i o dɛ makandi a di waiti kamian u Masa Gadu de ta kai Paladɛisi.”

Aki Masa Jesosi dɛdɛ.

Mat. 27:45,56; Maik. 15:33-41; Joh. 19:28-30

⁴⁴Hɛn de sai dɛ te tuwalufu juu sonuati, nɔɔ hɛn kamian ko dungu tee a dɛ kuma ndeti. Nɔɔ hɛn a tan sɔ tee di dii juu sapate, ⁴⁵sonu seei an jabi mɔɔnsɔ.

Nɔɔ hɛn di gaan koosu di bi tapa di Kaba Hebi Kamian u di Wosu u Masa Gadu tɛnɛ leti mindi puu tu pisi.^h

⁴⁶Nɔɔ hɛn Masa Jesosi bai ku taanga tɔngɔ taa: “Taata o, gaantangi, tei di Akaa u mi e. Mi disɛɛn da i.” Nɔɔ fa a fan dɛ, hɛn bɔɔ fɛɛn koti. A dɛdɛ pii.

⁴⁷Nɔɔ di di oposii si fa hii soni pasa, nɔɔ a bigi dɛɛn te na soni. Hɛn a bia gafa Gadu taa: “Aai oo dee sɛmbɛ, di sɛmbɛ i si aki sɔ, a bi dɛ wan gaan bumbuu sɛmbɛ a Gadu wojo e.”

⁴⁸Nɔɔ di dee hia sɛmbɛ dee bi ko naandɛ si fa hii soni pasa, hɛn de naki maun a de hati taa: “Ee, aai

^h 23:45 Hɛn da di kamian jabi ka di Gaan Begima nɔɔ bi sa go begi Gadu.

maingë, di soni pasa aki, a hogi. A tjali da u.” Nöo hën de paaja go a wosu.

⁴⁹Nöo dee mati u Masa Jesosi ku dee mujëe dee bi kumutu a Galilea ko ku ën a Judea dë, de bi dë taanputaanpu te a wan së ala ta luku fa hii soni ta pasa ku ën.

Aki de bei Masa Jesosi.

Mat. 27:57-61; Maik. 15:42-47; Joh. 19:38-42

^{50,51}Nöo wan gaan kuutuma u dee Isaëli sëmbë bi dë de ta kai Josëfu, nöo a di köndë de kai Alimatea a ta libi. Nöo a dë wan bumbuu sëmbë, hii sëmbë ta lesipeki ën. Nöo a dë wan sëmbë ta luku fu Masa Gadu musu ko hopo di Tii fëen a di köndë. Nöo di ten de ta kuutu u kii Masa Jesosi dë, nöo hën an bi dë wan ku de a dee soni de ta taki dë.

⁵²Nöo di di womi aki si taa Masa Jesosi dëdë, nöo hën a go a Pilati go begi ën faa dëen di dëdë go bei.

⁵³Nöo hën a dëen pasi.

Nöo hën a go puu Masa Jesosi a di lakpa pau, hën a lolu ën ku wan gaan limbo koosu. Nöo a bi abi wan njunjun baaku de bi diki a sitonu dendu u de bei sëmbë, ma de an bi bei sëmbë nëen wan daka eti. Nöo naandë a tja Masa Jesosi go bei.

⁵⁴Wë nöo a di daka naandë de ta seeka soni u de njan di saba, biga a di sapate juu dë di saba o kai a goon. ⁵⁵Nöo dee mujëe u Galilea dee bi ko ku Masa Jesosi naandë, hën de go ku Josëfu fu de musu luku unsë de buta di dëdë sinkii u Masa Jesosi. ⁵⁶Nöo hën di de si kaa, nöo hën de bia toona. Nöo hën de go seeka sumëe suti soni, u de tja go lobi a di dëdë sinkii u Masa

Jesosi [kumafa di guwenti bi dë te wan sëmbë dëdë]. Ma di de si taa saba kai a goon kaa, nöo hën de disa hii soni, hën de go dë pii ta böo, kumafa di wëti u dee Isaëli sëmbë bi dë.

Aki Masa Jesosi weki a dëdë.

Mat. 28:1-10; Maik. 16:1-8; Joh. 20:1-10

24 Nöo hën a di sonde mamate biten, hën dee mujëe hopo. Hën de tei dee soni de bi seeka buta naandë fu de tja go sakwi a di dëdë sinkii u Masa Jesosi, nöo hën de go a di kamian ka de bi bei Masa Jesosi. ²Ma nöo di de go dou, hën de si di baaku jabijabi hooo. Di gaan sitonu de bi tapa di geebi bi logoda kumutu a di baaku buka. ³Nöo hën de denda go a di baaku dendu, ma nöo de an si di dëdë sinkii u Masa Jesosi naandë möon. ⁴Hën de bai: “Huun? Wë andi pasa maingë? Unsë de tjëen go?”

Nöo fa de ta fan dë, te u de kë mëni, hën de si tu womi sëmbë dë taanputaanpu leti a de bandja naandë. De dë ku gaan limbo koosu a de sinkii ta koti faja te na soni. ⁵Nöo hën de panta tee, de saka kai ku kini tapa de fesi a goon.

Nöo hën dee basia taki da de taa: “Dee mujëe, andi mbei un ko suku wan libisëmbë a geebi dendu? ⁶Di sëmbë un ta suku an dë aki e. A hopo kumutu a dëdë. Wë nöo un pakisei dee oto a bi taki da unu, di unu ku ën bi dë a Galilea ala. ⁷Biga a bi taki da unu taa de o tja di Sëmbë di ko dë Libisëmbë Mii go sei da dee hogihati sëmbë. Nöo de o pekëen a lakpa pau kii, ma nöo a di

u dii daka fëen a o toona weki hopo baka. Na sô a bi taki nö?”

⁸Wë nöö di dee basia taki sô kaa, hën dee mujëë ko mëni fa Masa Jesosi bi taki awaa. Hën de taa: “Aai, sô a bi taki da u tuu.”

⁹Nöö hën de bia toona go. Hën de nango tee a de ëlufu bakama u Masa Jesosi ku dee oto sëmbë fëen, nöö hën de konda di soni da de taa sô wan soni de go si.

¹⁰Wë nöö dee mujëë dee konda di soni naandë, wan u de de ta kai Malia Magidala, di otowan da Johana, di otowan möön da Malia di mama u Jakobosi, ku wanlô oto mujëë möön dee bi dë ku de naandë. De wë go konda di buka da dee tjabukama u Masa Jesosi. ¹¹Ma dee sëmbë an kë biibi, biga de feni taa dee soni de ta taki dë, na bumbuu soni. Sösö soni de ta taki.

¹²Ma nöö hën Petuisi hopo, hën a kule go a di geebi. Nöö di a go dou, hën a bendi luku a di baaku dendu, hën a si dee koosu dee bi dë a Masa Jesosi sinkii leti dë. Nöö hën a bia toona go a wosu. Di soni foombo ën tee a taa: “Ee maingë, andi seei miti u aki? Andi pasa?”

Aki Masa Jesosi miti ku tu sëmbë nango a Emausu.

Maik. 16:12-13

¹³Wë nöö a di daka dë seei, hën tu u dee sëmbë bi ta waka a Masa Jesosi baka kumutu a Jelusalen dë nango a wan köndë de kai Emausu. An longi ku Jelusalen tumusi, ma a sa dë kuma wan teni-a-fö kilomëti sô fu waka. ¹⁴Nöö di de nango, hën de ta da oto u de a pasi ta taki dee soni dee bi pasa ku Masa Jesosi.

¹⁵Nöö hën de nango te wan pisi, nöö hën de si wan sëmbë ko ta waka ku de a di pasi. De si di sëmbë, ma de an sabi taa Masa Jesosi hën di dë. ¹⁶A bi dë kuma wojo u de bi tapa u de an si ën sabi.

¹⁷Te wan pisi, hën di sëmbë hakisi de taa: “Wë, dee sëmbë, un oto un ta da a pasi taangataanga sô? Andi du unu?” Hën de taanpu pii ku tjali.

¹⁸Nöö hën wan u de de ta kai Kelopasi mbei: “Huun? Wë nöö ja jei di gaan soni di bi pasa a Jelusalen a dee daka aki nö? A sa kë taa wakama i dë mbei ja jei ën nö?”

¹⁹A taa: “Andi pasa?”

De taa: “Ja jei di soni fu di sëmbë de kai Jesosi u Nazalëti nö? A bi dë wan tjabukama u Masa Gadu ta du foombo wooko ta lei sëmbë ku kaakiti leti kuma hën abi di lei. Masa Gadu ku hii sëmbë bi feni ën taa a dë wan gaan hei sëmbë a goonliba. ²⁰Ma dee Gaan Begima ku dee hedima fuu tjëen go a di Gaama faa kuutu ën, nöö hën wë Gaama piki taa a musu dëdë. Nöö hën de pekëen a lakpa pau kii. ²¹Wë u bi pakisei taa hën sa dë di sëmbë di bi o puu u dee Isaëli sëmbë a dee fuka fuu, ma nöö tide mbei dii daka kaa di de kii ën.

²²“Ma na di dë nöö, ma tide wanlô mujëë sëmbë fuu ko taki wan foondo soni da u. De taa a di mamate biten, de go a di baaku ka de bi bei ën. ²³Ma nöö di de go luku, de an si di dëdë sinkii fëen naandë möön. Hën de toona ko taki da u taa de si basia u Masa Gadu Köndë naandë. Nöö dee basia taki da de taa Jesosi dë ku libi, a weki

baka. ²⁴Nöo wantu sëmbë fuu kule go a di geebi go luku tu. Hën de go si di baaku hoo leti kumafa dee mujëë bi taki da de, ma de an si Jesosi.”

²⁵Nöo hën Masa Jesosi taki da de taa: “Ma dee sëmbë aki, unfa un don gaanfa sö? Andi mbei a taanga da unu sö fuun biibi dee soni dee tjabukama u Masa Gadu bi taki? Biga hii dee soni aki tuu de bi taki a fesi kaa. ²⁶Nöo un bi musu sabi taa di Paamusi Könu bi musu fu pena sö bifö a sa go sindo a di könubangi fëën.” ²⁷Nöo hën a seti taki a dee soni liba, dee Mosesi ku dee oto tjabukama u Masa Gadu bi sikifi buta dë. A mbei de ko fusutan hii dee soni fëën seei tuu dee bi dë sikifikikifi a Gadu Buku.

²⁸Nöo hën de ta fan di fan nango tefa de ko zuntu ku di köndë ka dee sëmbë nango, nöo hën Masa Jesosi mbei kuma a kë pasa go fëën.

²⁹Hën dee sëmbë begi ën taa: “Mati o, gaantangi, tan ku u aki. Na pasa go, biga a ko lati kaa. Ndeti.” Nöo hën a piki hën a waka go ku de a wosu.

³⁰Nöo hën de ko sindo a tafa fu de njan. Nöo hën Masa Jesosi tei di bëëë, hën a da Masa Gadu tangi te a kaba, nöo hën a booko di bëëë paati da de. ³¹Nöo di juu dë, hën wojo u de ko limbo gbegeedee awaa. De ko sabi taa di sëmbë i si de ta si aki, nöo Masa Jesosi wë. Ma te u de kë mëni, nöo de an si ën möön. A go djee.

³²Nöo hën de taki ku deseei taa: “Hoo, aai baa, luku fa hati fuu bi fii piizii di a ta fan ku u a di pasi ta puu Gadu Buku da u.”

³³Nöo di juu dë seei, hën de hopo bia toona go a Jelusalen baka. Nöo naandë de go miti ku dee ëlufu bakama u Masa Jesosi ku dee otowan makandi. ³⁴Nöo di de dou, hën dee sëmbë taki da de taa: “Dee sëmbë aki o, Masa Jesosi hopo kumutu a dëdë tuu, biga Simon seei si ën.”

³⁵Nöo hën dee sëmbë seei toona konda hii soni da de wante. De seti ku dee soni bi pasa ku de a pasi, di de nango a Emausu tefa de dou a wosu. Hën de toona konda fa de go sindo u njan, ku di fa Masa Jesosi booko di bëëë paati da de nöo hën wojo u de ko limbo fu de sabi taa hën di dë.

Aki Masa Jesosi ko a dee bakama fëën, be de si ën.

Mat. 28:16-20; Maik. 16:14-18;

Joh. 20:19-23; Tjab. 1:6-8

³⁶Ma nöo dë an kaba u fan seei, nöo te u de kë si nöo Masa Jesosi dë taanputaanpu a de mindi dë piiii. Nöo hën a da de odi, a taa: “Dee sëmbë, Masa Gadu musu dë ku unu ta da unu böö e.”

³⁷Ma nöo fa de si ën dë, nöo de panta seei. De fëëë biga de mëni taa jooka de ta si dë.

³⁸Nöo hën a hakisi de taa: “Wë andi du unu un ta panta gaanfa sö? Andi mbei wan kë biibi? ³⁹Biga luku mi maun ku mi futu aki [ka de bi peka mi]. Mi seepi wë disii e. Nöo un ko panjan mi fii luku. Biga jooka an ta abi mbeti, an ta a' bonu kumafa un si mi abi aki.”

⁴⁰Wë nöo di a taki sö da de kaa, nöo hën a lei de hën maun ku hën futu. ⁴¹Nöo di soni bigi da de te na

soni. A da de piizii te kuma de an sa biibi ën.

Nöö hën a hakisi de taa: “Wan abi soni u njan aki nö?”

⁴²Hën de taki aai. Nöö hën de tei wan pisi fisi jasajasa hën de dëen.

⁴³Nöö hën a tei ën njan leti a de wojo dë, be de si.

⁴⁴Nöö hën a taki da de taa: “Wë hii dee soni aki tuu mi bi taki da unu di ten mi ku unu bi dë e, taa sö dee soni o pasa ku mi leti kumafa de dë sikifisikifi a dee buku u Mosesi ku dee tjabukama, ku di Kanda Buku.” ⁴⁵Nöö hën a mbei de wojo ko limbo fu de musu fusutan di Buku u Gadu.

⁴⁶A taki da de taa: “Sö nöö a dë a di Buku e, taa di Paamusi Könu musu pena te a dëdë, ma a di u dii daka fëen a o weki hopo baka a dëdë. ⁴⁷Nöö di Buku taki tu taa de musu konda soni fëen da hii sëmbë, be de bia de libi ko ta waka nëen baka, be Gadu an hoi dee hogilibi u de a bëë möön. Nöö a Jelusalen fosu de musu seti konda di Buka, nöö de musu kondëen da hii pei

nasiön sëmbë u goonliba. Sö a dë sikifisikifi a di Buku kaa.

⁴⁸“Wë nöö unu wë da dee sëmbë dee musu kondëen e. Biga unu da dee kotoigima dee si hii dee soni pasa aki tuu. ⁴⁹Ma nöö fa mi ta da unu di wooko aki, nöö un musu luku te di kaakiti di mi Tata bi paamusi unu ko ufö. Biga mi o mandëen ko da unu. A Jelusalen aki un musu dë ta luku ën e, fu te Gadu mandëen ko a unu liba.”

Aki Masa Jesosi hopo go a liba.

Maik. 16:19-20; Tjab. 1:9-11

⁵⁰Nöö a baka u di dë, nöö hën de ta waka nango te de ko zuntu ku di köndë de kai Betania. Nöö hën a hopo maun a de liba hën a begi da de. ⁵¹Nöö an kaba seei, hën Masa Gadu tei ën tja go a liba.

⁵²Nöö hën de fika dë ta wai ku ën ta gafëen te wan pisi, nöö hën de bia toona go u de a Jelusalen baka ku gaan wai.

⁵³Nöö hën de go sai dë a di Wosu u Masa Gadu ta gafa Gadu ta dëen tangi nöömö. □